

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICCE ZA ROK 2023

Odbor prevence kriminality

Praha 2024

Obsah:

ÚVOD	3
1. POPIS AKTUÁLNÍ SITUACE A TRENDŮ	4
2. KRIMINÁLNÍ STATISTIKY	6
2.1 Počet registrovaných trestných činů	6
2.2 Pachatelé v trestním řízení	7
2.3 Vybrané kazuistiky	7
2.4 Oběti obchodování s lidmi	7
2.5 Péče o oběti obchodování s lidmi	9
3. SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST A DOPROVODNÉ JEVY	9
3.1 Situace v oblasti prostituce	9
3.2 Situace v oblasti trestného činu kuplířství	10
3.3 Situace v oblasti neoprávněného zaměstnávání cizinců	10
4. INFORMACE O OBCHODOVÁNÍ S OSOBAMI MLADŠÍMI 18 LET	12
5. PODPORA ZE STRANY POMÁHAJÍCÍCH ORGANIZACÍ	16
5.1 La Strada Česká republika, o.p.s.	16
5.2 Arcidiecézní charita Praha	21
5.3 Diakonie Českobratrské církve evangelické	22
5.4 Mezinárodní organizace pro migraci	23
5.5 ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s	23
5.6 Správa uprchlických zařízení MV	25
6. FINANČNÍ ZDROJE	27
6.1 Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR	27
6.2 Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR	27
7. PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ	27
7.1 Vzdělávání	27
7.2 Prevence	34
8. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY A ROZSUDKY SOUDŮ V PŘÍPADECH OBCHODOVÁNÍ S LIDMI ..	36
8.1 Rozsudky soudů	38
8.2 Trestný čin obchodování s lidmi v dovolací činnosti	41
8.3 Rozhodovací činnost obecných soudů a Ústavního soudu	45
8.4 Rozhodovací činnost Evropského soudu pro lidská práva	45
9. PARTNERSTVÍ	51
9.1 Partnerství v rámci ČR	51
9.2 Přeshraniční spolupráce	53
9.3 Poznatky ZÚ ČR k obchodování s lidmi ve vztahu k ČR	54
10. PRIORITY	62
TABULKOVÁ ČÁST	63
1. STATISTICKÉ VÝSTUPY PČR	63
2. STATISTICKÉ VÝSTUPY MS	64
3. OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MLADŠÍMI 18 LET (MPSV, ZDC)	65
4. STATISTICKÉ VÝSTUPY MV	67
5. STATISTICKÉ VÝSTUPY VE VZTAHU K NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ (MPSV)	
.....	67
POUŽITÉ ZKRATKY	69
PRÁVNÍ PŘEDPISY	70

ÚVOD

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice je informativním dokumentem předkládaným Ministerstvem vnitra ČR (dále jen „MV“), a to na základě usnesení vlády ČR ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008-2011. Tato zpráva je v pořadí již **šestnáctou zprávou o stavu obchodování s lidmi v České republice**.

Cílem zpráv o stavu obchodování s lidmi v České republice je poskytnout podrobné informace o situaci v oblasti obchodování s lidmi na území České republiky (dále jen „ČR“) vždy za období **od 1. ledna do 31. prosince daného roku**.

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2023 (dále jen „Zpráva“) se zaměřuje zejména na obchodování s lidmi ve smyslu skutkové podstaty ustanovení **§ 168 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“). Z části, obdobně jako v předchozích letech, se věnuje též jevům doprovodným a s obchodováním s lidmi úzce souvisejícím.

Zprávu zpracovává odbor prevence kriminality MV, a to zejména **na základě podkladů od členů tzv. Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi** (dále jen „MKS“) a dalších domácích a zahraničních spolupracovníků v oblasti potírání obchodování s lidmi. Veškeré poskytnuté informace napomáhají zpracovatelům této zprávy při kontinuálním monitoringu situace v oblasti obchodování s lidmi a zejména k plnění funkce národního reportéra, respektive ekvivalentního mechanismu¹, pro oblast boje proti obchodování s lidmi.

Všem partnerům za jejich spolupráci náleží vřelé poděkování.

Poznámky k textu:

Genderová vyváženost: V textu pod pojmem cizinec míníme osobu jak pohlaví ženského, tak mužského, tzn. jak cizince, tak cizinku, pokud z jednotlivých konkrétních případů nevyplývá něco jiného. Stejně je tomu i při užívání pojmu migrant, zaměstnanec, občan, pracovník atd., obdobně též při udávání státní příslušnosti. V textu je přísně rozlišována příslušnost ke konkrétnímu pohlaví v případech, kdy tak učinili stálí členové MKS při zpracovávání podkladů pro tuto zprávu.

Korektura: Text neprošel jazykovou a stylistickou úpravou.

¹ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sections/national-rapporteurs_en

1. POPIS AKTUÁLNÍ SITUACE A TRENDŮ

V roce 2023 bohužel pokračovala válka na Ukrajině, která byla zahájena dne 24. února 2022, a tak v této souvislosti pokračovaly preventivně osvětové kampaně zaměřené na ochranu válečných uprchlíků před jakýmkoliv druhem kriminality, včetně obchodování s lidmi. I v jejich důsledku lze i nadále konstatovat, že ani v roce 2023 **nebyla** (stav ke dni 25. 6. 2024) **potvrzena oběť obchodování s lidmi z řad uprchlíků z Ukrajiny** (tato skutečnost se váže jak na zahájené, probíhající či ukončené trestní řízení, tak na pravděpodobnou oběť, která byla na základě definovaných kritérií zařazena do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi).

Ve srovnání s předchozím rokem nebyly v roce 2023 zaznamenány žádné zásadní změny ve zjištěných formách páchaní trestné činnosti obchodování s lidmi ani v metodách, používaných pachateli této trestné činnosti. I nadále je tudíž velice obtížné predikovat vývojové trendy trestné činnosti obchodování s lidmi, a to zejména s ohledem na znepokojivou mezinárodní situaci – pokračující válku na Ukrajině a stupňující se napětí na Blízkém východě.

Česká republika stejně jako v minulých letech **byla** v oblasti trestné činnosti obchodování s lidmi nejen zemí **cílovou a tranzitní**, ale rovněž **zemí původu**. Hlavními formami bylo zejména **užití obětí obchodování s lidmi k prostituci** a **užití k nuceným pracím** nebo k jiným formám vykořisťování nebo kořistění z takového jednání. Stav, struktura a dynamika trestné činnosti obchodování s lidmi je tedy srovnatelná s rokem 2022. Jednání a chování pachatelů působí opět více sofistikovanejším dojmem, což potvrzuje i narůstající využívání převážně lsti, zneužití závislosti nebo omylu.

U určitých specifických cílových sociálních skupin byly ze strany pachatelů zaznamenány násilné projevy jako prostředek donucení obětí k poslušnosti. Lze konstatovat, že problematika obchodování s lidmi, tak jak byla zjišťována na území ČR, je obdobná jako v ostatních členských státech EU a koreluje s aktuálními evropskými trendy tohoto typu organizovaného zločinu. Tento závěr vyplývá mimo jiné zejména z informací získávaných v průběhu expertních jednání v rámci projektu Europolu EMPACT THB.

Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2023 potvrdily pokračující vzestup případů obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, kdy **pachatelé cílí zejména na osoby ze sociálně, vzdělanostně a ekonomicky slabšího prostředí**. Tyto osoby **jsou nuceny vykonávat fyzicky náročnou práci především ve stavebnictví**. Pachatelé odebírají poškozeným při výplatě buď veškerou mzdu nebo její podstatnou část, stejně jako sociální dávky nebo důchody. Oběti obchodování s lidmi jsou často rovněž nuceny k uzavírání úvěrů nebo páchaní drobných krádeží.

Významnou zájmovou oblastí i nadále zůstává tzv. „**agenturní zaměstnávání**“, pokračují aktivity právnických osob, které mají povolení Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ke zprostředkování práce. Jako **země původu** zájemců o pracovní uplatnění, byly v roce 2023 nejčastěji zastoupeny **státy z balkánského regionu**, zejména Rumunsko, Bulharsko, **ale též Filipíny, Nepál a Mongolsko**. Státní příslušníci Ukrajiny byli velmi často držiteli polských cestovních víz, přičemž obdobné případy byly zaznamenány i v roce 2022. **Pokračoval nadále i trend zaměstnávání moldavských státních příslušníků**, kteří při úředních jednáních předkládali padělané rumunské doklady z důvodu snadnějšího přístupu

na pracovní trh pro občany členských států EU. Česká republika je nadále i zemí zdrojovou, čeští občané se na území ČR stávají oběťmi především pracovního a sexuálního vykořisťování, a to i v zahraničí, přičemž nejvíce případů je zaznamenáváno a vyšetřováno stále ve Velké Británii. **Situace v oblasti nelegálního obchodování s lidskými tkáněmi a orgány v ČR byla i v roce 2023 nadále velmi uspokojivá.** Dle dostupných informací k této formě obchodování s lidmi na území ČR nedochází. **Transplantační systém v ČR je natolik regulovaný, že nelegální nakládání s orgány a tkáněmi by bylo jen velmi obtížně utajované.** K tomu přispívá především stanovení pravidel zajištění sledovatelnosti, a to v každé fázi procesu od odběru až po transplantaci, a také dohledatelnost jak dárce orgánů, tak příjemce orgánů. Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon) stanovuje povinnosti týkající se sledovatelnosti, kterou zajišťují poskytovatelé zdravotních služeb při poskytování zdravotních služeb v souvislosti s darováním a transplantacemi tkání a orgánů. Mezi ně patří transplantační centra, poskytovatelé zdravotních služeb provádějící odběry tkání a transplantace tkání a tkáňové banky. Důležitou úlohu při zajišťování sledovatelnosti a dohledatelnosti dárců i příjemců tkání a orgánů hraje Koordinační středisko transplantací (dále jen „KST“), které mimo jiné vede Národní registry související s darováním, odběrem a transplantacemi tkání a orgánů. KST dále provádí výběr nejvhodnějších příjemců pro odebrané orgány a pro tkáň určené k přímému přenosu do těla příjemce. Tento výběr se provádí výlučně z Národního registru osob čekajících na transplantaci orgánů na základě písemného předem definovaného alokačního algoritmu. KST rovněž zajišťuje a koordinuje mezinárodní spolupráci při provádění výměny orgánů určených k transplantaci a plní úkoly související s výměnou orgánů mezi členskými státy Evropské unie a mezi členskými státy a třetími zeměmi. Všechna tato opatření vedou k tomu, že nelegální obchodování s lidskými tkáněmi a orgány v ČR je prakticky nemožné.

Pokračujícím trendem je stoupající sofistikovanost trestné činnosti obchodování s lidmi, kdy oběti mají v mnoha případech velice malou možnost zjistit, že se staly předmětem zájmu organizované skupiny pachatelů. Pachatelé neustále zdokonalují metody, kterými již v zdrojové zemi uvádějí oběti v omyl o podmínkách, za jakých budou žít a pracovat v zemi cílové. Využívají k tomu velmi kvalitně padělaných dokumentů a znalosti prostředí regionů, ve kterých obchodované osoby v zemi původu získávají, stejně tak jako znalosti prostředí v cílových zemích. V uplynulém období je rovněž v oblasti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování zaznamenávána již zmíněná činnost zprostředkovatelských firem pro tzv. „agenturní zaměstnávání“, u kterých je kromě podílu na obchodování s lidmi zjišťováno i páčání hospodářské trestné činnosti.

Komplikovaná situace přetrvává v problematice náhradního mateřství. Zahraniční reprodukční kliniky nadále najímají ženy především z Ukrajiny, ale i dalších zemí, aby se staly náhradními matkami zejména pro občany západních zemí, kteří nesplňují zákonné podmínky pro legální náhradní mateřství. V posledním stadiu gravidity náhradních matek zařizují členové organizovaných skupin jejich vycestování na území ČR, kde proběhne porod. Náhradní matka a objednavatel poté před matričním úřadem v České republice předstírají, že tvoří pár a učiní prohlášení o určení otcovství. Souhlasně deklarují, že otcem dosud nenarozeného dítěte je přítomný muž, čímž dojde k následnému zapsání muže jakožto otce dítěte do rodného listu. Dále náhradní matka a objednavatel prohlásí, že dítě

nabude státního občanství po otci. Po narození dítěte podepíše surrogátní matka sadu dokumentů, v níž se vzdává práv k dítěti a uděluje souhlas s jeho přestěhováním do země otce a současně uděluje muži plnou moc k činění veškerých právních úkonů ve vztahu k dítěti samostatně. Poté je novorozenci na příslušném konzulárním úřadě vyřízen cestovní doklad a po jeho obdržení muž novorozence odváží do své domovské země. Příslušníci NCOZ SKPV jsou zapojeni do projektu EMPACT Obchodování s lidmi OA 2. 2 – Nelegální komerční náhradní mateřství a prodej dětí. V současnosti převzala Česká republika v tomto projektu pozici leadera po Bulharské republice. Cílem projektu je sdílení informací o konkrétních případech, právních předpisech, strategiích stíhání, spolupráce se 3. státy a tvorba návrhů legislativních změn.

Podle neziskové organizace La Strada, bylo v roce 2023 pokračujícím trendem nejen **vykořisťování uprchlíků z Ukrajiny, ale i dalších pracovních migrantů**, kteří se v důsledku jazykové bariéry, nouze či neznalosti prostředí stávají snadným terčem pro pochybné zaměstnavatele či vykořisťovatele. Zejména jejich **závislost na práci a ubytování ve spojení s nedostatkem jiných alternativ usnadňuje jejich zneužívání**. Pracovníci organizace La Strada se v uplynulém období setkávali s případy, které poukázaly na **závažné porušování práv zaměstnanců na pracovním trhu v České republice**. S ohledem na jejich počet a intenzitu **nelze hovořit o ojedinělých incidentech**, ale rozšířených praktikách mezi zaměstnavateli. Tyto praktiky odkrývají mezery a nedostatky v legislativě, která by měla účinně chránit práva zaměstnanců a zajišťovat jim spravedlivé, transparentní a důstojné pracovní podmínky.

Současná právní úprava a kontrolní mechanismy v oblasti ochrany a vymáhání práv zaměstnanců se jeví jako nedostatečné. Přestože mají inspektoráty práce klíčovou roli v odhalování porušení zákona ze strany zaměstnavatelů a mohou jim za ně ukládat sankce, jejich kompetence v případech nevyplacených mezd jsou omezeny. I přes zjištění inspektorátu o porušení povinností zaměstnavatelem neexistuje efektivní mechanismus, který by usnadnil zaměstnancům vymáhání jejich mezd. **Poškozený zaměstnanec je tak nucen uplatnit svůj nárok u soudu, což ho staví do složité situace, protože soudní řízení trvá zpravidla dlouho a je spojeno s vysokými náklady. Tento fakt mnoho zaměstnanců od vymáhání jejich práv odrazuje, a zaměstnavatelé jsou si této skutečnosti velmi dobře vědomi.**

2. KRIMINÁLNÍ STATISTIKY

2.1 Počet registrovaných trestných činů

V roce 2023 bylo dle statistik dodaných Národní centrálou proti organizovanému zločinu (dále jen „NCOZ“) **registrováno celkem 20 trestných činů obchodování s lidmi (+2)**, z tohoto počtu bylo **13 trestných činů přímo objasněno a 6 trestných činů bylo objasněno dodatečně**.

2.2 Pachatelé v trestním řízení

Stále platí, že podíl cizinců na páčání této trestné činnosti je oproti občanům ČR nižší. Z **25 stíhaných a vyšetřovaných osob** v roce 2023 bylo **22 občanů ČR** a **3 cizinci**. Z celkového počtu 25 stíhaných osob bylo **10 mužů a 15 žen**. Dále se jednalo o **6 recidivistů** a **3 nezletilé osoby**. Podíl cizinců na páčání trestné činnosti obchodování s lidmi nedoznal v roce 2023 prakticky žádných změn. Většinou se opět jednalo o cizí státní příslušníky, kteří využívali nějakou zákonnou formu pobytu na území České republiky a trestnou činnost páchali společně s občany České republiky. Dlouhodobě je zjišťováno, že země původu těchto cizinců se i nadále většinou shoduje se zemí původu obchodovaných obětí.

Dle údajů evidovaných MS bylo v roce 2023 zaznamenáno celkem 15 trestných činů obchodování s lidmi dle ustanovení § 168 TZ. Odsouzeno bylo celkem 13 osob – z toho bylo 5 osob odsouzeno k podmíněnému trestu odnětí svobody a 8 osob k trestům nepodmíněným (z toho 2 v rozpětí 1-5 let a 6 v rozpětí 5-15 let).

2.3 Vybrané kazuistiky

Pro lepší představu o aktuálním modu operandi níže nabízíme stručný popis případu trestního stíhání za trestný čin obchodování s lidmi.

Policisté Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV obvinili 8 fyzických osob a 1 právnickou osobu z trestných činů „kuplířství“ a „účast na organizované zločinecké skupině“ v souvislosti s provozováním několika desítek webů inzerujících poskytování sexuálních služeb za úplatu. Kriminalisté se případem s krycím názvem MARKÝZ zabývali od května roku 2022. Úkony trestního řízení byly realizovány na celém území České republiky, nejhojněji pak v Praze a ve Středočeském kraji. Zadrženo bylo 8 fyzických osob. Organizovaným provozováním inzertních webů měly obviněné osoby kořistit z poskytované prostituce, kdy svým jednáním po velmi dlouhou dobu podle zjištěných skutečností měly získat neoprávněný prospěch v řádech několika desítek milionů korun (přesná částka zatím nebyla vyčíslena). Celá skupina měla ve svých podnikatelských aktivitách dominantní postavení v České republice a toho výrazně zneužívala při páčání své trestné činnosti. V rámci úkonů trestního řízení kriminalisté NCOZ v rámci zajištění nástrojů použitých k páčání trestné činnosti zneprístupnili více než čtyři desítky inzertních webů, na jejichž stránkách bylo nabízeno poskytování sexuálních služeb. Jako výnos z trestné činnosti byl zajištěn majetek v hodnotě cca 63 mil. Kč. Jednalo se zejména o nemovitosti, slítky zlata, finanční prostředky na bankovních účtech i v hotovosti a motorové vozidlo. Obviněným fyzickým osobám hrozí tresty odnětí svobody ve výměře od 2 do 10 let.

2.4 Oběti obchodování s lidmi

2.4.1 Oběti v trestním řízení

Vzhledem k tomu, že policejní statistiky v případě trestného činu obchodování s lidmi vykazují **pouze počet skutků dle objektů napadení, nelze zde uvést počet obětí. Zároveň, pokud je ve statistice vykázan jeden skutek, tak to značí, že se jedná o jeden skutek, kde objektem napadení byla alespoň jedna osoba, která má danou charakteristiku, tedy, že se například jednalo o mladistvého ve věku 15–17 let, ale tím, že**

se vykazuje počet skutků, ne počet osob, tak ze statistik nelze vyčíst, jestli v daném skutku byla jedna osoba s danou charakteristikou nebo více osob. Vypovídající hodnota těchto statistik je na velmi špatné úrovni, důsledkem čehož je složitá tvorba cílených opatření a komplikované je též reportování o situaci v ČR v rámci mezinárodních závazků. Proto je zlepšení sběru dat v oblasti obchodování s lidmi jedním z úkolů Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020-2023, jejíž platnost byla prodloužena až do roku 2025. Tento úkol je úzce provázán s dlouhodobým projektem rozvoje a inovace statistik, jehož cílem je vytvoření souhrnu návrhů na změnu sledování kriminality, přestupků a správních postihů pro potřebu trestní politiky. Záměrem je rozšíření dostupnosti dat o kriminalitě, propojení statistik kriminality jednotlivých subjektů, snadné dohledání a analýza jednotlivých trestních řízení, stejně jako zmírnění administrativní zátěže ve vykazování statistik kriminality a zefektivnění celého systému zadávání a sdílení dat s důrazem na ušetření prostředků i lidské práce.

2.4.2 Pravděpodobné oběti a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

V rámci Programu, který je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetí země obchodované na území ČR a pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí, bylo **v roce 2023** zařazeno **celkem 18** (včetně jednoho znovuzařazení) **pravděpodobných obětí** obchodování s lidmi (pravděpodobné oběti zařazovány jak spolupracující nestátní neziskovou organizací, tak Policií ČR). Jednalo se o osoby z ČR (9), Slovenska (1), Ukrajiny (3), Rumunska (1), Venezuely (3) a Kolumbie (1). Z této skupiny bylo **8 žen a 10 mužů**. U **6 osob** (ČR, Ukrajina, Venezuela a Kolumbie) **se jednalo o podezření na sexuální vykořisťování, v jednom případě šlo o nucenou žebrotu** (Ukrajina) a u **všech ostatních se jednalo o podezření na pracovní vykořisťování**.

Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 335 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Obětem v Programu bylo poskytováno ubytování, psychosociální služby, zdravotní služby, rekvalifikační kurzy, služby tlumočení, právní asistence a služby advokáta. Důraz byl také kladen na asistenci při vyhledávání zaměstnání. Všechny oběti zařazené do Programu souhlasily s předáním podnětů na prošetření jejich případů na příslušný útvar Policie ČR a všechny oběti taktéž souhlasily se spoluprací s orgány činnými v trestním řízení (včetně dvou obětí, které využily 60 denní lhůty na rozmyšlenou). **Jedna osoba využila možnosti zprostředkování dobrovolného návratu do země původu v rámci Programu (Kolumbie).**

V roce 2023 nebylo ze strany MVČR vydáno žádné povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany na území podle § 42e zákona o pobytu cizinců pro cizince, který by byl pravděpodobnou obětí trestného činu obchodování s lidmi a spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení. (Platným pobytovým oprávněním tohoto druhu na území ČR nadále disponuje 6 filipínských státních příslušníků, kterým bylo uděleno v roce 2019). Nebylo uděleno ani žádné jiné pobytové oprávnění z obdobného důvodu.

2.5 Péče o oběti obchodování s lidmi

ČR disponuje pro oběti obchodování s lidmi, mimo Program, celým systémem sociálních služeb, jenž je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“). Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím jednotlivých druhů sociálních služeb, podmínky nároku na výplatu příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb^[1] atd.

Podle zákona o sociálních službách je možné poskytovat sociální služby jen na základě registrace u místně příslušného krajského úřadu. Seznam registrovaných poskytovatelů sociálních služeb je veřejně přístupný v registru poskytovatelů sociálních služeb na webové adrese <https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb#/registr-poskytovatelu-prehled>.

V Registru poskytovatelů sociálních služeb je v současné době^[2] registrováno celkem 57 sociálních služeb, jejichž cílová skupina jsou oběti obchodu s lidmi. Z tohoto počtu je jich 28 zaměřených také na osoby mladší 18 let. (Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, Informace k 26. 4. 2024). Ministerstvo práce a sociálních věcí dlouhodobě podporuje, v rámci dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb, organizace, které poskytují sociální služby převážně cílové skupině „oběti obchodu s lidmi“. **Dotační podpora těmto organizacím ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) za rok 2023 činila 29 258 115 Kč.**

3. SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST A DOPROVODNÉ JEVY

3.1 Situace v oblasti prostituce

V oblasti prostituce nebyly v roce 2023 zaznamenány žádné podstatné změny. Nadále jsou sexuální služby nejčastěji poskytovány v tzv. „privátech“ nebo formou eskortního servisu. Pouliční prostituce je dlouhodobě na ústupu a lze ji zaznamenat jen v menší míře a v konkrétních lokalitách, nejčastěji zejména v Ústeckém a Jihočeském kraji, přičemž sociální a vzdělanostní úroveň pouličních prostitutek je na nízkém stupni. Ve značné míře se jedná o nejrizikovější prostitutky ve smyslu zdravotním a hygienickým, které užívají omamné a psychotropní látky. Zjištěné skutečnosti rovněž potvrzují informace, že v důsledku velkého množství osob poskytujících sexuální služby se jedná téměř ve všech případech o prostituci dobrovolnou. Velké množství osob se aktivně nabízí jako „příležitostné“ prostitutky a reaguje na nabídku práce v erotice, prezentovanou v tiskovinách nebo na internetu. Z prováděných šetření je zřejmé, že prostituci se věnuje široká škála osob ve smyslu sociálních, věkových a vzdělanostních vrstev. Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2023 potvrdily vrůstající trend případů, v nichž na území ČR došlo k možnému kořistění z prostituce žen původem z Brazílie, Venezuely a Kolumbie. Osoby poskytující placené

^[1] Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

^[2] K datu 23. 2. 2023

sexuální služby se stále více přesouvají do online prostoru, což přináší jiná rizika než činnost kontaktní.

3.2 Situace v oblasti trestného činu kuplířství

Policejní statistiky vykazují **v roce 2023 celkem 74 (+7) registrovaných trestných činů kuplířství** dle ustanovení § 189 TZ. **Objasněno** bylo celkem **58 případů, stíháno** bylo **51 (+23) osob, z toho 3 právnické osoby** (viz tabulková část). MS ve svých statistikách vyazuje za rok 2023 celkem **27 zaznamenaných případů a 25 odsouzených osob za trestný čin kuplířství** dle ustanovení § 189 TZ. Trend ve vztahu k uloženým trestům zůstal i v roce 2023 nezměněný, kdy **podmíněné tresty převyšují** (16) nad nepodmíněnými (4).

3.3 Situace v oblasti neoprávněného zaměstnávání cizinců

Významným subjektem v problematice potírání nelegálního zaměstnávání cizinců je kromě policie též Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“), resp. jeho oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“), které vykonávají kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území ČR, dodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky, a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V praxi jsou nejzávažnějšími porušeními pracovněprávních předpisů ta, která mohou mít užší souvislost s trestněprávní rovinou, tj. trestný čin obchodování s lidmi a přestupky postihující umožnění výkonu nelegální práce.

Z celkového počtu 6 574 kontrol zaměřených na nelegálního zaměstnávání byl oblastními inspektoráty práce **výkon nelegální práce odhalen u 751 podnikatelských subjektů**. Orgány inspekce práce při svých kontrolách odhalily celkem **2 801 nelegálně zaměstnaných fyzických osob**. Jednalo se o **583 občanů ČR, 62 občanů EU a 2 156 cizinců, občanů třetích zemí**. Kontrolní činností v roce 2023 odhalila jako v předchozích letech větší množství případů cizinců, kteří vykonávali práci zejména v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo zaměstnaneckou kartou. Nejčastěji v rozporu s druhem pracovní činnosti nebo místem výkonu práce či zaměstnavatelem, pro kterého bylo takové oprávnění uděleno. Při takovém jednání je možná souvislost se zastřeným zprostředkováním zaměstnání, jelikož v momentu vyřizování takového oprávnění zejména zastřené agentury práce neznají skutečné místo výkonu práce takového cizince. Výkon nelegální práce občanů ČR byl nejčastěji spojen s tzv. švarcsystémem, kdy byly tyto osoby zaměstnány např. jako svářeči, stavební dělníci či pracovníci v dopravě nebo sociálních službách. Za umožnění výkonu a výkon nelegální práce bylo **v roce 2023 zaměstnavatelům uloženo celkem 604 pokut v celkové výši 134 582 500 Kč**. V případě zjištěných nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o občany státní příslušnosti **Ukrajiny** (1 699), **Moldávie** (163) a **Vietnamu** (77). Mezi další patřili občané státní příslušnosti Turecka (25), Gruzie (25), Uzbekistánu (24) a Kazachstánu (19).

Nelegálně pracující cizinci byli v roce 2023 nejčastěji zjištěni u zaměstnavatelů v oborech zpracovatelský průmysl (u 115 subjektů), stavebnictví (u 107 subjektů), ubytování, stravování a pohostinství (u 98 subjektů), velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba

motorových vozidel (u 98 subjektů). **V roce 2023 se orgány inspekce práce podílely na kontrolní akci, která byla zaměřená na možné pracovní vykořisťování.** Akce byla organizována PČR v rámci Evropských akčních dnů 2023 a orgány inspekce práce se ji aktivně účastnily. Oblastními inspektoráty práce bylo provedeno **27 kontrol**, kterými bylo zjištěno **56 porušení právních předpisů** a zjištěno **7 nelegálně zaměstnaných fyzických osob**, převážně občanů **Moldávie a Ukrajiny**.

V roce 2023 provedl SÚIP celkem 420 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání. Kontroly proběhly u **410 subjektů**, přičemž se jednalo o 390 právnických osob a ve 20 případech o podnikající fyzické osoby. Z celkového počtu 420 kontrol byly **nedostatky zjištěny ve 352 případech** a **celkový počet zjištěných porušení pracovněprávních předpisů dosáhl počtu 1 294**. Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo v rámci kontrol, primárně zaměřených na jinou kontrolní oblast, **zjištěno také u dalších 190 subjektů**. Tyto kontroly byly nejčastěji zaměřeny na nelegální zaměstnávání. Celkově bylo zastřené zprostředkování zaměstnání v roce 2023 zjištěno u 309 subjektů. Rovněž bylo v roce 2023 odhaleno 183 podnikatelských subjektů, které výkon zastřené zprostředkování zaměstnání umožnily. **Kontrolami zaměřenými na potírání zastřené zprostředkování zaměstnání bylo současně zjištěno 593 osob při výkonu nelegální práce. V 543 případech šlo o cizince (nejčastěji občané Ukrajiny), v 20 případech o občany EU a v 30 případech se jednalo o občany ČR.** Za přestupek zastřené zprostředkování zaměstnání a jeho umožnění **bylo v roce 2023 uloženo celkem 199 pokut v celkové výši 116 870 000 Kč**. Jedná se o všechny pokuty uložené v roce 2023, částečně se tedy může jednat o pokuty za zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěné kontrolami provedenými v předchozích letech.

Cílem kontrolní činnosti orgánů inspekce práce v **oblasti agenturního zaměstnávání** je přispívat k dodržování pracovněprávních předpisů vyplývajících jak ze zákoníku práce, tak ze zákona o zaměstnanosti. Zákoník práce i zákon o zaměstnanosti ukládá agenturám práce a uživatelům řadu poměrně přísných legislativních povinností, které jsou tyto subjekty povinny řádně plnit. Agenturnímu zaměstnávání je ze strany orgánů inspekce práce věnována velká pozornost. Jedná se o důležitou součást kontrolní činnosti jednotlivých inspektorátů z hlediska eliminace negativních jevů spojených s agenturním zaměstnáváním. **V roce 2023 bylo dokončeno celkem 175 kontrol**, které byly zaměřeny přímo na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání. Během těchto kontrol bylo odhaleno celkem **185 porušení právních předpisů** týkajících se jak zákoníku práce, tak zákona o zaměstnanosti; tato **porušení byla zjištěna u 81 kontrol**. Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání bylo agenturám práce v roce 2023 **uloženo 446 pokut v celkové výši 12 070 000 Kč**. Na základě podnětů z GŘ ÚP ČR bylo uloženo 323 pokut v celkové výši 3 029 500 Kč. Vedle peněžitých pokut bylo agenturám práce uloženo také 14 napomenutí.

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny byly i v roce 2023 zaměřeny na **oblast pracovněprávních vztahů** (například jejich mzdové podmínky, pracovní dobu, přestávky v práci, výplatu příplatků za práci přesčas, v noci, v sobotu a neděli, na rovné zacházení a zákaz diskriminace zaměstnanců, na pracovní podmínky těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň, které kojí, a zaměstnankyň do konce devátého

měsíce po porodu a mladistvých zaměstnanců, na plnění informačních povinností ze strany zaměstnavatelů vůči ÚP ČR), na **oblast zaměstnanosti** (umožnění výkonu nelegální práce, výkon nelegální práce a zastřené zprostředkování zaměstnání) a rovněž na **oblast bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci**.

Orgány inspekce práce obdržely v roce 2023 celkem 26 podnětů ke kontrole souvisejících se zaměstnáváním občanů z Ukrajiny. Tito podatelé podnětů poukazovali především na nevyplacenou mzdu, na špatné pracovní podmínky a dále upozorňovali na výkon práce bez uzavření pracovní smlouvy či dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPP, DPČ). **Celkem bylo v roce 2023 dokončeno 475 kontrol** v souvislosti s dodržováním podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny, kdy **byly zkontrolovány pracovní podmínky celkem 2 944 držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny**. V souvislosti s kontrolami pracovních podmínek této cílové skupiny bylo **v roce 2023 uloženo 114 pokut v celkové výši 23 900 000 Kč**, z toho 62 formou příkazu na místě (blokovou pokutou).

V průběhu roku 2023 proběhla dvě zasedání Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání (17. 5. 2023 a 18. 12. 2023). **Hlavními tématy byly – aktuální situace týkající relevantních legislativních návrhů a problematiky uprchlíků z Ukrajiny a aktivity Platformy UDW** a obsah proběhnuvších jednání s Ministerstvem spravedlnosti ve věci trestného činu nelegálního zaměstnávání cizinců a s Ministerstvem průmyslu a obchodu ohledně odebrání živnostenských oprávnění za umožnění výkonu nelegální práce a zastřené agenturní zaměstnávání. V průběhu roku 2023 se uskutečnila jednání jen dvou ze tří stálých pracovních skupin MOPNZ, a to **pracovní skupiny k problematice nelegální práce a pracovní skupiny k problematice agentur práce a zastřeného zprostředkování zaměstnání**.

Pracovní skupina k **problematice agentur práce a zastřeného zprostředkování zaměstnání** se na svém zasedání zabývala novelizací cizineckého zákona, jehož jedna část ukotvuje zákaz zaměstnávání cizinců ze třetích zemí u agentur práce, zrušení pojištění agentur práce pro případ svého úpadku a problematika odejímání povolení ke zprostředkování zaměstnání a návrh na zavedení certifikace agentur práce. Jednání pracovní skupiny k **problematice nelegální práce** se věnovalo shrnutí stavu legislativního procesu přijímání novely zákona o zaměstnanosti, která se týká zejména agenturního zaměstnávání, další část novelizace, která se týká chráněného trhu práce a doplnku k zaměstnávání cizinců s ohledem na bodový systém a souboru opatření zaměřených na potírání nelegálního zaměstnávání.

4. INFORMACE O OBCHODOVÁNÍ S OSOBAMI MLADŠÍMI 18 LET

Důležitou roli zastávají při řešení situace dětských obětí obchodování s lidmi kromě orgánů činných v trestním řízení také pracoviště orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), která chrání práva a hájí zájmy ohroženého dítěte. Nejintenzivněji probíhá přímá práce s dětskými oběťmi obchodování s lidmi na úrovni OSPOD obecního úřadu obce s rozšířenou působností, které disponují dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí největším rozsahem kompetencí. Agenda sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „SPO“) je

na této úrovni zajišťována 24 hodin denně (v mimopracovní době je zde sloužena pracovní pohotovost).

Z hlediska agendy sociálně-právní ochrany dětí je na dětské oběti obchodování nahlíženo v souladu s § 6 písm. e) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“), jako na děti, **na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu. Tuto skupinu ohrožených dětí řadíme do kategorie týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí.** Již od roku 2015, kdy vešlo v účinnost ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD, by měl být v týmu pracoviště sociálně-právní ochrany dětí specialista na agendu ochrany týraných a zneužívaných dětí, který cíleně pomáhá této kategorii dětí, v této agendě se pak dále profesně rozvíjí a je odbornou podporou pro ostatní členy týmu, pokud se věnují nějakému případu, který má přesah do této oblasti. Systém pomoci dítěti, které bylo obchodováno, pak funguje tak, že je situace vždy prošetřována ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a dalšími odborníky (policie, státní zastupitelství, zdravotnická zařízení) a jsou navrhovány další kroky k řešení situace.

MPSV každoročně sleduje důležité statistické ukazatele o výkonu SPO, které jsou zpracovány v **Ročním výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí** s tím, že výkaz reflektuje stav za předchozí rok (zveřejněn na odkaze <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>).

Z hlediska obchodování s dětmi jsou ve výkaze sledovány:

- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k výrobě dětské pornografie;
- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k prostituci;
- počty případů dětí, u nichž OSPOD podal trestní oznámení Policii ČR nebo státnímu zastupitelství na podezření ze spáchání trestného činu proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte (v rámci tohoto souhrnného ukazatele jsou sledovány i trestní oznámení na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., TZ, a to konkrétně dle § 169 - svěřeni dítěte do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, § 193 – zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 193a - účast na pornografickém představení).

Jiné typy komerčního zneužívání dětí samostatně v rámci Ročního výkazu o výkonu SPO sledovány nejsou.

Ve výkazu jsou evidovány pouze případy, které byly oznámeny a řešeny OSPOD. **V roce 2023 se jednalo o 96 zjištěných případů výroby dětské pornografie (- 31), k tomu bylo zneužito 21 chlapců a 75 dívek (- 31). K ještě většímu poklesu došlo v oblasti dětské prostituce, kdy v roce 2023 řešil OSPOD celkem 10 případů dětské prostituce (4 chlapci a 6 dívek), přičemž v roce 2022 se jednalo o 21 případů. Přesto je i nadále třeba těmto tématům věnovat zvýšenou pozornost, a to včetně bezpečnosti dětí v kyberprostoru. I v roce 2023 zůstaly z hlediska věku nejohroženější skupinou děti ve věkové kategorii od 6 do 15 let, přičemž vyšší výskyt zneužití je dlouhodobě zaznamenáván u dívek.**

Co se týče Zařízení pro děti – cizince, tak do jeho služeb bylo za rok 2023 přijato **celkem 44 nezletilých bez doprovodu** (- 37), z toho 15 dětí z UA. Jednalo se o 33 **chlapců** a 11 **dívek**, přičemž ve věkové skupině do 15 let 13 osob a nad 15 to bylo 31 osob. **Pouze 2 děti byly žadateli o azyl**. Co se týče etnicity, tak důsledkem válečného konfliktu převažují děti z Ukrajiny (15), následovány dětmi ze Sýrie (11) a Afghánistánu (4). V roce 2023 nebyla identifikována žádná oběť obchodování s lidmi. Objevují se však jednotlivé, ale závažné případy zneužívání nebo týrání dětí v biologické nebo pěstounské rodině.

Mezi potencionálně ohroženou skupinu osob z hlediska obchodování s dětmi je považována jak skupina nezletilých cizinců bez doprovodu (dále jen „NBD“), **tak skupina dětí uprchlíků z Ukrajiny, kteří přichází na naše území z Ukrajiny s jiným doprovodem, než jsou jejich zákonní zástupci nebo rodiče**. Z toho důvodu se i v roce 2023 MPSV pravidelně účastnilo strategických jednání a skupin ke koordinaci adaptace a integrace uprchlíků z Ukrajiny, svolávaných při Úřadu vlády České republiky. Další pravidelná mezirezortní jednání a metodická setkání probíhala s Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí, kde se řešila specifická témata sociálně-právní ochrany dětí zejména ve vztahu k NBD z Ukrajiny či ve vztahu k potencionálně ohroženým dětem z Ukrajiny, které přicházely na naše území s cizím doprovodem, tj. jiným doprovodem než rodičem či jiným zákonným zástupcem dle ukrajinského práva. Další pravidelné mezirezortní setkání k NBD proběhla ve spolupráci s Veřejným ochráncem práv a neziskovými organizacemi, které se věnují cílové skupině uprchlíků. MPSV také vedlo pravidelná specifická metodická setkání se zástupci krajských úřadů k řešení situace dětí-uprchlíků z Ukrajiny, zejména pak NBD nebo ohrožených dětí.

MPSV i v průběhu roku 2023 aktualizovalo webové stránky se všemi potřebnými informacemi pro osoby prchajícími před válkou z Ukrajiny:

- <https://www.mpsv.cz/web/cz/ukrajina>
- <https://www.mpsv.cz/web/cz/zajisteni-pecce-o-deti>

Osvětu a informace poskytovaly také orgány sociálně–právní ochrany dětí v celé ČR formou odborného poradenství.

V roce 2023 MPSV vydalo několik letáčků zaměřených na předání základních informací ohledně fungování orgánů-sociálně právní ochrany dětí v roli opatrovníka a prodloužení dočasné ochrany u NBD v jazykových mutacích ukrajinština, ruština a angličtina. Letáček též obsahuje základní informace, týkající se zajištění bezpečí pro NBD.

Z orgánů veřejné správy nesou odpovědnost za poskytování sociálně-právního poradenství pro NBD Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí se sídlem v Brně a obecní úřad obce s rozšířenou působností podle místa pobytu dítěte. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí je orgánem sociálně-právní ochrany dětí, který komplexně zajišťuje sociálně-právní ochranu dětí ve vztahu k cizinci, včetně ochrany NBD, kteří na území ČR žádají o udělení mezinárodní ochrany, nebo o udělení mezinárodní ochrany nepožádají. Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí monitoruje počty případů NBD, které byly zaznamenány orgány sociálně-právní ochrany dětí na našem území.

V roce 2023 byla zaznamenána zvýšená potřeba hlouběji proškolit orgány sociálně-právní ochrany dětí v problematice prevence a rozpoznání znaků obchodování s dětmi a dále v tématu migrace a uprchlictví, a to v souvislosti s válkou na Ukrajině. Nad rámec vzdělávání

v rámci standardů kvality SPOD proto MPSV v roce 2023 intenzivně pracovalo ve spolupráci s UNICEF na nastavení dvou rozsáhlejších školení určených orgánům sociálně-právní ochrany dětí. První školení se týkalo tématu prevence obchodování s dětmi, specificky zaměřené na orgány sociálně-právní ochrany dětí, a to ve spolupráci s organizací La Strada. Realizace těchto školení je naplánována na leden-červen 2024. Tato školení naváží na 4 úspěšně uskutečněná školení, která byla realizována v roce 2023 ve spolupráci Magistrátu hlavního města Prahy, La Strady a UNICEF, kdy se dle plánu tato školení v roce 2024 budou rozšiřovat i do všech dalších krajů v rámci celé České republiky. Druhým školením je pak 5denní intenzivní proškolení českých odborníků na migraci z řad pracovníků Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, krajských úřadů apod. zahraničním expertem v oblasti ochrany práv dětí migrantů v mezinárodním a národním kontextu a poté bude následovat kaskádovité školení orgánů sociálně-právní ochrany dětí napříč Českou republikou. Realizace těchto školení je rovněž naplánována na rok 2024.

MPSV se při svých aktivitách věnovalo zejména preventivním aktivitám. Z toho důvodu byla vyhlášena mimořádná dotační výzva i pro rok 2023 na podporu dočasných aktivit pro rodiny s dětmi z Ukrajiny (zejména ve věku 0 až 6 let) pro období od 16. 7. do 31. 12. 2023 v okruhu podpory A a pro období od 1. 1. do 31. 7. 2024 v okruhu podpory B. MPSV po celou dobu ozbrojeného konfliktu na Ukrajině monitoruje situaci občanů z Ukrajiny a jejich rodin. Zároveň s tím reflektuje ekonomicky nepříznivý dopad na neziskové organizace, obce a jejich příspěvkové organizace, kraje a jejich příspěvkové organizace, které poskytují těmto rodinám a dětem služby a aktivity. MPSV a organizace UNICEF se zavázali ke vzájemné spolupráci směřující do těch oblastí podpory, které zajistí ukrajinským dětem a rodinám přístup k integrovaným, multidisciplinárním a adekvátně financovaným komunitním a rodinným ochranným službám, péči v raném dětství, sociální ochraně atd. Pro účely tohoto dotačního titulu daruje organizace UNICEF MPSV finanční prostředky ve výši 19,5 mil. Kč pro období 7/2023 až 7/2024. Služby mají preventivní, integrační a podpůrný charakter, mají posilovat adaptaci rodin a dětí v nových podmínkách po příchodu do ČR, posilovat rodičovské kompetence, poskytovat dětem možnosti ke hře a učení, zkvalitňovat rodinné vztahy i vztahy v komunitě, podporovat rodiny v péči o děti, v jejich výchově a pomoci s uplatněním na trhu práce při sladování pracovního a rodinného života, a napomáhat při předcházení rizikových situací v rodině, řešit krizové situace v rodině, zajistit pomoc s hlídáním dětí a seznámit se se základy českého jazyka.

V roce 2023 pokračovala realizace projektu „[Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi](#)“ který realizuje Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú., ve spolupráci s Universitou Karlovou. MV v projektu vystupuje jako odborný gestor za účelem aplikace výsledků projektu do praxe.

Součástí projektu je:

- výchozí analytická studie - bude mapovat situaci v oblasti obchodování s dětmi v ČR, včetně zhodnocení možného sexuálního vykořisťování dětí v cestovním ruchu a turismu a bude obsahovat provedení analýzy trestněprávních případů obchodování s dětmi,
- metodika identifikace a poskytnutí pomoci dětským obětem obchodu s lidmi - bude reagovat na hlavní závěry provedené studie ohledně forem této trestné činnosti

a vytvoří efektivní postupy identifikace dětských obětí obchodování s lidmi. Metodika se bude věnovat též postupům pomoci dětským obětem obchodování s lidmi.

- vzdělávací program k identifikaci a podpoře obětí obchodování s dětmi - za účelem zvýšení počtu identifikovaných případů obchodování s dětmi v České republice a poskytnutí pomoci těmto obětem bude na základě výzkumů zjištěných poznatků vytvořen návrh vzdělávacího programu /kurzu pro osoby, které se mohou dostat do kontaktu s dětskými oběťmi trestného činu obchodování s lidmi.
- návrh preventivního projektu zaměřeného na zvyšování právního povědomí o obchodování s dětmi u široké veřejnosti - preventivní projekt bude vytvořen na základě příkladů dobré praxe z České republiky či ze zahraničí. Bude aplikován na vybraný kraj. Preventivní projekt bude zaměřen na širokou veřejnost s cílem zvýšit povědomí a citlivost lidí vůči v rámci výzkumu zjištěným formám obchodování s dětmi v ČR, a zapojit tak širší okruh osob z řad veřejnosti do boje proti tomuto typu trestné činnosti.

V roce 2023 probíhaly všechny aktivity projektu v souladu se stanoveným harmonogramem. Byl proveden monitoring otevřených zdrojů k problematice. Z hlediska rozsahu tématu byly realizovány rozhovory s relevantními aktéry, a to zejména v rizikových lokalitách. Probíhá i spolupráce na mezinárodní úrovni (Slovensko, Finsko, Německo a Litva). V rámci PČR byla navázána úzká spolupráce s ÚSKPV a NCOZ. Proběhla online i osobní jednání s odborným gestorem, kde byl dohodnut další postup v rámci sběru a vyhodnocování informací. Na konci roku 2023 byla výsledná studie ve finální fázi dokončení. Realizace projektu bude pokračovat i v roce 2024.

5. PODPORA ZE STRANY POMÁHAJÍCÍCH ORGANIZACÍ

5.1 La Strada Česká republika, o.p.s.

V roce 2023 poskytovala organizace La Strada ambulantní či pobytové sociální služby celkem 78 klientům. Klientela organizace využívala sociální služby formou kontaktního poradenství nebo komplexu sociálních služeb (*představuje spolupráce na celkovém řešení situace klienta, jako např. bydlení, finanční zajištění, zdraví, spolupráce s policií, právní pomoc, psychologická péče apod.*).

Z celkového počtu klientů byly komplexní sociální služby La Strady poskytovány 78 klientům; 27 osob (11 žen, 16 mužů) navázalo spolupráci nově, 51 osob z toho 21 žen, 27 mužů a 3 transgender osoby pokračovalo ve spolupráci započaté již v předchozích letech.

V roce 2023, stejně jako v roce předchozím, převažovali mezi klienty La Strady ČR migranti nad českými občany. Klienti pocházeli z Indie, Venezuely, Ukrajiny, Kolumbie, Guinei, Slovenska, Filipín a Thajska. Převažující formou obchodování s lidmi byla i nadále nucená práce a pracovní vykořisťování. Stejně jako v předchozích letech byla v roce 2023 druhou převažující formou obchodování s lidmi nucená prostituce, bylo zaznamenáno sedm nových případů. Jeden z těchto případů byl spojen také s nuceným sňatkem a jeden nový případ se týkal nuceného žebrání. Cizí státní příslušnost mělo 49 osob, z toho 26 žen, 20 mužů,

3 transgender osoby. Oproti předchozímu roku došlo v roce 2023 k mírnému nárůstu podílu osob české státní příslušnosti. Nejvíce zastoupenou skupinou cizí státní příslušnosti byli občané **Filipín, podobně jako v předchozích letech. Jednalo se o 18 osob.** Dále pak využili komplexu sociálních služeb občané **Slovenska (7), Ukrajiny (7), Indie (5), Venezuely (3), Polska (3), Rumunska (1), Bulharska (1), Lotyšska (1), Kolumbie (1), Guinei (1) a Thajska (1).** V případě občanů a občanek ČR byly cílovými zeměmi, kde docházelo k vykořisťování, **Česká republika (17), Velká Británie (11) a Irsko (1).** Nejvíce klientů navázalo spolupráci a čerpalo komplexní sociální služby organizace na základě reference ze strany **policie.** Významný počet klientů kontaktoval SOS linku La Strada díky informacím získaným od terénních pracovníků organizace **La Strada ČR či od někoho z jejich sociálního okolí.** Dále odkazovaly klienty na La Stradu spolupracující pomáhající **neziskové organizace,** případně další **instituce.** Celkem **69 klientů, kteří v roce 2023 využívali komplexu služeb organizace, spolupracovalo s policií** České republiky nebo s policií ve Velké Británii. Věkové rozpětí klientů je široké: nejmladší dospělou osobou ve službách byla 22letá žena a nejstarší osobou 72letá žena. Nejmladší osobou ve službách bylo roční dítě. **V roce 2023 byl průměrný věk žen 36 let a průměrný věk mužů 44 let.**

Ženy

V průběhu roku 2023 nově navázalo spolupráci s organizací 11 žen a 1 dítě. Stále převažuje zřetelný trend z posledních let, kdy nucená práce výrazně převyšuje nucenou prostituci. **U klientek nově přijatých do služeb organizace v roce 2023** byla formou obchodu s lidmi **nucená práce v 3 případech a v 6 případech se jednalo o nucenou prostituci,** v jednom případě o **nucené žebvání.** V případě jedné klientky se jednalo o kombinaci **nuceného sňatku a nucené prostituce.**

U osoby **české státní příslušnosti,** která byla obchodována za účelem nucené prostituce, **nábor probíhal přes vzdálenou příbuznou,** která následně i kořistila z výdělku klientky. V případě klientky, která byla obchodována za účelem nucené práce, pachatelé využili její finanční tísně a využili její zranitelné situace. **Klientky cizí státní příslušnosti byly naborovány přes známé v zemi původu nebo v ČR.** Některé z nich dostaly nabídku práce prostřednictvím známých v zemích původu a také jim byla zajištěna cesta a přeprava do České republiky na turistická víza. **V případě jedné ukrajinské klientky se nábor zakládal na nabídce práce s možností výdělku z domova a nabídky ubytování, přičemž nábor proběhl přes osoby ze stejné komunity. V případě klientek z Thajska a Filipín probíhal nábor přes pracovní agenturu.**

Od klientek z Thajska a Filipín byla požadována práce přesčas, za kterou nedostávaly zaplacen. Pokud klientky upozorňovaly na špatné pracovní podmínky a dožadovaly se ukončení pracovního poměru řádným způsobem, následovaly **výhrůžky zrušením pobytového oprávnění.**

U klientek českého původu docházelo k výhrůžkám fyzickým násilím vůči nim, nebo jejich rodinným příslušníkům a k fyzickému násilí jako takovému. V případech ukrajinských klientek stále zůstávají běžným donucovacím prostředkem **výhrůžky spojené se ztrátou bydlení,** které je vázané na zaměstnavatele a/nebo konkrétního ubytovatele, kteří následně ženy zneužívají nebo z jejich práce kořistí.

S organizací nově spolupracovaly klientky z České republiky, Kolumbie, Venezuely, Guinei a Ukrajiny, které **byly nucené poskytovat sexuální služby**, v jednom z těchto případů došlo k nucenému sňatku. **Jedna klientka byla nucena žebrať, další pracovala v masážním salonu a poslední na poutových atrakcích.**

Muži

V průběhu roku 2023 nově navázalo spolupráci s organizací 16 mužů. Nově příchozí muži pocházeli z České republiky (8), Indie (5), Slovenska (1), Ukrajiny (1) a Filipín (1). V roce 2023 využilo komplexu sociálních služeb organizace **celkově 43 mužů.** Co se týče národnostního složení, **česká státní příslušnost (23) zůstává nejpočetnější mezi klienty,** dále využili komplexních služeb občané **Slovenské republiky (6), Indie (5), Polska (3), Filipín (2), Bulharska (1), Ukrajiny (1), Rumunska (1) a Lotyšska (1).** **U všech nově příchozích klientů se jednalo o nucenou práci a pracovní vykořisťování.**

V případě některých klientů se jednalo o jejich náborování z **bezdomeveckého prostředí** a využití jejich sociálně slabé situace, finanční tísně a dalších přidanych zranitelností. Pachatelé se zaměřovali na osoby s určitou zranitelností, například **závislost na alkoholu nebo jiných návykových látkách, absence rodinného zázemí, dlouhodobě zanedbaný zdravotní stav, vysoká míra zadluženosti nebo trestní minulost.** Ve většině případů se jednalo o příslib bydlení a výdělku.

V případě některých cizinců náborování probíhalo prostřednictvím internetu a prostřednictvím „šedých“ agentur práce. V případě jednoho klienta bylo využito jeho zranitelnosti – klient byl zbaven svéprávnosti a pobýval na území ČR bez opatrovníka. Nejčastěji užitými donucovacími prostředky bylo **využití tísně a závislosti osob, které nemají žádné rodinné a sociální zázemí a vyhrožování ztrátou bydlení.**

Formami nátlaku v některých případech bylo **omezení osobní svobody, vyhrožování fyzickým násilím** nebo samotný **fyzický útok** a také **zabavování osobních dokladů.** Nejčastěji užitými donucovacími prostředky je v případě cizinců použití **výhrůžky zrušením pobytového oprávnění nebo způsobení problémů s legálním pobytem cizince na území České republiky.** Dále pachatelé významně zneužívali závislosti obětí plynoucí z jazykové bariéry a neznalosti českého právního systému. V případech nově příchozích českých klientů i cizinců šlo o **práci ve stavebnictví, vykonávání výkopových či bouracích prací, údržbu a opravu nemovitostí.**

Někteří z klientů byli nuceni pracovat **v domácnostech pachatelů,** nebo po odpracování jedné pracovní směny byli posláni na jiné pracoviště, kde museli pokračovat v práci **bez odpočinku.** Ve většině případů byly peníze vyplaceny na účty pachatelů, nebo byly ze strany pachatelů kráceny a klienti dostávali jen menší obnos peněz.

V případě cizinců se jednalo o **práce ve skladech, průmyslu a rozvozné práce.** Nejčastěji pracovali 10 až 14 hodin denně bez přestávek na odpočinek a oběd. Výplaty mužům nebyly vypláceny buď v plné výši, anebo nebyly propláceny hodiny přesčasů a byly strženy vysoké částky za ubytování, stravu a další nespecifikované věci.

V roce 2023 realizoval terénní tým La Strada celkem **91 terénních výjezdů,** tedy o 2 více než v předchozím roce, a to prakticky do všech krajů v ČR. Významná část depistáží v tomto roce probíhala na pracovištích a v ubytovacích zařízeních, včetně hromadných ubytovacích

zařízení pro válečné uprchlíky. Depistáže byly realizovány především v těchto odvětvích (řazeno dle četnosti): **distribuce a skladování, stavebnictví, zemědělské provozy, maloobchodní prodej, lehký průmysl, pouliční žebrota, potravinářská výroba, těžký průmysl, prostředí pouťových atrakcí a masážních salonů. Důležitou součástí terénních výjezdů bylo také síťování s organizacemi a institucemi v regionech – zejména NNO, OSPOD, ÚP a OIP.**

V roce 2023 byl realizován **intenzivní online monitoring a komunikace** s rusky a ukrajinsky mluvící cílovou skupinou na sociálních sítích a několika online komunikačních platformách (zejména v tematických skupinách *Práce v Praze, Práce Česko Práce, Ukrajinci v Čechách* a dalších), kde bylo příspěvků touto organizací s preventivně-poradenským obsahem a reakcemi na zde zveřejňované neseriózní či rizikové nabídky **osloveno až několik desítek tisíc osob**. V roce 2023 bylo v terénu **kontaktováno celkem 1 824 osob z cílové skupiny**, z toho bylo 899 žen (tj. 49 %), dále **163 osob blízkých cílové skupině** (osoby z prostředí cílové skupiny a osoby v pracovním či osobním vztahu k osobám z cílové skupiny), z toho 115 žen (tj. 71 %).

V terénu byly kontaktovány především osoby se státní příslušností **Ukrajiny** (významně nejvyšší podíl kontaktovaných osob), **ČR, Slovenska, Filipín, Moldavska, Vietnamu, Rumunska, Polska, Indie, Bulharska, Maďarska, Indonésie, Mongolska a Thajska**. Byly kontaktovány také menší skupiny osob a jednotlivci se státní příslušností **Číny, Kyrgyzstánu, Uzbekistánu, Srbska, Makedonie, Gruzie, Ruska, Kazachstánu, Běloruska, Arménie, Nepálu, Pákistánu, Nigérie, Bangladéše, Argentiny, Mexika, Ázerbájdžánu či Řecka**. U několika desítek osob pak nebyla státní příslušnost zjištěna. Významnou skupinou osob kontaktovaných v terénu byli i v roce 2023 ukrajinští váleční uprchlíci. Z nich někteří přijížděli na základě **náboru přímo v zemi původu** (kde je pro náboráře snadno dostupná velká skupina osob, které přišly o zázemí, mají obavy o život a hledají jakoukoliv cestu, jak se dostat do bezpečné země), přičemž část z nich je „pouze“ **podvedena a po zaplacení zprostředkovatelům se ocitá na našem území zcela bez prostředků a část z nich je zde zaměstnávána za vykořisťujících podmínek**, jsou jim **ze mzdy strhávány značné částky za údajné služby při vyřízení pobytu, zajištění práce a ubytování** (a to i v případě, že jsou ubytováni v bezplatném ubytování poskytovaném státem).

Na základě informací z prostředí byly realizovány terénní výjezdy zaměřené specificky na velmi **zranitelnou cílovou skupinu nezletilých osob ukrajinské státní příslušnosti**. Tato cílová skupina byla také intenzivně kontaktována prostřednictvím jiných NNO a institucí (viz příslušná kapitola této zprávy). Dle pozorování v terénu pak lze usuzovat, že počet nezletilých osob a osob ve věku do 26 let ukrajinské státní příslušnosti pobývajících na území ČR se i v roce 2023 postupně zvyšoval. Pokud pracují a jsou zároveň i ubytovávány přes agentury, či zprostředkovatele, pak **situace izolovanosti a závislosti na ubytování poskytovaném zaměstnavatelem, může ještě zvyšovat jejich zranitelnost vůči vykořisťujícím praktikám, či obchodování s lidmi**. **K náboru v zemi původu** (bez významných rozdílů, zda se jedná o členské země EU či země mimo EU) **jsou stále častěji využívány prostředky elektronické komunikace** – sociální sítě a online komunikační platformy, různá diskusní fóra zaměřená na práci v Evropě/ČR, inzerce na internetových burzách práce apod. Stejně jako v roce předchozím, i v roce 2023 byl tento prostředek

jednoznačně nejčastěji využívaným způsobem, jak se klientela organizace La Strada o práci v ČR dozvěděla.

Během roku 2023 bylo v terénu cíleně **roz distribuováno 14 426 kusů prevenčních a informačních materiálů organizace La Strada ČR** obsahujících nabídku služeb organizace s kontakty a sebeidentifikační otázky zaměřené na rozpoznání obchodovací situace. Z nich 10 641 bylo předáno přímo osobám z cílové skupiny a osobám blízkým cílové skupině. Ostatní materiály byly distribuovány do vytipovaných míst v terénu, organizacím a institucím. Materiály jiných relevantních organizací a institucí byly v tomto období při práci v terénu distribuovány spíše příležitostně. Dále bylo **na vhodných místech vylepeno 725 kusů samolepek** s nabídkou služeb a kontaktem organizace La Strada ČR.

V terénu byly s kontaktovanými osobami řešeny nejčastěji otázky týkající se následujících témat (v pořadí dle četnosti): **nevyplácení mzdy/odměny za práci a náhrad mzdy; neplacení povinných odvodů zaměstnavatelem; nucení k výkonu nelegální práce; nezákonných srážek ze mzdy; nedodržování pracovní doby, přestávek v práci a rozvržení směn v rozporu se zákoníkem práce či nedodržování nařízení vlády o minimální mzdě, zaručené mzdě a příplatcích ke mzdě; nezákonné ukončování pracovního poměru ze strany zaměstnavatele; změny druhu a/nebo podmínek práce po příjezdu do ČR; špatné podmínky ubytování poskytované zaměstnavatelem; neplnění oznamovací a evidenční povinnosti zaměstnavatelem a ukončování pracovního poměru a změny zaměstnavatele u držitelů zaměstnaneckých karet.** V několika případech se také otázky týkaly **vydírání, nebezpečného vyhrožování, bezdůvodného obohacení a násilí ze strany zaměstnavatele.**

V roce 2023 byl zaznamenán významný nárůst počtu osob, které se obrátily na SOS linku La Strady, jednalo se o **558 osob**, se kterými bylo provedeno **2 271 úkonů**. Většina volajících byla jiné než české státní příslušnosti. Přetrvává trend vyššího počtu osob ze zemí mimo EU. Na linku se v roce 2023 obrátilo **ze zemí mimo EU – 77 % případů, ze zemí EU – 13 % případů, 10 % případů osob se státní příslušností ČR** (kvalifikovaný odhad). V roce 2023 bylo nejčastěji klientům poskytováno na SOS lince **odborné sociální poradenství (75 %)**, dále **základní poradenství (23 %)**, které se nejčastěji týkalo cizinecké problematiky a **krizová intervence (2 % případů)**. La Strada svým klientům nabízí zprostředkování právního zastoupení. **V roce 2023 využilo zprostředkovaných právních služeb celkem 63 klientů.** Právní zastoupení je nabídnuto již v prvotní fázi spolupráce a bývá hojně využíváno.

Důležitým bodem je **asistence klientům při uplatňování nároků na náhradu škody způsobené v důsledku obchodování s lidmi v zahraničí. Již několik let v řadě se jedná především o řízení CICA (Criminal Injuries Compensation Authority)**, při kterém je, s ohledem na jazykové, právní i jiné odlišnosti, nezbytná komunikace a spolupráce mezi právním zastoupením klienta ve Velké Británii, klientem a právním zastoupením klienta v České republice. V roce 2023 proběhlo soudní jednání ve Velké Británii ve věci náhrady škody vzniklé v důsledku obchodovací situace klienta La Strady.

5.2 Arcidiecézní charita Praha

Hlavním zaměřením Projektu Magdala je podpora obětí obchodování s lidmi a domácího násilí. V roce 2023 byla prostřednictvím Projektu Magdala poskytnuta pomoc 4 obětem obchodu s lidmi (vše ženy), kterým byly poskytnuty komplexní sociální služby včetně ubytování. Dvě klientky začaly využívat služby projektu v roce 2016 a 2017, přičemž spolupráce pokračovala nadále v průběhu roku 2023. Dvě nové klientky začaly se svými dětmi s projektem spolupracovat v roce 2023. Průměrný věk těchto klientek byl 30 let, 2 jsou české národnosti. Tři klientky mají děti ve věku 3-10 let. Jedna nová klientka děti nemá. Klientky, které se na poradnu v roce 2023 se pohybovaly v prostředí prostituce, identifikovány byly NNO. Jednalo se o osoby ze špatného socio-ekonomického prostředí, převážně romského původu, přičemž většina z nich vyrůstala v dětských domovech. Těmto obětem a jejich dětem bylo poskytováno ubytování v síti azylových domů charity, odborné sociální poradenství, právní poradenství, socioterapeutické poradenství, potravinová a materiální podpora po dobu spolupráce s Projektem Magdala. V roce 2023 pracovníci Projektu Magdala pracovali dlouhodobě s klienty, kteří se léčí s psychiatrickou diagnózou a dále pak pracovali se ženami, které byly v situaci prostituce a domácího násilí a aktuální situaci řešily. Projekt Magdala se soustředil hlavně na návrat těchto osob do běžného života, tj. překonání obtížné životní situace, popř. zlepšení jejich postavení na trhu práce.

Arcidiecézní charita Praha se setkala dále se 5ti ženami, ze kterých byly 4 bezdětné, a 1 s dětmi, které identifikuje organizace jako **potencionální oběti obchodu s lidmi. Jedná se o uprchlíky z Ukrajiny, kteří se setkali během cesty, anebo ze strany svých příbuzných se situacemi, které se jako obchodování dají vyhodnotit. V tuto chvíli užívají pobytové služby, spolupracují s Arcidiecézní charitou Praha a situaci nechtějí řešit právní cestou. Jsou v péči psychologa a zpracovávají svá traumata související hlavně s jejich situací na Ukrajině.**

Na poradnu se obracejí ženy či matky s dětmi z prostředí prostituce, které potřebují hlavně poradenství, chtějí prostředí prostituce opustit a řešit svou dluhovou problematiku jiným způsobem.

V roce 2023 jezdili zástupci organizace do nočních klubů průměrně 2x do měsíce. Počet žen v klubech neubývá, stále znovu se v nich tito pracovníci setkávali s matkami samoživitelkami, které prostitucí řeší zoufalou finanční situací. Zároveň značně ubývá zákazníků, přičemž mnoho mužů přichází značně podnapilých a často bývají arogantní. Tím, že zákazníků ubývá, zvláště v chudších klubech je provozní pouštějí dovnitř a ženy se jich bojí. Se ženami z Ukrajiny jsme se tito pracovníci setkávali v rámci terénních programů minimálně, v klubech téměř nejsou. O to větší existuje obava, že mnohé Ukrajinky jsou zavřené na privátech nebo v klubech, kam není těmto službám organizace umožněn přístup. V příštím roce by se ráda organizace více zaměřila na monitoring nových klubů a privátů, jak na Moravě, tak v Praze.

Projekt Magdala poskytuje i terénní formu služeb, a to v Olomouckém, Zlínském a Ústeckém kraji. V roce 2023 probíhala užší spolupráce s diecézí Brněnskou a Litoměřickou, konkrétně se jednalo o Oblastní charitu Blansko a Charitou Litoměřice. V roce 2023 Arcidiecézní charita Praha hradila činnost prevence obchodování s lidmi poskytovanou v těchto regionech. Terénní služba za rok 2023 pracovala s celkově 151 klienty, přičemž 3 z nich byli zařazeni mezi potencionální oběti obchodování s lidmi. Výjezdní

skupina se sestává ze dvou terénních pracovnic a řidiče. Večer výjezdu členové týmu naloží připravený materiál a vyjedou do předem naplánovaných nočních klubů. V klubu je provozní uvede na místo, kde mohou být pracovnice s klientkami o samotě.

Po představení služby je klientce zprostředkováno testování na pohlavně přenosné choroby a je jí umožněn potřebný čas k otevření se a rozhovoru. Dle možností se pak hledá řešení východisek ze složité situace, klientce jsou nabídnuty letáčky s potřebnými kontakty a informacemi, případně konkrétní pomoc. Pokud je klientka v ohrožení obchodování s lidmi, dostane se jí náležitých informací a nabídky pomoci. Pravidelné návštěvy nočních klubů a míst pouliční prostituce v Praze – monitoring a prevence obchodování s lidskými bytostmi, rozhovory s provozními klubů, rozdávání letáčků a drobných dáreků, poradenství, duchovní podpora – probíhalo 1x za týden. S některými ženami byli zástupci organizace i v kontaktu mimo setkání v rámci terénní služby. Nejčastějšími lokalitami terénních výjezdů byly Brno, Olomouc, Teplice, Dubí, Bílina, Chomutov a Mikulov. Průměrný věk těchto klientek byl 34 let a nejčastějšími národnostmi byla česká, dále slovenská, vietnamská, ukrajinská a ruská. Terénní pracovníci uskutečňovali výjezdy za osobami, pohybujícími se v sex businessu a byla jim poskytnuta krizová intervence, základní sociální poradenství, duchovní podpora a byly jim předány informace o pohlavně přenosných chorobách. Mezi nejčastější klientů terénních služeb patřili finanční potíže, dluhová problematika a strach z války.

5.3 Diakonie Českobratrské církve evangelické

Diakonie ČCE Středisko celostátních programů a služeb již od roku 2011 realizuje sociální službu azylového bydlení pro muže, páry a ženy, kteří jsou obchodováni na trhu práce a pracovně vykořisťováni. Služba krizové pomoci byla registrována o 4 roky později, v návaznosti na potřebu řešit problematiku vykořisťování bez nutnosti zajištění bydlení. Služba je poskytována na 2 detašovaných pracovištích v Brně a v Plzni, v Praze je pak pracoviště pro obě poskytované služby. V říjnu 2023 byla registrována služba krizové pomoci v ambulantní formě, zejména v návaznosti na projekt STOP NÁSILÍ, který pracuje s osobami násilnými nebo se sklony k agresivnímu jednání. V tomto roce bude laděno provozování služby a síťováno v rámci jiných služeb.

V roce 2023 byla pobytová **služba azylového bydlení poskytnuta 42 osobám**. Šlo o 4 ženy a 38 mužů, průměrný věk = 40 let. Nejvíce osob pocházelo z **Mongolska (20)**, dále pak z Bulharska (12), Ukrajiny (2), Gruzie (1), Rumunska (2) Arménie (1), Maroko (1), Iráku (1), Ruska (1) a Slovenska (1).

Nejčastěji řešenými problémy klientů byly - krize v souvislosti se zaměstnáním (31), oběť trestné činnosti (3), nevyplacená mzda (4), nevyplacená nemocenská (2), podvod (2), pracovní úraz (0), krize v souvislosti s válečnou situací na UKR (0) a **OSL (0) – již zařazení v programu MV přes La Stradu**.

Služba terénní krizové pomoci poskytla v roce 2023 pomoc celkem 114 klientům. V Praze se jednalo o 66 klientů, v Brně 3 klienti, šlo o 20 žen a 49 mužů. V Plzni služba odbavila 45 klientů, z toho 22 žen a 23 mužů. Nejvíce osob pocházelo z Bulharska – 73 klientů, Ukrajiny – 15 klientů, Rumunska – 8 klientů, Slovenska – 5 klientů, ČR – 4 klienti, Turecka – 4 klienti, Ázerbajdžánu – 2 klienti, Mongolska – 1 klient, Makedonie – 1 klient a Sýrie – 1 klient.

Terénní KP je poskytována přímo v terénu, klienti v rámci konzultací nesdělují všechny informace, často nedochází k předání informací o místě bydliště, ani nemají potřebu vždy

definovat svůj přesný věk. Pracovníci KP jezdí za klienty do lokalit, kde je potenciální výskyt klientů s problematikou v pracovněprávní oblasti, na místě dochází k předávání informací o službě i k nabídce možností podpory pro možnou budoucí spolupráci. K dispozici má Diakonie kancelář v Praze, v Plzni i v Brně. Obsluhuje lokality v celorepublikové působnosti a je schopna za klienty vyjíždět i do vzdálenějších míst. Organizace spolupracuje s MV na mapování lokalit s výskytem OSL, v roce 2023 bylo realizováno 16 výjezdů, ve kterých bylo cíleno na lokality s výskytem cizinců i osob potencionálně vykořisťovaných. V terénu **bylo osloveno** přibližně **250 osob** a **distribučováno** více než **2 500 kusů informačních letáků** do ubytoven i institucí po celé ČR. **Nejčastěji pracovníci řešili zakázky v souvislosti s nevyplacením mezd a podporovali osoby v krizi v souvislosti s nepříznivou sociální situací v pracovní oblasti. Podpora se týkala i ukrajinských rodin, zejména v oblasti doprovodů na úřady, vyřizování dávek i podpora v rámci zdravotních úkonů.**

Pracovníci Diakonie SCPS řeší problémy vykořisťovaných lidí komplexním přístupem a nedílnou součástí této práce je právě asistence při uplatňování práv – zajišťování dokladů, zprostředkování právní pomoci i případná asistence při trestním řízení.

5.4 Mezinárodní organizace pro migraci

V kontextu obchodování s lidmi byly veškeré aktivity IOM v roce 2023 primárně zaměřeny na prevenci pracovního vykořisťování držitelů dočasné ochrany. IOM byla zapojena do realizace pouze dvou případů dobrovolných návratů, jednalo se o jednoho občana Rumunska a jednoho občana Bulharska. V obou případech byl dobrovolný návrat financován z EVA (*Emergency Victim Assistance Fund - U.S. Department of State*) a v obou případech šlo o oběti údajných podvodných jednání při zaměstnávání. V rámci svých aktivit zaměřených na prevenci pracovního vykořisťování držitelů dočasné ochrany, hodnotí IOM situaci v roce 2023 následujícím způsobem:

- stálý nedostatek lidí na trhu práce má za následek zintenzivnění manipulace zahraničních pracovníků ze strany zprostředkovatelů.
- Cílem manipulace je vylákat cizince z legálního zaměstnání do zdánlivě legální a výnosnější práce. Cizinci, pro které je často těžké takovéto podvodné nabídky správně vyhodnotit se následně ocitají v nelegálním postavení. Tento mechanismus, v kombinaci s dalšími taktikami, jako je např. známé provázání práce s ubytováním dostávají oběti do stavu závislosti na zprostředkovateli.
- Společensky odpovědní zaměstnavatelé takto přicházejí o zaměstnance, do kterých investovali prostředky při náboru a zaškolení.
- Pro předcházení těchto, a podobných situací, je nutné najít efektivní způsoby, jak zvýšit obecné povědomí o rizicích u zahraničních pracovníků (smysluplná průběžná kampaň, předodjezdová orientace).

5.5 ROZKOŠ bez RIZIKA, z.s

Organizace R-R profesionálně pomáhá prostřednictvím odborného sociálního poradenství (včetně Internetové poradny R-R) a terénních programů. V rámci přímé práce pracovníci R-R aktivně monitorují trendy na scéně sexbyznysu a zjišťují potřeby jejich klientů. Prostřednictvím sociálních služeb vyhledávají, kontaktují a nabízejí své služby lidem, kteří poskytují, poskytovali nebo zvažují poskytovat placené sexuální či erotické služby. R-R jim

pomáhá v jejich životních situacích a umožňuje získat takové informace, znalosti a dovednosti, které povedou k co nejbezpečnějšímu poskytování placených sexuálních či erotických služeb. R-R jde o to, aby tito lidé uměli zacházet s riziky, která je mohou ohrozit aktuálně, ale i v budoucnosti.

Cílovou skupinu služeb R-R tvoří lidé (včetně cizinců) ve věku 18 až 64 let. Za osoby poskytující placené sexuální či erotické služby jsou ze strany R-R považovány zejména: sexuální pracovnice/pracovníky (nabízející tyto služby fyzicky či v on-line prostoru), erotické masérky/maséry, pornoherečky/ pornoherce, striptérky/striptéry a tanečnice/tanečníky v nočních klubech. Tito lidé také mohou být obětmi obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané a osoby, které vedou rizikový způsob života, nebo jsou tímto způsobem života ohroženy.

Hlavním cílem je podpora a pomoc při řešení nepříznivých sociálních situacích. Cílem služeb R-R je, aby jejich klienti:

- byli informováni o možných zdravotních, sociálních i psychických rizicích a důsledcích práce v sexbyznysu, rozuměli jim v kontextu vlastní situace a znali strategie jejich zvládnutí,
- znali bezpečnostní strategie pro práci v sexbyznysu,
- znali svou hodnotu a své hranice, dokázali si je vymezit nejen vůči zákazníkům a dalším osobám na scéně (kolegyním, manažerům atp.), ale i vůči veřejnosti,
- znali svůj aktuální zdravotní stav ve vztahu k pohlavně přenosným infekcím a věděli, jak jim předcházet, případně jak své obtíže řešit,
- byli informováni o svých zákonných právech a povinnostech ve vztahu k sexbyznysu.

V roce 2023 poskytla organizace R-R své ambulantní a terénní sociální služby celkem 2 212 fyzickým osobám. Bylo uskutečněno 817 terénních výjezdů z toho 127 s mobilní ambulancí. **Celkově R-R poskytla svým klientům 5 424 služeb** (službou je míněno jedno setkání s klientkou nebo klientem, v jehož rámci může být využito více typů poradenství; ve většině případů se jednalo o osobní kontakt, méně o telefonický a e-mailový). Nejčastěji je R-R v kontaktu s klienty české národnosti, přičemž spolupracuje také s klienty ukrajinské, slovenské, moldavské, nigerijské, brazilské, ruské, běloruské, maďarské, polské, filipínské a jiné národnosti.

Za rok 2023 se pracovníci R-R nesetkali s nikým, kdo by uvedl, že poskytuje placené sexuální služby bez souhlasu, přesto opakovaně ověřují jejich souhlas v rámci sociálního poradenství, a to převážně u lidí se závislostí, s duševním onemocněním nebo sníženým intelektem. U lidí zvláště zranitelných existuje možnost, že jsou v prostituci se souhlasem, ale nedobrovolně např. díky mentální kapacitě/duševnímu onemocnění/závislosti nedokážou adekvátně vyhodnotit situaci a jsou obětmi obchodu s lidmi nebo kuplířství. Při online monitoringu R-R mapuje inzerci žen asijské národnosti, které nevyužívají jejich služby a s nimiž je nemožné navázat přímý kontakt (telefony zvedají pouze manažeři). V rámci diskusních serverů určených zákazníkům byly pracovníky R-R zaznamenány hypotézy o jejich údajném obchodování a nedobrovolném poskytování služeb, což ovšem není možné ověřit. V rámci celé České republiky pokračuje trend snižování počtu osob poskytující placené sexuální služby v nočních klubech. S tím souvisí pokles počtu otevřených nočních klubů. Ubývá také žen, které své služby nabízejí na pouliční scéně. **Ženy i muži přecházejí**

do privátní scény a sexbyznys se i nadále stává skrytější. Zároveň R-R zaznamená nárůst počtu osob v online prostoru a eviduje nárůst inzerce a nových profilů sexuálních pracovníků a pracovníků. Během roku 2023 bylo R-R zaznamenáno v některých krajích několik trendů jako např. tlak na snižování cen sexuálních služeb ze strany zákazníků nebo větší poptávka po službách žen poskytujících služby na trase. Většinou se pracovníci R-R setkávají s poskytováním placených sexuálních služeb se souhlasem, přesto podobně jako na jiné pouliční scéně se setkávají s praktiky „pasáků“, kdy na klientkách někdo profituje, ale klientka si to nepřipouští, protože je to partner nebo rodinný příslušník.

Dětská prostituce nebyla doposud téma R-R, týká se především vyloučených lokalit a ubytoven, dívek z výchovných zařízení a online prostoru. **Pracovníci R-R se nikdy nesetkali s dítětem mladším 15 let v prostředí prostituční scény.** V roce 2023 R-R kontaktovalo několik dívek ve věku 17 let s žádostí o pomoc a poskytnutí služeb a mladistvých v Jihočeském a Ústeckém regionu. Z výzkumu R-R v roce 2023 vyplývá, že 20% klientek začalo s poskytováním sexuálních služeb před 18 rokem. K problematice dětské prostituce byl v roce 2023 v Jihočeském kraji realizován kulatý stůl. Jako možnost řešení R-R navrhuje preventivní sociální práci s mladistvými v prostituci, jejichž cílem by byla identifikace obětí kuplířství a obchodu s lidmi, podpora a pomoc při řešení nepříznivé sociální situace a efektivní spolupráce obětí s návaznou sítí (NNO, PČR). Dále edukaci sociálních služeb prevence o tématu dětské prostituce a možných postupech.

5.6 Správa uprchlických zařízení MV

Centra na podporu integrace cizinců SUZ MV (CPIC)

V roce 2023 se většina CPIC setkala s případy pracovního vykořisťování, zejména s nekalými praktikami pracovních agentur, které využívají jazykovou bariéru, strach z neznámého, materiální, bytovou a finanční nouzi cizinců, ať už migrujících za prací či prchajících před válkou. V souvislosti s migrační vlnou z Ukrajiny stále trvá zvýšená obava, že by se právě tyto osoby mohly stávat oběťmi obchodování s lidmi. Sociální pracovníci Center při práci na KACPU zaznamenávají nátlakové aktivity a podvodné praktiky některých pracovních agentur a objevují se i podezření na zneužívání uprchlíků třetími osobami při získávání humanitární dávky, která jim byla následně po vyplacení odebrána. Sociální pracovníci napříč CPIC shodně upozorňují na opakující se problematiku propojení zaměstnání s ubytováním, kdy zaměstnanec – cizinec je snadněji izolován a manipulován, kdy může čelit vyhrožování vyhozením z ubytovny a zrušením pobytového oprávnění při odmítání nezákonných pracovních podmínek. Přestože klientům jsou v rámci sociálního i právního poradenství v Centrech nabízeny možnosti, jak v takových případech mohou postupovat, většinou odmítají jakékoli zapojení úřadů či policie a podávání oficiálních podnětů nebo stížností. Klienti stále častěji odmítají svou situaci jakkoliv řešit, a to z nejrůznějších důvodů, kdy často nemají důvěru v místní instituce a organizace. Konkrétně v Libereckém kraji byly případy pracovního vykořisťování s podezřením na obchodování s lidmi předány organizaci La Strada a Policii ČR, které se případy dále zabývaly. Případ, který by byl kvalifikován jako obchodování s lidmi, nebyl zaznamenán.

Sociální pracovníci CPIC jsou vybaveni kontakty na organizace zaměřující se na problematiku obchodování s lidmi. Spolupracují především s organizací La Strada, která pro tyto sociální pracovníky pravidelně připravuje řadu školení, workshopů a jejíž informační

příručky a letáky jsou v každém CPIC k dispozici zaměstnancům i cizincům. V roce 2023 se pracovníci CPIC zúčastnili několika platform a konferencí zabývajících se obchodování s lidmi. Taktéž se zástupci CPIC v Plzeňském kraji stali členem pracovní skupiny zabývající se problematikou vykořisťování.

Odbor práce s klienty SUZ MV (OPK)

Krátkodobá přístřeší a KACPU SUZ MV

Nejčastějším případem vykořisťování je práce pro "Agentury" bez dohody, v podstatě na usnesené domluvě. Nábor a nabídka probíhá přes internet. Po příjezdu se zjišťuje ubytování, které je mnohdy nevyhovující, práce je těžká nebo vůbec není. Mnohdy probíhá přesun lidí do jiných objektů, kde jsou cizinci pod psychickým nátlakem, manipulací, vyhrožováním, neznalosti jazyka, výhrůžkami vyhoštěním zpět na Ukrajinu (u mužů). Častá je také manipulace ohledně finanční situace příbuzných na Ukrajině (u žen), tresty za nesplněnou práci, strhávání z výplaty za ubytování, stravování, nesplnění normy.

Za poslední 3 měsíce roku 2023 bylo podezření na případy pracovního vykořisťování větší množství. Podezření na sexuální zneužívání bylo zaznamenáno v jednotkách případů. Konkrétní případy (zneužívání, vykořisťování a vyhrožování) z nedávné doby:

Muž, cizinec ve věku 45-50 let bez dokladů, pracoval pro stavební firmu nelegálně, práce byla za Prahou. Bylo mu řečeno, že jej přesouvají do jiného objektu, ale pán se dostavil na KACPU se všemi dokumenty. Muž sdělil, že výplatu nedostal, pracovní smlouvu neměl a do této situace se dostal výhrůžkami, že zavolají policii a půjde do vězení. Muž je ve špatném psychickém rozpoložení. Byly předány kontakty (psycholog, sociální podpora, právník, nouzový nocleh a případ byl předán PČR.

Další případ zneužívání pravomocí: po klientovi byla vymáhána vysoká částka za energie, proto hledal právní pomoc.

Státní integrační program (SIP)

Za rok 2023 SIP evidoval jeden případ možného obchodování s lidmi. Jednalo se o klientku zařazenou do SIP s individuálním integračním plánem. Podezření se týkalo pracovního vykořisťování. S klientkou na toto téma opakovaně hovořila jejich sociální pracovnice, v rámci SUZ MV proškolená na téma prevence OSL. Kontaktovala neprodleně organizaci La Strada a SIMI (s popisem znaků a okolností možného obchodování). Organizace nadále řešila případ napřímo. Příjímací a pobytová střediska a zařízení pro zajištění cizinců – v loňském roce proběhla identifikace klientky, která se setkala se sexuálním vykořisťováním v jiné zemi, než je ČR. Případ řešily organizace La Strada a SIMI. Ve všech ostatních případech se sociálními pracovníky v žádném zařízení nepodařilo identifikovat možnou oběť obchodování s lidmi. Pokud proběhlo podezření ze strany sociálních pracovníků, klienti odmítli svou situaci řešit s návaznou organizací a PČR. Všichni klienti mají k dispozici kontakty a informace k případnému postupu při řešení možného obchodování s lidmi.

6. FINANČNÍ ZDROJE

6.1 Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR

MV financuje Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Na služby v rámci tohoto Programu včetně preventivních aktivit byla **v roce 2023 neziskovými organizacemi vyčerpána částka 2 371 220 Kč**. V rámci mimořádných aktivit souvisejících s ukrajinskými uprchlíky v ČR byla poskytnuta částka **69 510 Kč**. Na preventivní aktivity cílené přímo na ukrajinské uprchlíky byla poskytnuta částka **93 176 Kč** (tato částka však byla vyčerpána v rámci preventivních aktivit Programu, tj. je již zahrnuta v celkové sumě za rok 2023).

6.2 Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR

V roce 2023 byly ze strany MPSV poskytnuty dotace organizacím, jejichž cílová skupina jsou zejména oběti obchodu s lidmi v celkové částce 29 258 115 Kč.

Uvedené organizace poskytují služby klientům bez ohledu na věk, takže mezi jejich klienty mohou patřit i osoby mladší 18 let, které jsou oběťmi obchodu s lidmi.

V souvislosti s pandemií Covid-19 již nebyla v roce 2023 organizacím vyplacena v rámci mimořádných dotačních titulů žádná podpora. V rámci mimořádného dotačního řízení MPSV pro rok 2023 na úhradu výdajů sociálních služeb souvisejících s pomocí osobám u území Ukrajiny (služby péče) nebyla uvedeným organizacím přiznána další podpora.

7. PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ

V následujících kapitolách se nachází informace o vzdělávacích aktivitách, výzkumech, osvětových aktivitách, informačních kampaních, koordinovaných aktivitách v ČR i na mezinárodní úrovni.

7.1 Vzdělávání

Také v roce 2023 byly pořádány vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku obchodování s lidmi, a to ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi z ČR, ale také za spolupráce s partnery z mezinárodního prostředí. Cílem bylo informovat o aktivitách MV v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu, možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a aktuálních trendech v oblasti obchodování s lidmi. Stěžejním tématem bylo také informovat o možnostech a způsobu identifikace potenciálních obětí relevantními profesními skupinami, které se s nimi mohou setkat při výkonu své profese.

Policejní vzdělávání

Příslušníci Odboru O2 NCOZ SKPV se pravidelně účastnili on-line jednání zástupců členských států EU pod záštitou **AP Phoenix** (platforma k problematice obchodování s lidmi) při EUROPOLU. Stejně jako v roce 2022 jedno z témat bylo také "Obchodování s lidmi – rizika pro uprchlíky z Ukrajiny", kde došlo k vzájemné výměně informací z jednotlivých států a sdílení preventivních aktivit.

Dne 28. 2. 2023 proběhl seminář Justiční akademie v Kroměříži, pobočka Praha, se zaměřením na problematiku trestné činnosti obchodování s lidmi. Zástupce Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV jako lektor prezentoval přítomným státním zástupcům a soudcům aktuální směry v oblasti obchodování s lidmi a seznámil je se zpracovanou případovou studií.

Příslušníci NCOZ SKPV úspěšně absolvovali 3měsíční on-line **kurz HELP** k problematice obchodování s lidmi pořádaný Justiční akademií ČR pod patronací Rady Evropy.

V rámci **projektu EMPACT** jsou příslušníci NCOZ SKPV zapojeni do aktivit pracovní skupiny „**Komerční náhradní mateřství a prodej dětí**“, od roku 2024 již v pozici leader. Cílem projektu je sdílení informací o konkrétních případech, právních předpisech, strategiích stíhání, spolupráce se třetími zeměmi a případné návrhy legislativních změn. Příslušníci NCOZ SKPV se ve dnech 23. – 25. 10. 2023 v sídle policejní jednotky Bulharska (GDBOP) v Sofii zúčastnili expertního setkání v rámci projektu EMPACT k problematice OA 2. 2 – nelegální komerční náhradní mateřství a prodej dětí. Hlavním tématem byl přehled dosud realizovaných aktivit operativního plánu.

Příslušníci Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV se v roce 2023 účastnili online seminářů a webinářů na téma obchodu s lidmi pořádaných Agenturou **CEPOL**.

V roce 2023 pokračovala činnost příslušníků NCOZ SKPV zaměřená na **spolupráci se Státním úřadem inspekce práce se sídlem v Opavě** a jednotlivými Oblastními inspektoráty práce v oblasti výměny informací a vzdělávání. Dne 12. 12. 2023 v rámci školení pracovníků Oblastního inspektorátu práce pro Středočeský kraj přednesl metodik OMSM NCOZ SKPV prezentaci o aktuálním vývoji situace v oblasti pracovního vykořisťování z pohledu Policie ČR.

OMSM NCOZ SKPV ve spolupráci s Odborem prevence kriminality MV obnovil pořádání expertních pracovních jednání, tzv. „**kulatých stolů**“, **zaměřených na zlepšení identifikace potenciálních obětí obchodování s lidmi**. Hlavním cílem pořádaných akcí je zvyšování kvality detekce potenciálních obětí obchodování s lidmi a současně zlepšení vzájemné spolupráce a komunikace orgánů veřejné správy, nevládních i mezivládních organizací i dalších zainteresovaných subjektů v konkrétním regionu. Za NCOZ se jednání zúčastnili pplk. Mgr. Antonín Vavrda, metodik na problematiku obchodování s lidmi OMSM NCOZ SKPV a plk. Mgr. Libor Honeš, vedoucí 2. oddělení Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace. V roce 2023 byly realizovány tzv. „kulaté stoly“ **v Ústeckém kraji dne 5. 6. 2023 a v Plzeňském kraji dne 19. 12. 2023**.

Vedoucí 2. oddělení Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace byl jakožto trvalý expert za Policii ČR nadále členem stálé pracovní skupiny Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání, který byl zřízen při Ministerstvu práce a sociálních věcí.

V roce 2023 byl realizován **sedmítýdenní certifikovaný kurz MEPA** pro úroveň EQF 5, jenž je tradičně zaměřen na **organizovaný zločin a další závažné formy přeshraniční kriminality**, jejich prevenci a potírání. Spoluorganizátorem kurzu je Česká republika, příslušník Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV jako lektor prezentoval aktuální trendy v oblasti obchodu s lidmi.

Ve dnech **5.–6. 9. 2023** se uskutečnil v hotelu „Šumava“ v Kašperských Horách **IMZ specialistů na problematiku obchodování s lidmi** za účasti policistů NCOZ, specialistů SKPV z jednotlivých KŘP, pracovníků SUIP a OIP a zástupců nevládních organizací zapojených do fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.

Metodik OMSM NCOZ SKPV pověřený problematikou obchodování s lidmi pokračoval v průběhu roku 2023 v **přednáškách pro příslušníky cizinecké policie** zařazené na vnější hranici ve vzdělávacím **zařízení MV v Holešově** v rámci vzdělávacího programu Základní práva, ochrana osobních údajů a jednání se zvláště zranitelnými osobami při provádění hraniční kontroly.

Metodik OMSM NCOZ SKPV uskutečnil v roce 2023 několik přednášek o problematice **obchodování s lidmi pro konzulární pracovníky Ministerstva zahraničních věcí ČR** v rámci jejich specializačního kurzu před výjezdem na zastupitelské úřady v zahraničí.

Ve dnech **21. a 24. 11. 2023** uskutečnil metodik OMSM NCOZ SKPV přednášky v rámci učebního předmětu **Kriminalistika** na téma Metodika vyšetřování organizovaného zločinu a obchod s lidmi pro studenty magisterského studijního programu Policejní akademie ČR.

Justiční vzdělávání

Vzdělávání soudců a státních zástupců, které se uskutečňuje prostřednictvím Justiční akademie, **zůstává i nadále nepovinné**. Tyto vzdělávací akce mají **nepovinný charakter** a slouží zejména k dozdělování těchto pracovníků justice. Vzhledem k dobrovolnosti vzdělávání prostřednictvím Justiční akademie není možné toto direktivně nařídit.

Pro nově zřízený institut **justičních kandidátů** je absolvování vybraných vzdělávacích akcí povinné. Mezi povinné semináře, které budou muset justiční kandidáti v rámci roční odborné přípravy absolvovat, patří za oblast trestního práva pětidenní interaktivní seminář věnovaný trestnímu procesu *Řízení od nápadu obžaloby až po vyhlášení rozsudku* a dále jeden simulovaný proces dle svého výběru, kterým může být *Simulované hlavní líčení*. **Vzdělávání ve zmiňované oblasti obchodování s lidmi tak nebude pro justiční kandidáty povinné, nicméně i pro ně platí, že se budou moci v rámci odborné přípravy fakultativně přihlásit na semináře vypsane pro cílovou skupinu soudci a státní zástupci.**

Dne 28. 2. 2023 se JUDr. Jana Zezulová, Ph.D., z Nejvyššího státního zastupitelství spolu s JUDr. Milanem Šimkem (KSZ Hradec Králové) zúčastnili jako lektori **semináře Justiční akademie k problematice obchodování s lidmi**.

Dále byl v **květnu 2023 formou e-learnigu pořádán kurz** programu **HELP Rady Evropy**, který tutorsky zaštitila JUDr. Jana Zezulová, Ph.D., z Nejvyššího státního zastupitelství. Kurz byl určen soudcům, státním zástupcům a všem dalším právním profesionálům, kteří se podílí na potírání a stíhání obchodování s lidmi, a kromě vnitrostátní právní úpravy zahrnuje také rozbor Úmluvy RE o potírání obchodování s lidmi, příslušnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, další mezinárodní instrumenty a národní příklady dobré praxe ochrany obětí obchodování. Kurz rovněž obsahoval nový modul zaměřený na problematiku pracovního vykořisťování.

Další vzdělávací aktivity

Problematika obchodování s lidmi je vždy nedílnou částí **konzulárního vzdělávání**. Přednášky věnované této problematice zajišťuje Ministerstvo vnitra. Konzulární vzdělávání probíhá na více úrovních. Základním druhem konzulárního vzdělávání je tzv. předvýjezdové školení, které se realizuje formou třítydenních kurzů. V roce 2023 byly tyto přednášky zabezpečeny ze strany NCOZ. Prezence byly zaměřeny na seznámení se s formami a projevy obchodování s lidmi, s možnostmi pomoci obětem obchodování s lidmi a se systémy podpory těmto obětem. Konzulární pracovníci byli rovněž informováni o možnostech spolupráce ZÚ s příslušnými organizacemi, které se obchodem s lidmi zabývají a mohou v případě potřeby obětem poskytnout následnou pomoc.

La Strada ČR

V roce 2023 byla organizace La Strada ČR významně aktivní v oblasti **primární prevence u mladých dospělých**. Na těchto akcích byly cílově skupině předány informace o rizicích pracovního trhu, která mohou vést k situacím pracovního vykořisťování a obchodování s lidmi. Dělo se tak prostřednictvím interaktivních workshopů, edukačních videí a sdílením zkušeností z praxe. Celkem bylo uspořádáno **17 workshopů a proškoleny byly 245 osob**.

Byli proškoleni i dospělí na téma bezpečného zaměstnávání přímo v organizacích, kam docházejí; zástupci La Strady navštívili celkem 5 organizací pracujících s cizinci, převážně ukrajinskými uprchlíky – **proškoleny byly 31 osob**.

La Strada vytvořila **videoškolení pro ukrajinské uprchlíky** určené k šíření na sociálních sítích, které obsahuje nejdůležitější informace o vstupu cizinců na český trh práce, o sěžejních ustanoveních zákoníku práce a pracovně-právních podmínkách a problematice pracovního vykořisťování a obchodování s lidmi.

V roce 2023 byla realizována 2 **akreditovaná školení pro Správu uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky**. Školení byla zaměřena především na legislativu související s obchodem s lidmi, identifikaci obchodované osoby a detailní popis služeb a působení organizace La Strada. V praktické části byly vyzkoušeny metody komunikace s obchodovanými a vykořisťovanými osobami a postupy v konkrétních situacích při uplatnění jejich práv a zájmů.

V roce 2023 proběhlo **5 akreditovaných školení Úvod do problematiky obchodování s lidmi se zaměřením na děti a mládež**, kde bylo **proškoleny celkem 62 pracovníků OSPOD**. Bylo také **proškoleny 60 pracovníků z různých neziskových organizací pracujících s migranty** v oblasti **navázání kontaktu s obchodovanou osobou na krizových a poradenských linkách a v terénu**.

V roce 2023 La Strada ČR pokračovala v projektu s názvem **Cross Continent Collaboration to Protect Asian Trafficking Victims in Europe**. Tohoto projektu, financovaného *Porticus Asia* a organizovaného *La Strada International*, se účastnili též další členové La Strada International, a to La Strada Poland a Adpare (Rumunsko). Společnými silami došlo ke zmapování fenoménu obchodování osob z Asie do České republiky, Polska a Rumunska, resp. systému pomoci, práv obětí tohoto trestného činu a relevantní judikatury.

V roce 2023 pokračovala **spolupráce s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky** v rámci projektu **Osvětová činnost a prevence obchodování s lidmi a vykořisťování v reakci na válku na Ukrajině**.

V roce 2023 pokračovaly **aktivity organizace La Strada zaměřené na nezletilé děti ukrajinské státní příslušnosti** pobývajících na území ČR. Byly vytvořeny **2 typy preventivních materiálů** – letáky v ukrajinském jazyce obsahující informace o specifikách zaměstnávání nezletilých, sebeidentifikaci pro případ situace vykořisťování a/nebo obchodování s lidmi a užitečné kontakty včetně kontaktů OSPOD. Tyto materiály byly na vyžádání vždy v požadovaném počtu kusů **rozeslány do 24 organizací pracujících s mladými ukrajinskými uprchlíky po celé ČR, a to v celkovém počtu 2 310 kusů**.

Organizace La Strada v roce 2023 **nově vytvořila a akreditovala (akreditace MPSV) celodenní školení** o problematice obchodování s lidmi a vykořisťování pro pracovníky institucí a organizací, kteří jsou v rámci práce se svou cílovou skupinou v kontaktu s nezletilými cizinci.

Vznikla také základní **metodika pro osoby pracující s potenciálně obchodovanou nebo vykořisťovanou osobou**, která byla v rámci školení a výjezdů **předána 50 pracovníkům OSPOD**.

Jako další z preventivních aktivit proběhlo **v 11 organizacích** pracujících s mladými uprchlíky **školení o bezpečném zaměstnávání mladistvých** – bylo **proškoleno 84 osob**.

La Strada také vytvořila **videoškolení** pro mladistvé ukrajinské uprchlíky obsahující nejdůležitější informace o vstupu cizinců na český trh práce, o sěžejních ustanoveních zákoníku práce a pracovně-právních podmínkách a problematice pracovního vykořisťování a obchodování s lidmi. Toto video je určené pro šíření na sociálních sítích.

Arcidiecézní charita Praha

Organizace uskutečňovala v rámci výše uvedeného Projektu Magdala v roce 2023 následující přednáškovou a vzdělávací činnost, která byla realizována pracovníky terénního týmu zaměřeného na sensibilizaci a prevenci obchodování s lidmi:

1. 3. 2023 Základní škola sv. Voršily, Praha
12. 4. 2023 Vyšší odborná škola pedagogická a sociální, Praha
26. 4. 2023 Domov mládeže při SOŠ sociální u Matky Boží, Jihlava
27. 4. 2023 Střední odborná škola sociální u Matky Boží, Jihlava
27. 4. 2023 Výchovný ústav Janštejn
28. 4. 2023 Soukromá vyšší odborná škola sociální, Jihlava
23. 6. 2023 Farnost Bělohrad
26. 9. 2023 Střední odborná škola sociální Praha
22. 10. 2023 Meziprostor Třebíč
10. 11. 2023 Česká křesťanská akademie Letohrad

Zařízení pro děti – cizince

Zařízení pro děti – cizince v rámci prevence obchodování a zneužívání klade důraz zejména na jazykové kompetence klientů. Jsou tedy realizována pravidelná doučování českého jazyka, a to jak pracovníky ZDC, tak i externími lektory či neziskovými organizacemi. Školní vzdělávací program školy ZDC také zahrnuje průřezová témata související s problematikou zneužívání a obchodování s lidmi. V rámci individuální i skupinové práce s dlouhodobými klienty se ZDC zaměřuje zejména na prevenci rizik souvisejících s integračním procesem. K tomu slouží mnohé socializační programy. Dále ZDC poskytuje terapeutické služby, program přípravy na odchod ze zařízení a další služby dle individuálních potřeb klientů. V rámci prevence rizik, mimo jiné i obchodování a zneužívání, jsou ve spolupráci s jinými organizacemi pořádány různé semináře a workshopy zaměřené na zvýšení povědomí o rizicích spojených s životem v Evropě, jako např. projevy extrémismu. V roce 2023 byly zrealizovány 2 workshopy organizací La Strada na téma pracovní vykořisťování a 2 semináře organizované OPU na téma finanční gramotnost. Průběžně je klientům poskytováno právní a sociální poradenství. Odborní pracovníci se dle potřeb a možností účastní vzdělávacích akcí, seminářů a kurzů zabývajících se problematikou obchodování. Pravidelně probíhají meziřesortní odborné skupiny, na nichž je téma obchodování také diskutováno.

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

V kontextu prevence pracovního vykořisťování realizovala IOM následující vzdělávací aktivity, které byly realizovány z prostředků alokovaných na aktivity IOM, v rámci *Refugee Response Plan* v kontextu války na Ukrajině:

- školení personalistů malých a středních podniků na téma "**Etické zaměstnávání cizinců**". Jde o sérii školení z nichž 9 bylo realizováno v druhé polovině roku. Cílem školení bylo zorientovat personalisty v právních aspektech a etických standardech zaměstnávání cizinců. IOM v nich apeluje na společenskou odpovědnost a upozorňuje na negativní dopady nelegálního či neetického zaměstnávání cizinců.
- **Školení ke zvýšení interkulturních kompetencí pracovníků SÚIP**. Tato aktivita si klade za cíl zvýšit efektivitu odhalování nelegálního zaměstnávání a pracovního vykořisťování prostřednictvím zlepšení schopnosti navázat efektivnější komunikaci se zahraničními zaměstnanci během inspekcí.
- **Poskytování pracovně-právního poradenství cizincům**. Poradenství je poskytováno přímo (infocentrum IOM) a cestou implementačních partnerů působících v Libereckém, Pardubickém, Královéhradeckém a Karlovarském kraji. Poradenství pomáhá cizincům lépe se orientovat na pracovním trhu a předcházet situacím vedoucím k pracovnímu vykořisťování.
- **Monitorování ubytovacích kapacit v kontextu kontroverzního propojování ubytování se zaměstnáním**, kdy jsou cizinci nuceni akceptovat pracovní vykořisťování pohružkou ztráty ubytování.
- **Pilotní projekt ke zvýšení kapacity ZO ČMKOS** nabízet podporu a asistenci cizincům na pracovištích.

Státní úřad inspekce práce

Nedílnou součástí činnosti SÚIP, stejně tak jako oblastních inspektorátů práce je prevence a osvěta, která je směřována jak k zaměstnavatelům, tak zaměstnancům. Tato je realizována nejen jako součást kontrolní činnosti inspektorů, ale také prostřednictvím pracovněprávního poradenství, které je široké veřejnosti pravidelně poskytováno na oblastních inspektorátech. **V roce 2023 bylo poskytnuto přes 11 poradenství v rámci jednotlivých oblastních inspektorátů práce a zodpovězeno více než 6 000 dotazů prostřednictvím bezplatné telefonické linky.** Inspektoři nelegálního zaměstnávání se pravidelně účastní odborných seminářů či školení, které jsou na téma jak samotné problematiky zaměstnávání cizinců, tak například na téma zastřené zprostředkování zaměstnání, které je rovněž jedním ze společensky nejškodlivějších jevů. Vzdělávání inspektorů nelegálního zaměstnávání, kteří mají specializaci v oblasti zaměstnávání cizinců, je organizováno SÚIP formou pravidelných odborných seminářů či školení. Tyto semináře či školení jsou organizovány ve spolupráci s jinými kontrolními orgány, které se svou činností na oblast zaměstnávání cizinců zaměřují a účastní se jich odborníci pracovně zaměřeni na danou problematiku.

V roce 2023 byl realizován odborný seminář pro metodiky k problematice zaměstnávání zahraničních pracovníků, kdy, kromě jiného, byli inspektoři informováni **o problematice obchodování s lidmi zástupcem PČR – Národní centrály proti organizovanému zločinu.** Dále proběhly **3 běhy semináře „Posílení interkulturních kompetencí inspektorů SÚIP a OIP“**, který realizuje Slovo 21 v rámci projektu Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) a MV ČR.

Dlouhodobě probíhají osobní či on-line setkání zástupců OIP se zástupci regionální platformy Centra na podporu integrace cizinců. Tato setkání probíhají několikrát ročně, téměř po celém území ČR. V roce 2023 se zástupci orgánů inspekce práce aktivně zúčastnili několika konferencí, seminářů či on-line školení, které byly zaměřeny na téma pracovního vykořisťování, případně obchodování s lidmi, vysílání pracovníků a s tím spojené téma agenturního zaměstnávání. Zástupci orgánů inspekce práce se zúčastnili s kolegy z ČSSZ kontroly realizované Finanční policií na území Rakouska. Tato kontrolní akce byla organizovaná Evropským orgánem pro pracovní záležitosti (ELA), který rovněž za účasti zástupců SÚIP uspořádal seminář zaměřený na téma pracovního vykořisťování ve spolupráci s Agenturou Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL).

Odbor práce s klienty SUZ MV

Za Odbor práce s klienty SUZ MV (OPK) bylo v roce 2023 proškoleno 15 zaměstnanců, z toho 1 sociální pracovník (dále jen "SP") z Ruzyně, Zastávky, Kostelce nad Orlicí, Havířova, Bělé-Jezové, dva SP z Balkové a Vyšních Lhot, 2 sociální pracovníci z integračního azylového střediska, a po jednom ze státního integračního programu a krátkodobého přístřeší. Jedná se o pravidelné dvoudenní školení od La Strady zaměřené na identifikaci, komunikaci a předávání informací u osob, které jsou možné oběti obchodování s lidmi. Další návazné školení by mělo proběhnout v roce 2025.

7.2 Prevence

S ohledem na trvající válečný konflikt na Ukrajině pokračují osvětové, vzdělávací a preventivní kampaně, které byly v ČR spuštěny krátce po zahájení ruské agrese v roce 2022. Jejich cílem je i nadále přispívat k maximální ochraně velmi zranitelných uprchlíků z Ukrajiny (zejména žen a dětí) před jakoukoliv trestnou činností, včetně obchodováním s lidmi. Všechny důležité informace jsou průběžně aktualizovány a jsou i nadále dostupné na webových stránkách všech ústředních orgánů státní správy i v ukrajinském jazyce.

Koordinace preventivních aktivit proti obchodování s lidmi stále probíhá v rámci **Meziresortní koordinační skupiny pro boj proti obchodování s lidmi** (dále jen „MKS“), ve které jsou jak zástupci státních orgánů, tak zástupci nevládních organizací. Stejně tak i nadále působí koordinační skupina v rámci *Konsorcia nevládních organizací pomáhajících migrantům v ČR*.

V rámci Dne boje proti obchodování s lidmi v EU představilo Ministerstvo vnitra přehled preventivních a osvětových projektů a dalších aktivit k minimalizaci těchto rizik, dále webové stránky a telefonní čísla, kde mohou lidé z Ukrajiny požádat o Pomoc (<https://www.mvcr.cz/clanek/prehled-pomoci-osvetovych-kampani-a-aktivit-v-prevenci-obchodovani-s-lidmi-z-rad-osob-prchajicich-pred-vaikou-na-ukrajine.aspx>).

V březnu 2023 proběhl pro členy MKS a další pozvané zájemce workshop pořádaný OBSE (ve spolupráci s MV) zaměřený na situaci ukrajinských uprchlíků a možnosti pomoci státům, kterých se to bezprostředně týká. V rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi připravila v roce 2023 La Strada ČR o.p.s. ve spolupráci s OPK MV (financování aktivit) preventivní videa a online semináře k tématu pracovního vykořisťování pro ukrajinské uprchlíky, které jsou průběžně prezentovány na relevantních vzdělávacích akcích. V rámci této spolupráce (La Strada – MV) byly v roce 2023 taktéž vyrobeny dva 60minutové videospoty pro nejvíce skrytou část uprchlické populace z Ukrajiny pobývajících na území ČR. Tato cílová skupina žije izolovaně, převážně pak v soukromých bytech bez přístupu k relevantním informacím. Vytvořené videospoty obsahují nejdůležitější informace o vstupu cizinců na český trh práce, stěžejních ustanoveních zákoníku práce a pracovně-právních podmínkách a problematice pracovního vykořisťování a obchodování s lidmi. Jeden je zaměřen na dospělé osoby z této cílové skupiny a druhý reflektuje specifika mladistvých a nezletilých. Uprchlíkům je i nadále poskytována konkrétní a intenzivní pomoc ve všech aspektech jejich života s cílem jim zajistit bezpečí, ochranu a maximální míru integrace do běžného života naší společnosti.

Policie ČR zintenzivnila svou kriminální zpravodajskou činnost a monitoruje situaci jak offline, tak i v online prostředí. Zástupci Policie ČR se účastní pravidelných online jednání v rámci EUROPOLU a i nadále jsou v úzkém kontaktu se zástupci nevládních organizací. K prevenci podvodů a trestných činů proti lidem prchajícím z Ukrajiny vytvořila Policie ČR preventivní materiály v podobě letáků a audio/video spotů. Tyto materiály jsou distribuovány prostřednictvím Policie ČR a Ministerstva vnitra. V případě Ministerstva vnitra byl materiál šířen krajům a obcím prostřednictvím manažerů prevence kriminality, asistentů prevence kriminality a dobrovolnických organizací.

Nad rámec osvětových a preventivních aktivit uvedených v kapitole 5 realizovalo **MPSV** v roce 2023 **„Analýzu dosavadních poznatků a existujících výstupů v oblastech**

pracovního vykořisťování a nelegálního či neregulérního zaměstnávání cizinců a dalších souvisejících témat v Plzeňském kraji“. Analýza byla zpracována ve spolupráci s aktéry, kteří jsou v dané oblasti aktivní (SUIP, cizinecká policie, NNO, zaměstnavatele). Analýza nabízí velmi komplexní, hloubkový pohled na situaci cizinců v prekérních podmínkách trhu práce v Plzeňském kraji, v České republice. V závěru se analýza věnuje doporučením pro zlepšení situace a klademe důraz mimo jiné na komplexní integrační politiku a její implementaci do praxe, včetně tzv. *two-way* principu.

Oblasti prevence nelegálního zaměstnání a pracovního vykořisťování se věnuje jak ministerstvo, tak i **SUIP**. Webové stránky SÚIP jsou v průběhu celého roku průběžně aktualizovány a případné změny v zákonných předpisech jsou v informačních materiálech zohledněny. Informace či informační letáky dostupné na webových stránkách SÚIP obsahují základní údaje o pracovněprávních podmínkách zaměstnanců či o podmínkách BOZP. Informace jsou k dispozici v několika jazykových mutacích, přičemž vedle stránek v anglickém jazyce je k dispozici také verze v polštině, ukrajinštině, francouzštině, němčině, bulharštině a rumunštině. Ty poskytují základní informace o orgánech inspekce práce a jejich kontrolní působnosti a rovněž jsou do těchto jazyků přeloženy vybrané informační letáky (např. *Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v ČR*). Zahraničním pracovníkům umožňují získat základní informace a zorientovat se v platných pracovněprávních předpisech v ČR, a dále například v problematice vyslání pracovníků na území ČR. Danou problematikou se zabýval rovněž **výzkumný projekt Výzkumného ústavu bezpečnosti práce**, v. v. i., ve spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i. v letech 2020–2022, jež byl zadán ministerstvem. V rámci tohoto projektu vznikly webové stránky:

Práce cizinců v České republice – <https://pracecizincu.cz/cs/>

Práce občanů EU v České republice – <https://eu-citizens.cz/cs/>

V rámci těchto stránek, které jsou k dispozici ve více jazykových mutacích, jsou cizinci interaktivní formou prostřednictvím rozklikávacích odkazů seznámeni s problematikou nelegální práce v ČR a jak pracovat legálně a rovněž i s pracovněprávními podmínkami v ČR. V rámci tohoto projektu vznikl i audiopodcast a videospot, který s danou problematikou seznamuje:

[PODCAST Nelegální práce cizinců a pracovní úrazy v ČR](#)

[VIDEO SPOT Příběh Vitaliye - následky pracovního úrazu pro nelegálního pracovníka](#)

Také v roce 2023 La Strada ČR pravidelně zveřejňovala příspěvky na Facebook pro osoby prchající před válkou na Ukrajině s kontakty a informacemi směřujícími k prevenci jejich vykořisťování a obchodování na území ČR. Mezi tyto příspěvky patřila sada bezpečnostních tipů při hledání práce spojené s ubytováním (cíleno především na ženy-uprchlice), série bezpečnostních tipů v rámci prevence obchodování s lidmi v ukrajinském jazyce, FAQ bezpečného pohybu na trhu práce v ČR atd.

V září 2023 bylo vyhodnoceno **národní kolo Evropské ceny prevence kriminality** (dále jen „ECPA“) **pro rok 2023**, a to na téma *Obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování a jiných druhů vykořisťování*. V rámci národního kola byly oceněny tři nominované projekty (rovnocenně, bez pořadí):

- *Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi* (realizátoři: OPK MV, La Strada ČR, IOM, NCOZ)
- *Prevence vykořisťování a obchodu s lidmi u zvláště zranitelné skupiny nezletilých přicházejících v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině* (realizátor: La Strada ČR)
- *Prevence pracovního vykořisťování* (realizátor: IOM)

Z uvedených projektů byl členy Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi **nominován do evropské kola ECPA 2023 Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi**, který v roce 2023 slaví 20. výročí svého vzniku. Evropské kolo se uskutečnilo v prosinci 2023 Valencii. Součástí prezentace vítězného projektu byl i nově vytvořený cca 5minutový videospot, který nabízí modelovou situaci OSL převzatou z reálného případu, a to v češtině s možností spuštění anglických titulek. Na přípravě a vzniku tohoto videa spolupracovali zástupci OPK MV, La Strady a NCOZ (video vyrobili profesionální filmaři). Informace ve videospotu se samozřejmě týkají i spolupráce s IOM, popř. dalšími pomocnými subjekty (v rámci Programu). Videu bude v budoucnu využíváno k dalším preventivním a osvětovým aktivitám.

8. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY A ROZSUDKY SOUDŮ V PŘÍPADECH OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

V roce 2023 žádné legislativní změny bezprostředně se týkající těchto trestných činů přijaty nebyly a na rok 2024 rovněž žádné legislativní změny v této oblasti plánovány nejsou.

Ke dni 1. 1. 2024 však nabyla účinnosti vyhláška č. 339/2023 Sb., která novelizuje vyhlášku č. 37/1992 Sb., **o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy**, ve znění pozdějších předpisů, a zavádí nové specializace soudních oddělení podle § 2 odst. 2 jednacího řádu, přičemž **jedna se vztahuje mj. i na trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti**, tj. i na trestné činy **kuplířství** (§ 189 tr. zák.) a **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** (§ 190 tr. zák.), a na trestný čin **obchodování s lidmi** podle § 168 odst. 1 písm. a) a § 168 odst. 2 písm. a) tr. zák.

V současné době vyjednávána revize směrnice o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí. Její přijetí však nelze předpokládat dříve než na podzim roku 2024, k její implementaci tak zřejmě dojde až v roce 2025.

Úprava definice nelegální práce – přijata novela § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti. Cílem je zjednodušit identifikaci nelegální práce, a to s ohledem na způsob kontroly. Orgány inspekce práce již nemusí řešit tzv. znak soustavnosti, tedy se nemusí zabývat a prokazovat, zdali osoba zastižená na pracovišti, naplňuje podmínky, které nad rámec právních předpisů dovodila judikatura.

Nový trest zákazu činnosti za přešůpek umožnění výkonu nelegální práce a zastřeného zprostředkování zaměstnání – přijata novela § 139 a § 140 zákona o zaměstnanosti. Tento trest není obligatorní, umožňuje však orgánům inspekce práce reagovat na rozsáhlé páchání přešůpku umožnění výkonu nelegální práce některými subjekty.

Rozšíření nemožnosti zaměstnat cizince na zaměstnaneckou kartu nebo modrou kartu – přijata novela § 37a zákona o zaměstnanosti Dochází k sekundárnímu postihu za umožnění nelegální práce dle zákona o zaměstnanosti spočívající v nemožnosti zaměstnat cizince na zaměstnaneckou kartu nebo modrou kartu, i na případy přestupku zastřeného zprostředkování zaměstnání a umožnění výkonu zastřeného zprostředkování zaměstnání a na úseku nesoučinnosti při kontrole.

Nemožnost vydat povolení k zaměstnání – přijata novela § 99 zákona o zaměstnanosti. Zákon o zaměstnanosti ukotvoval sekundární postih za umožnění nelegální práce spočívající v nemožnosti vydat povolení k zaměstnání. Došlo k rozšíření i na přestupky zastřeného zprostředkování zaměstnání a umožnění výkonu zastřeného zprostředkování zaměstnání a na úseku nesoučinnosti při kontrole.

Rozšíření sekundárního postihu povinnosti vrátit příspěvek dle aktivní politiky zaměstnanosti na všechny druhy nelegální práce – přijata novela § 119 zákona o zaměstnanosti.

Rozšíření sekundárního postihu nepřiznání příspěvků dle aktivní politiky zaměstnanosti na všechny druhy nelegální práce – přijata novela § 118 zákona o zaměstnanosti

Rozšíření možnosti nezveřejnit volná pracovní místa – přijata novela § 38 zákona o zaměstnanosti. Rozšíření i na případy přestupku zastřeného zprostředkování zaměstnání a umožnění výkonu zastřeného zprostředkování zaměstnání a na úseku nesoučinnosti při kontrole.

Ručení za pokutu uloženou za umožnění výkonu nelegální práce v rámci subdodavatelských řetězců – přijata novela § 141a zákona o zaměstnanosti. Umožňuje postihnout vysoce rozšířený negativní jev spočívající v řetězení subdodavatelských smluv, kdy na konci řetězce často stojí pouze schránková společnost, u které se pokutu nepodaří vymoci.

Zvýšení pokuty za nesoučinnostní přestupky dle zákona o inspekci práce – přijata novela § 9a a § 22a zákona o inspekci práce. Zákon o inspekci práce obsahuje speciální nesoučinnostní přestupky, které umožňují postihnout porušení povinností kontrolované osoby dle § 9 zákona o inspekci práce, dle kterého mimo jiné inspektor může v odůvodněných případech vyzvat kontrolovanou osobu, aby se v určené lhůtě dostavila na pracoviště úřadu nebo inspektorátu a poskytla údaje, dokumenty nebo věci související s výkonem kontroly; kontrolovaná osoba je povinna této výzvy uposlechnout, pokud neprokáže vážnou překážku, která jí brání ve splnění této povinnosti v určené lhůtě.

Povinnost vést evidenci pracovní doby u dohod o provedení práce a dohod o pracovní činnosti – přijata transpoziční novela zákoníku práce. Předmětné opatření umožňuje reálně kontrolovat případné překročení zákonných limitů pro dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti.

Evidence dohod o provedení práce – novela obsažená v konsolidačním balíčku mimo působnost sekce zaměstnanosti, účinnost od 1. 7. 2024. Dohody o provedení práce jsou velmi často právní institut, kterým zaměstnavatelé zákaz nelegální práce obcházejí.

Nový institut uznaného zaměstnavatele. Status uznaného zaměstnavatele je podmínkou pro hlášení volných pracovních míst ÚP, na nichž je možné zaměstnat cizince, který potřebuje pro výkon zaměstnání v ČR pracovní oprávnění.

Bodový systém preferenční migrace, v jehož režimu bude pro český trh práce obzvláště potřebným zaměstnancům umožněno přednostní vydání zaměstnanecké karty s dobou platnosti 3 roky.

8.1 Rozsudky soudů

Statistika MS uvádí v roce 2023 celkem **15 případů trestného činu obchodování s lidmi**. Dle ustanovení § 168 TZ bylo **pravomocně odsouzeno celkem 13 osob**. Rozsudky vydané v roce 2023 se v rámci § 168 TZ týkaly obchodování s lidmi **za účelem sexuálního vykořisťování a jiných forem vykořisťování (pracovní vykořisťování)**. Níže jsou pro ilustraci uvedeny dva případy včetně vybraných částí odůvodňujících druh a výši uloženého trestu.

8.1.1 Kazuistika č. 1 (Krajský soud v Brně)

Oběť: žena a muž, zletilí, občané ČR

Pachatel: žena a muž, zletilí, občané ČR

Prostředky donucení: úmyslným společným jednáním jinou osobu za použití pohrůžky jiné těžké újmy a lsti přiměli, aby ji bylo užito jiným k pohlavnímu styku a jiným formám sexuálního zneužívání, kořistili z takového jednání, a spáchali takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

Modus operandi:

1. Oba pachatelé po předchozí dohodě v přesně nezjištěné době v létě roku 2018, nabídli (iniciováno pachatelkou) oběti, že za částku 300 000 Kč zařídí usmrcení jejího tehdejšího manžela, které mělo být provedeno blíže neupřesněnou osobou ruské národnosti, která pracuje pro mafiánskou organizaci, tzv. *agenturu*, přičemž oběť tuto nabídku přijala, načež jí oba pachatelé nejméně do jara roku 2021 přesvědčovali, že se příprava usmrcení jejího manžela již chystá a za tím účelem po oběti opakovaně požadovali další finanční prostředky, které měly být určeny právě k tomuto účelu. Nicméně pachatelé si tyto finanční prostředky ponechávali pro svou potřebu a usmrcení manžela oběti nikdy neměli v úmyslu provést či zařídit, čímž oběti způsobili škodu v celkové výši 447 001 Kč.

2. Oba pachatelé po předchozí dohodě v přesně nezjištěné době od léta roku 2018 nejméně do počátku roku 2021 nutili výše uvedenou oběť k provozování prostituce, a to v nočním klubu a dále pak v soukromém bytě, přičemž pro donucení oběti k provádění prostituce používali smyšlený příběh o existenci tzv. „*agentury*“ nájemných vrahů z řad osob ruské národnosti, za něž sami se vydávali i na sociálních sítích a jejichž jmény opakovaně vyhrožovali oběti, že pokud nebude prostituci provádět, tak ublíží jejím dětem. Oběti sami pachatelé sháněli klienty, zřídili jí i uživatelský účet na portále *www.amateri.cz* za účelem zvýšení množství jejích klientů, přičemž po oběti zároveň požadovali provize za její činnost, mnohdy v částkách až 5 000 Kč denně, čímž tak od oběti získali částku ve výši nejméně 120 000 Kč.

3. Oba pachatelé po předchozí dohodě od konce srpna 2020 do května 2021 opět využili smyšleného příběhu o existenci tzv. „agentury“ nájemných vrahů z řad osob ruské národnosti a po oběti a dále po jejím příteli, požadovali pod pohrůžkou fyzické likvidace jejich dětí či únosu dcery přítele oběti do Ruska k provozování prostituce, další finanční prostředky, kdy v jednom případě padla ze strany pachatelů i částka ve výši 1 000 000 000 Kč (jedna miliarda korun českých), byť pachatelé měli bezesporu na mysli částku ve výši 1 000 000 Kč (jeden milion korun českých). Načež oba pachatelé ze strachu o osud svých dětí předali pachatelům celkem 219 443 Kč, domnívaje se, že tato částka bude předána tzv. agentuře nájemných vrahů, čímž tak oběma obětem způsobili škodu ve výši nejméně 219 443 Kč.

Délka vykořisťování: nejméně 2,5 roku

Výše uvedeným jednáním oba pachatelé spáchali:

- přečin podvodu podle § 209 odstavce 1, odstavce 3 trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 odstavce 1 trestního zákoníku (ad 1.),
- zločin obchodování s lidmi podle § 168 odstavce 2 písmene a), odstavce 3 písmene d) trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku (ad 2.),
- zločin vydírání podle § 175 odstavce 1, odstavce 2 písmene d) trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku, ukončený ve stadiu pokusu podle § 21 odstavce 1 trestního zákoníku (ad 3.).

Trest: pachatelé byli odsouzeni k **úhrnnému trestu odnětí svobody** v trvání **3 let**, přičemž **výkon tohoto trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu** v délce trvání **5 let**.

8.1.2 Kazuistika č. 2 (Krajský soud v Brně)

Oběti: 2 nezletilé dívky, občanky ČR, z nichž jedna vystupuje i v roli spolupachatelky (odsouzena v samostatném řízení Krajským soudem v Brně – soud pro mládež)

Pachatelé: výše uvedená nezletilá dívka a dospělá žena, občanky ČR.

Prostředky donucení: pachatelka dítě, aby ho bylo užito jiným k pohlavnímu styku a spáchala takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

Modus operandi:

1. Pachatelka M. Š. v přesně v nezjištěné době nejméně však ode dne 30. 1. 2021 zlákala k provozování prostituce poškozenou R. Š., o které si byla vědoma, že se jedná o osobu mladší 18 let, tím, že jí nabídla snadné obstarání si finančních prostředků zasíláním fotografií nahého těla, prodejem použitého spodního prádla a poskytováním sexuálních služeb za úplatu, když na uvedenou nabídku poškozená R.Š., založila jí za spolupráce s poškozenou na internetové erotické seznamce *Amateri.com* profil, na němž uveřejnila inzerát s nabídkou prodeje fotografií za finanční obnos a s nabídkou sexuálních služeb poškozenou R. Š., přes tuto seznamku pak tato poškozená opakovaně komunikovala s klienty, kterým zasílala fotografie svého obnaženého těla za finanční odměnu, příp. jim poskytovala po dohodě sexuální služby, v podobně klasické soulože s orálním stykem, v jejich vozidle za ceny od 2 000 Kč do 4 000 Kč dle poskytnuté služby, jež klienti poškozené R. Š. hradili buď hotově, nebo jí peníze za tyto služby zasílali předem na bankovní účet M.

Š., která tyto finanční prostředky následně předala poškozené R. Š. a v případě, že setkání s klienty zprostředkovala přímo M. Š., žádala po klientech provizi za zprostředkování či finanční odměnu za hlídání dítěte poškozené R. Š. v době, kdy mělo setkání s klienty proběhnout, přičemž uvedeného jednání se dopustila se zjevným úmyslem kořistit z prostituce, kterou poškozená R. Š. provozovala, tedy získat bezpracně finanční prostředky pro svou vlastní potřebu, ale i s vědomím nebezpečí negativního vlivu svého jednání na další vývoj poškozené nezletilé, u níž zjevně podpořila sklony k promiskuitnímu a parazitnímu způsobu života včetně možnosti opatřovat si tímto životním stylem prostředky na živobytí.

2. M. Š. společně s mladistvou poškozenou R. Š. stíhanou samostatně v prostorech ubytovny zlákaly k provozování prostituce poškozenou V. D., o které věděly, že se jedná o osobu mladší 15 let, tím, že jí nabídly snadné obstarání si finančních prostředků za poskytnutí orálního pohlavního styku s D. D., se kterým za tímto účelem obě komunikovaly prostřednictvím sociálních sítí a který jim poté, co poškozená V. D. souhlasila s tím, že mu orální styk poskytne, a to následujícího dne 2. 5. 2021, zaslal předem dne 1. 5. 2021 na účet M. Š. částku 4 000 Kč, ze které téhož dne M. Š. dala částku 2 000 Kč nezletilé pošk. V. D. za poskytnutí orálního pohlavního styku D. D. částku 1 000 Kč dala mladistvé R. Š., která měla poškozenou V. D. na místo setkání s D. D., a 1 000 Kč si ponechala na svém bankovním účtu jako odměnu za zprostředkování, přičemž k plánovanému setkání nedošlo, a uvedeného jednání se dopustila se zjevným úmyslem kořistit z prostituce, kterou by poškozená V. D. provozovala, tedy získat bezpracně finanční prostředky pro svou vlastní potřebu, ale i s vědomím nebezpečí negativního vlivu svého jednání na další vývoj poškozené nezletilé, které ukázala možnost opatřovat si tímto životním stylem prostředky na živobytí.

Délka vykořisťování: několik měsíců

Výše uvedeným jednáním oba pachatelé spáchali:

M.Š.:

- zločin obchodování s lidmi podle § 168 odstavce 1 písmene a), odstavce 3 písmene d) trestního zákoníku,

- přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), písm. c), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku.

Nezl. R.Š.:

- provinění obchodování s lidmi podle § 168 odstavce 1 písmene a), odstavce 3 písmene d) trestního zákoníku,

- provinění ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a), písm. c), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku

Trest: na základě uzavřené dohody o vině a trestu **byla M. Š. odsouzena k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce trvání 3 let, přičemž výkon tohoto trestu se podmíněně odkládá na zkušební dobu v délce trvání 5 let.**

Nezl. R. Š. byla v samostatném řízení odsouzena Krajským soudem v Brně (soudem pro mládež) k úhrnnému trestnímu opáření odnětí svobody v trvání 1 roku, který se podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání 2 let.

8.2 Trestný čin obchodování s lidmi v dovolací činnosti

Za posledních několik let (od roku 2017) je třeba shrnout, že z valné většiny je trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku páčán jako sexuální vykořisťování. Od roku 2017 byly zaznamenány v rámci řízení o dovolání pouze dva případy pracovního vykořisťování, přičemž jeden z nich byl specifický případ (kauza domácí sluha), kdy se rozvinul patologický vztah mezi stejně vzdělanými spolužáky, kteří spolu podnikali. Druhým případem bylo pracovní vykořisťování odehrávající se ve Walsu, kdy obvinění za použití násilí nutili čtyři osoby k úklidovým pracím, kdy následně jim zabavili část výdělků a k výkonu zajištěné práce je dokonce nutili bitím. Lze zaznamenat rovněž neměnnou tendenci, že předmětná trestná činnost je páčána především ve spolupachatelství obvykle v jednočinném, ale častěji ve vícečinném souběhu s dalšími trestnými činy, a to jak mravnostními, tak někdy i drogovými. Pokud jde o otázku trestání, pachatelům jsou ukládány vesměs tresty odnětí svobody s přímým výkonem. Trestná činnost je páčána z větší části na území České republiky, pouze v některých případech má přesah až do zahraničí.

Pokud jde o judikatorní praxi, stále zůstává opomenutá verze, že vykořisťování zahrnuje rovněž využívání jiných osob k trestné činnosti (viz směrnice Evropského parlamentu Rady 2011/36/EU ze dne 5. 4. 2011 o prevenci obchodování s lidmi v boji proti němu a ochraně obětí). V tomto směru by právní kvalifikace trestným činem obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku mohla postihovat fenomén ekonomické trestné činnosti, kdy pachatel, evidentně organizátor, cíleně vyhledává osoby v nouzi, kterým za drobnou odměnu nabídne 1 možnost vzít si na sebe úvěr, který po čerpání okamžitě dá tomuto pachateli. Tato právní kvalifikace by totiž umožňovala sečíst jednotlivými oběťmi čerpané úvěry jako způsobenou škodu, což dosavadní pojetí neumožňuje. Jako hlavní pachatelé úvěrových podvodů jsou totiž postihováni přímo ti, kteří úvěry čerpají, a ti, kteří z této trestné činnosti profitují, jsou postihováni pouze jako organizátoři jednotlivých úvěrových podvodů u každé z obětí, což neumožňuje v rámci právní kvalifikace a tomu odpovídající trestní sazby postihnout i onu způsobenou škodu, a to proto, že pokračování na účastenství různých pachatelů není možné. Tímto směrem by bylo třeba nasměrovat právní praxi.

Je třeba zdůraznit, že v aplikační praxi soudů právní kvalifikace trestným činem podle § 168 nečiní problémy. Je zcela respektováno judikatorní rozhodnutí č. 24/2012 Sb. rozh. tr., které mj. uvádí, že jednání pachatele, který osobu mladší osmnácti let přiměl, zjednal, najal, zlákal nebo svedl k provozování prostituce nebo z takového jejího jednání kořistil, nelze kvalifikovat jako trestný čin kuplířství podle § 189 trestního zákoníku, nýbrž jako trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku, který je s ohledem na osobu poškozeného (dítě ve smyslu § 126 trestního zákoníku) trestným činem speciálním. Tento právní názor doposud nebyl v dosavadní rozhodovací činnosti soudu zpochybněn, ale naopak byl akceptován a v souladu s ním již bylo postupováno v řadě rozhodnutí, např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011 sp. zn. 7 Tdo 1412/2011, ze dne 14. 12. 2011 sp. zn. 3 Tdo 105/2011 nebo ze dne 30. 3. 2016 sp. zn. 4 Tdo 356/2016, v nichž bylo

v souladu s tímto vysloveným názorem trestné zneužívání dětí za účelem pohlavního styku nebo prostituce či kořistění z těchto praktik posuzováno jako zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 trestního zákoníku.

V roce 2023 byly na odboru mimořádných opravných prostředků evidovány dvě věci, v nichž byli pachatelé stíháni mimo jiné pro trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku.

První z nich byla vedena pod sp. zn. 1 NZO 6021/2023 a jednalo se o *podnět poškozené k podání dovolání* ve věci Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 49 T 28/2022.

V předmětné trestní věci bylo stíháno pět pachatelů (z nich jedna žena), přičemž všichni byli rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 4. 2023 sp. zn. 49 T 28/2022 odsouzeni pro zločin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku, a to dokonce u jednoho pachatele několikanásobný. V bodě I. bylo jednání dvou obviněných právně kvalifikováno jako zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku, v bodě I. a) u jednoho pachatele jako tentýž zločin a v bodě II. jako zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), e), odst. 3 písm. c), d), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku a u dvou pachatelů v bodě II. rovněž jako zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), e), odst. 3 písm. c), d), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku. Pachatelům byly uloženy vesměs tresty odnětí svobody s přímým výkonem, nejpřísnější souhrnný trest v rámci trestní sazby podle § 168 odst. 4 trestního zákoníku v trvání 10,5 roku, dále rovněž v rámci této trestní sazby souhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 let, dále úhrnný trest podle této trestní sazby v trvání 8,5 roku, v rámci trestní sazby podle § 168 odst. 2 trestního zákoníku trest odnětí svobody v trvání 3,5 roku a nejmírnější trest v rámci trestní sazby podle § 168 odst. 2 trestního zákoníku v trvání 2 let, který byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 let.

V bodě I. trestná činnost obviněných spočívala v tom, že v období od května 2019 do května 2020 společně i jednotlivě na území Ústeckého kraje pod příslibem lepšího života, konkrétně pod příslibem poskytnutí ubytování, práce a dobrého finančního výdělku, přiměly osoby žijící ve špatných sociálních a majetkových podmínkách k odjezdu do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, a to v úmyslu této jejich situace zneužít a nabýt prospěchu, ačkoliv si byli vědomi odlišných podmínek, za nichž tyto osoby ve Velké Británii budou pracovat, kdy je pak do Velké Británie dopravili letecky či vozem, následně je na různých místech v Nottinghamu ubytovali, některým z nich odebrali osobní doklady a poté je, zneužívaje jejich tísně a závislosti, nutili k různým pracím, kdy takto získané finanční prostředky z valné většiny sami spotřebovali.

V bodě II. jeden z obviněných nejpozději v srpnu 2019 založil jím následně řízenou organizovanou skupinu zabývající se vyhledáváním osob žijících ve špatných sociálních a majetkových podmínkách v České republice na území Ústeckého kraje. Následně tyto osoby pod příslibem lepšího života, konkrétně pod příslibem poskytnutí ubytování a práce spočívající v provozování prostituce, a s tím spojeného dobrého finančního výdělku, přiměli členové organizované skupiny na jejich náklady k odjezdu do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, a to v úmyslu zneužít tíživé situace poškozených a nabýt prospěchu kořistěním z jimi provozované prostituce a dalších zaměstnání. Takto činili, ačkoliv si byli vědomi odlišných podmínek, za níž tyto osoby ve Velké Británii budou

pracovat, kdy členové skupiny jednali koordinovaně v předem dohodnuté dělbě úkolů a ve vzájemné součinnosti spolupracovali. Následně takto sjednané osoby ubytovali, přičemž poškozené osoby ve Velké Británii neměly odpovídající zázemí a dostatečné znalosti jazyka a poté zneužívali jejich tísně a závislosti. V případě jedné poškozené toto bylo umocněné tím, že s ní jeden z obviněných navázal intimní vztah a tuto lživě udržoval v přesvědčení, že s ní v budoucnu vytvoří partnerský vztah. Za těchto okolností je nutili k výkonu prostituce spočívající v téměř denním poskytování sexuálních služeb ve formě pohlavního styku za úplatu a rovněž k výkonu různých brigádních zaměstnání, kdy takto získané finanční prostředky z valné většiny členové skupiny sami spotřebovali a v případě vznesení požadavku na vyplacení jejich výdělků bylo poškozeným sdělováno, že v tomto případě se mají vrátit do České republiky. Došlo tedy k tomu, že se v rozhodné době v Anglii ocitla poměrně početná skupina osob původem z České republiky, která zde v řádech týdnů až měsíců přebývala. Obvinění však přivázeli další a další osoby, všem těmto osobám jejich cesty platili, případně je přímo svými vozidly transportovali, mnohdy i opakovaně. Všechny přivážené osoby v dané době neměly v České republice práci, bydlení, neměly stálý příjem, naopak měly dluhy, problémy osobního, majetkového i zdravotního rázu, některé dokonce měly problémy se zákonem, většina pak měla problém s užíváním návykových látek. Kvůli této své situaci se tyto osoby rozhodly následovat pachatele, nechat se jimi dopravit z území České republiky do Spojeného království a pokusit se zde žít jinak, způsobem, kterým ovšem vymezili právě pachatelé. Poškození si sami obživu ve Velké Británii nebyli schopni zajistit, stejně tak jako ubytování, přičemž vše bylo v režii pachatelů. Poškození, ale i ti, kteří se jako poškození necítili, se stali na pachatelích závislími. V převážné většině případů neznali jazyk, nedokázali si sami zajistit a sjednat práci, nebyli schopni sami komunikovat s britskými úřady. Nadto po celou dobu svého pobytu neměli k dispozici své doklady a nebyli schopni z Velké Británie vycestovat. Poškození byli tedy do Velké Británie dovezeni právě proto, aby zde byli pod neustálou kontrolou a dohledem pachatelů, kteří takto rozhodovali nejen o místě jejich pobytu, ale rovněž o druhu a místě výkonu jejich práce, především však ale o veškerých finančních otázkách spojených s pobytem poškozených ve Velké Británii. Za tímto účelem pachatelé doprovázeli poškozené na jednání s pracovními agenturami, byli s nimi v okamžicích výplaty odměny za poškozenými vykonanou práci, přičemž pro tento účel si případně sjednali přímo přístup k vyplaceným finančním prostředkům, ať již ve formě hotovostní, nebo prostřednictvím výběru z bankovních účtů, či cestou bezhotovostního inkasování výdělků poškozených na vlastní bankovní účty.

K odvolání některých obviněných, ale i státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem, ve věci rozhodoval Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 6. 2023 sp. zn. 10 To 46/2023, přičemž vyhověl státní zástupkyni a ohledně jednoho z obviněných doplnil výrok o trestu ještě uložením trestu propadnutí věci. Jinak byl k odvolání jednoho z obviněných zrušen výrok o náhradě škody, a to za použití ustanovení § 261 trestního řádu i vzhledem k těm obviněným, kteří si řádný opravný prostředek nepodali. Poškozené byly podle § 229 odst. 1 trestního řádu odkázány s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Důvodem tohoto postupu byla skutečnost, že soud prvního stupně nespécifikoval přesně místo plnění, přičemž odvolací soud zohlednil i tu skutečnost, že škoda v daném případě byla definována jako prospěch, který vznikl na straně obviněných ve vztahu k aktivitám zejména sexuálního charakteru, přičemž vyjádřil přesvědčení, že přesahuje rámec trestního řízení rozhodovat o tom, zda a v jaké výši náleží náhrada škody

jednotlivým poškozeným právě s ohledem na sporný charakter zdroje tohoto prospěchu, kterým měly být právě placené sexuální aktivity poškozených. Jedna z poškozených přitom podala podnět k podání dovolání v neprospěch obviněných směřující proti adheznímu výroku z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 6. 2023 sp. zn. 10 To 46/2023.

Podnět poškozené byl odložen, neboť se neopíral o námitky, které by obsahově odpovídaly jedinému v úvahu připadajícím dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu v jeho druhé zákonné variantě.

V další trestní věci vedené na odboru mimořádných opravných prostředků pod sp. zn. 1 NZO 985/2023 podal dovolání obviněný, který byl odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 23. 9. 2022 sp. zn. 17 T 1/2021 pro jednání právně kvalifikované v bodech I. a II. jako dvojnásobný zločin obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku. Za tyto zločiny mu byl uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 let, dále trest peněžitý, trest propadnutí věci a trest zákazu činnosti (vážící se k trestné činnosti ve vztahu souhrnnosti).

Odvolání obviněného proti tomuto rozsudku bylo usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 8. 2023 sp. zn. 2 To 12/2023 podle § 256 trestního řádu jako nedůvodné zamítnuto.

Podle skutkových zjištění soudu se obviněný trestné činnosti dopustil tím, že nejméně ve dvou případech vylákal dvě dívky k práci do Rakouska pod příslibem, že budou pracovat jako servírky za velmi příznivých podmínek. U obou využil jejich situace, neboť se nacházely v neuspokojivé životní fázi bez rodinného, sociálního i jiného zázemí, zejména pak bez zázemí finančního. Každá z nich pak měla ještě problémy osobního charakteru. První z nich se nacházela ve zkušební době podmíněného odsouzení, druhá byla pravidelnou uživatelkou tvrdých drog. Obě tedy byly v situaci, kdy měly prakticky ztížené možnosti legální ochrany vůči jednání obviněného. Teprve po příjezdu na místo obě poškozené zjistily, že ve skutečnosti jde o poskytování sexuálních služeb za úplatu. Pokud nechtěly prostituci provozovat, čelily výhrůžkám majitele klubu, ale i dovolatele, kteří je nutili prostituci provozovat. V případě jedné z poškozených této dokonce obviněný odebral peníze pod záminkou směny eur za koruny.

Obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku poukázal na dovolovací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) trestního řádu. Jeho nejzásadnější námitka směřovala proti právní kvalifikaci skutku, neboť měl za to, že jeho jednání, byť trestné, nebylo odpovídajícím způsobem právně kvalifikováno, neboť se mohl dopustit pouze trestného činu kuplířství podle § 189 trestního zákoníku.

I k této námitce se vyjádřilo Nejvyšší státní zastupitelství prostřednictvím odboru mimořádných opravných prostředků s tím, že jednání dovolatele není možné právně kvalifikovat jako trestný čin kuplířství podle § 189 trestního zákoníku, a to mimo jiné i proto, že trestný čin obchodování s lidmi je vůči trestnému činu kuplířství činem speciálním (viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2011 sp. zn. 6 To 26/2011, které bylo Nejvyšším soudem publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí pod č. 24/2012 Sb. rozh. tr.). U osob rozdílných od dítěte, což obě poškozené byly, se vyžaduje v rámci právní kvalifikace trestným činem obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku, aby pachatel jednal „za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti, anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti“. Obě poškozené byly za účelem provozování prostituce

přepraveny do cizí země, přičemž ani jedna z nich nebyla srozuměna s tím, že bude vykonávat právě prostituci, neboť jim bylo původně nabízeno jiné zaměstnání vůbec nesouvisející s prostitucí. Do cizí země byly tedy přepraveny bez znalosti všech okolností. Poškozené se skutečnou povahou práce, kterou měly vykonávat, dozvěděly až ve chvíli, kdy se nacházely v zahraničí. V tento moment vystoupily do popředí podmínky, v jakých se obě poškozené v danou chvíli nacházely. Bylo zjištěno, že pokud obě poškozené poskytovaly prostituci, jejich rozhodnutí nebylo dobrovolné a bylo natolik ovlivněno nepříznivými okolnostmi na jejich straně, že se ze strany obviněného jednalo o využití tísně. Obviněný naopak v případě obou poškozených navodil vůči své osobě vztah závislosti, neboť je postavil do role dlužnic za jím poskytnuté služby, přičemž v daný moment ani jedna z nich neměla v zásadě jinou možnost než provozovat prostituci, aby k umoření dluhu došlo. Není tedy pochyb o tom, že se obviněný dopustil přisouzené trestné činnosti, byť poškozené dopravil do sousedního Rakouska, tedy země s podobnými sociokulturními podmínkami. Ani jedna z poškozených však nebyla v takové situaci, aby mohla nastalou situaci, do které se nechtěně dostaly, řešit, a to minimálně z důvodu jazykové bariéry, přičemž zásadní v této souvislosti je také skutečnost, že poškozené nesměly samy noční klub opustit. Uvedenou skutečnost podporuje zejména útěk jedné z poškozených z klubu.

V předmětné trestní věci dosud Nejvyšší soud nerozhodl.

8.3 Rozhodovací činnost obecných soudů a Ústavního soudu

V rozhodovací činnosti Ústavního soudu a obecných soudů nebylo v roce 2023 zaznamenáno žádné významné rozhodnutí týkající se problematiky obchodování s lidmi.

8.4 Rozhodovací činnost Evropského soudu pro lidská práva

„Přehled rozhodnutí ESLP vztahujících se k problematice obchodování s lidmi, ale také k problematice otroctví, nevolnictví a nucených nebo povinných prací,“ který zpracovává nejvýznamnější rozhodnutí tohoto soudu ve vztahu k dané problematice, je zavěšen na Extranetu státního zastupitelství a je tak dostupný pro celou soustavu státního zastupitelství.

Podkladem tohoto materiálu jsou, kromě úplných znění daných rozhodnutí, tzv. *Factsheets* vydávaná ESLP – <http://www.echr.coe.int/>. Díky těmto sumarizujícím dokumentům lze poměrně přehledně sledovat vývoj judikatury tohoto soudu ve vztahu k problematice obchodování s lidmi a zákazu otroctví a nucených prací.

V rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva byla v roce 2023 zaznamenána dvě významná rozhodnutí týkající se problematiky obchodování s lidmi.

- **Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 12. prosince 2023 ve věci Jasuitis a Šimaitis proti Litvě, č. 28186/19 a 29092/19**

„K definici obchodování s lidmi“

Omezení svobody lze chápat nejen jako fyzické, ale také jako psychické. V projednávaném případě se oběti cítily povinny nadále pracovat pro stěžovatele, neboť z jejich strany byly neustále kontrolovány.

I. Okolnosti dané věci

Stěžovatelé byli v Litvě odsouzeni za trestný čin obchodování s lidmi, kdy bylo prokázáno, že nutili ženy, aby pro ně pracovaly jako „webové modelky“ (včetně svlékání se a předvádění různých sexuálních praktik), přičemž několik z těchto žen uvedlo, že je k této práci stěžovatelé nutili pomocí výhrůžek a psychického násilí. Stěžovatelé ve stížnosti uvedli, že jejich odsouzení vnitrostátními soudy bylo nejasné a neodpovídalo vnitrostátní judikatuře věnující se problematice obchodování s lidmi.

II. Hodnocení Soudů

K článku 7 Úmluvy

Soud již dříve uvedl, že článek 7 obsahuje mimo jiné zásadu, že pouze zákon může definovat trestný čin a stanovit trest (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), a zásadu, že trestní zákon nesmí být vykládán extenzivně v neprospěch obviněného, například pomocí analogie. Z těchto zásad vyplývá, že trestný čin musí být v zákoně jasně definován. Tento požadavek je splněn, pokud jednotlivec může ze znění příslušného ustanovení a případně s pomocí jeho výkladu soudy poznat, jaké jednání a opomenutí jej činí trestně odpovědným. Soud ve své judikatuře připustil, že jakkoli jasně formulované právní ustanovení může být, v každém právním systému existuje nevyhnutelný prvek soudního výkladu. Vždy bude třeba objasnit sporné body a přizpůsobit je měnícím se okolnostem. I když je jistota velmi žádoucí, může s sebou přinést přílišnou rigiditu a právo musí být schopno držet krok s měnícími se okolnostmi. Proto je mnoho zákonů nevyhnutelně formulováno v pojmech, které jsou ve větší či menší míře vágní a jejichž výklad a uplatňování jsou otázkami praxe. Úloha rozhodování svěřená soudům spočívá právě v rozptýlení takových výkladových pochybností. Stěžovatelé byli uznáni vinnými z trestného činu obchodování s lidmi, přičemž se tohoto trestného činu dopustili za přitěžujících okolností – ve vztahu ke dvěma nebo více osobám a jednali v organizované skupině – a spáchali tak trestný čin obchodování s lidmi definovaný v § 147 odst. 2 trestního zákoníku Litvy. Mezi stranami nebylo zpochybněno, že výše uvedené ustanovení trestního zákona platilo v době spáchání předmětného trestného činu. Soud tedy konstatuje, že obchodování s lidmi jako takové bylo v rozhodné době jednoznačně uznáno jako trestný čin podle vnitrostátního práva a vnitrostátní právo zakazující obchodování s lidmi bylo pro stěžovatele dostatečně dostupné.

Vzhledem k tomu Soud uvádí, že hlavní otázka v projednávané věci se týká toho, co stěžovatelé považovali za svévolný soudní výklad, a sice zda odsouzení stěžovatelů za obchodování s lidmi na základě toho, že jejich jednání při zadávání inzerátu na „webové modelky“ a následná interakce a jednání stěžovatelů s těmito mladými ženami odpovídaly skutkové podstatě tohoto trestného činu a stěžovatelé je mohli v době své účasti na událostech v letech 2012 a 2013 rozumně předvídat. Soud připomíná, že definice obchodování s lidmi podle článku 147 trestního zákoníku, podle kterého byli stěžovatelé odsouzeni, obsahuje prvky jednání (které zahrnuje nábor), prostředků (které zahrnují mimo jiné podvod a využití zranitelnosti oběti) a vykořisťovatelského účelu (který zahrnuje cíl využít oběť k poskytování pornografických služeb). Soud odkazuje na zjištění GRETA – konkrétně, že definice obchodování s lidmi, jak je uvedena v § 147 odst. 1 trestního zákoníku, obsahuje prvky jednání, prostředků a účelu, jak jsou definovány v článku 4 Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi, přičemž tato úmluva byla

Litvou ratifikována v roce 2012. Stejně tři prvky jsou obsaženy v čl. 3 písm. a) Palermského protokolu, který Litva ratifikovala v roce 2003. Vzhledem k tomu a v rozporu s tím, co naznačují stěžovatelé, Soud nemůže připustit, že by znění příslušného ustanovení vnitrostátního práva vyvolávalo nejistotu nebo nejednoznačnost, pokud jde o znaky trestného činu obchodování s lidmi.

Stěžovatelé kladli velký důraz na pojem otroctví nebo podmínky podobné otroctví, který je uveden v § 147 odst. 1 trestního zákoníku. Podle názoru stěžovatelů byl tento prvek nezbytným předpokladem pro naplnění skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi, a přesto tento prvek v jejich případě chyběl. Soud zaprvé uvádí, že ačkoli jsou pojmy otroctví nebo podmínky podobné otroctví skutečně zmíněny v § 147 odst. 1 trestního zákoníku, jedná se pouze o jednu z několika alternativních forem vykořisťování. Soud rovněž přijímá argument litevské vlády, že vzhledem k pozitivnímu závazku států bojovat proti obchodování s lidmi by bylo příliš restriktivní vykládat tento trestný čin tak, že otroctví nebo podmínky podobné otroctví by byly jeho nezbytným znakem. V tomto případě Soud konstatuje, že výklad článku 147 trestního zákoníku, podle něhož může mít vykořisťování člověka jednu nebo více z několika forem, z nichž otroctví nebo podmínky podobné otroctví jsou jedním, nikoli však nezbytným prvkem, byl předvídatelný a v souladu s podstatou daného trestného činu.

Otázka, zda konkrétní situace zahrnuje všechny prvky „obchodování s lidmi“ (jednání, prostředky a účel), je otázkou skutkovou, kterou je třeba zkoumat ve světle všech relevantních okolností daného případu. V případě stěžovatelů se jednalo o nábor, který státní zástupce a vnitrostátní soudy označili jako „akci“. Konkrétně bylo soudy obou stupňů zjištěno, a stěžovatelé to nezpochybňovali, že stěžovatelé podali na internetu inzerát, že hledají „webové modelky“ pro práci, kterou Nejvyšší soud později shledal jako nereálně dobře placenou. Ačkoli se zdá, že odsouzení stěžovatelů spočívalo především v jednom druhu jednání, tj. v náboru, jejich činnost zřejmě obsahovala i další, alternativní jednání zaznamenané litevskými orgány. Stěžovatelé totiž nejenže většině obětí zajistili webové kamery a počítače, ale pro mnohé z nich také našli ubytování, aby tyto oběti mohly poskytovat pornografické služby, což naznačuje prvek „ukrývání“ – jednoho ze znaků „jednání“ obchodování s lidmi. Soud dále odkazuje na § 147 odst. 1 trestního zákoníku, který definuje „prostředky“ jako použití fyzického násilí nebo výhrůžek, nebo jiné zbavení oběti možnosti klást odpor, nebo využití závislosti nebo zranitelnosti oběti, nebo použití lsti. Osobní situace obětí naznačuje, že mohly být považovány za příslušníky zranitelné skupiny. Ačkoli stěžovatelé tvrdili, že pouze přispívali k blahobytu obětí, které vzaly práci pouze proto, aby získaly peníze na volnočasové aktivity, Soud neztrácí ze zřetele zjištění soudu prvního stupně, že mimo jiné několik obětí samo vychovávalo malé děti a jedna z obětí si přála pomoci své nemocné matce. Soud rovněž poznamenává, že několik obětí bylo velmi mladých (18 a 19 let), což je činilo zranitelnými kvůli nedostatku životních zkušeností, přičemž naivitu a důvěřivost obětí konstatovaly soud prvního stupně i odvolací soud. Není proto nepřiměřené konstatovat, že stěžovatelé mohli vůči obětem zaujmout dominantní postavení a zneužít jejich zranitelnosti k tomu, aby je využili k poskytování pornografických služeb. Kromě toho způsob, který stěžovatelé použili, tj. že oběti reagovaly na internetový inzerát „práce“, rovněž svědčí o tom, že se jedná o způsob obchodování s lidmi, přičemž je třeba poznamenat, že s rozvojem nových technologií někteří obchodníci s lidmi přizpůsobili

svůj modus operandi kyberprostoru tím, že integrovali technologie a využili digitální platformy k inzerování, náboru a vykořisťování obětí.

Soud se dále zabýval prvkem *kontroly*, neboť stěžovatelé uváděli, že oběti mohly práci svobodně opustit, kdykoli si to přály, a některé z nich skutečně odešly ještě před nástupem do práce nebo bezprostředně poté. V této souvislosti Soud považuje za důležité zdůraznit, že „*násilí*“ může zahrnovat jemné formy donucovacího jednání, které identifikovala judikatura Soudu ve vztahu k článku 4, jakož i Mezinárodní organizace práce a další mezinárodní materiály. Soud v této souvislosti odkazuje na zjištění vnitrostátních soudů, že stěžovatelé půjčovali obětem peníze, aby si mohly pronajmout byt a dovolit základní obživu, což u vnitrostátních soudů vyžadovalo pečlivé a subtilní posouzení prvku „prostředku“ obchodování s lidmi za účelem vykořisťování k prostituci a vyvolalo otázku *možného dluhového otroctví jako „prostředku“ obchodování s lidmi*. Ačkoli v projednávaném případě stěžovatelé naznačovali, že oběti přijaly práci „*webových modelek*“ dobrovolně, je rovněž zřejmé, že poté stěžovatelé začali na oběti vyvíjet nátlak nejen prostřednictvím jejich pečlivého sledování přes internet, ale také se uchýlili k použití *psychického násilí, slovního urážení a vyhrožování, včetně fyzického násilí, vůči obětem a/nebo jejich rodinným příslušníkům*. Je třeba zdůraznit, že omezení svobody lze chápat nejen jako fyzické, ale také jako *psychické*, a že v tomto případě se oběti cítily povinny pro stěžovatele, z jejichž strany byly *neustále kontrolovány*, nadále pracovat. Pro aplikaci článku 147 trestního zákoníku není nutné prokázat, že oběť byla zcela zbavena svobody, což byla situace v projednávaném případě.

- **Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (třetí sekce) ze dne 28. 11. 2023 ve věci Krachunova proti Bulharsku, č. 18269/18**

„K nároku na náhradu peněžité škody, založenému na odhadovaném výdělku z prostituce“.

Článek 4 Úmluvy stanoví pozitivní závazek smluvních států umožnit obětem obchodování s lidmi požadovat od svých obchodníků s lidmi náhradu ušlého zisku.

I. Okolnosti dané věci

V letech 2012–2013 se žalobkyně živila jako sexuální pracovnice, dokud nebyla zadržena a vyslechnuta policií. Její kuplíř (X) byl odsouzen za obchodování s lidmi. Zatímco vnitrostátní soudy vyhověly nároku žalobkyně vůči X na náhradu nemajetkové újmy, její nárok na náhradu peněžité škody, založený na odhadovaném výdělku z prostituce, který jí X údajně odebral, byl zamítnut s odůvodněním, že se jedná o peníze vydělané nezákonným a nemorálním způsobem. Všechna odvolání stěžovatelky v tomto ohledu byla zamítnuta.

II. Hodnocení Soudu

(a) Byla stěžovatelka obětí obchodování s lidmi ve smyslu článku 4 Úmluvy?

Soudní dvůr shledal článek 4 aplikovatelným v tom smyslu, že ve vztahu ke stěžovatelce byly naplněny všechny tři prvky mezinárodní definice obchodování s lidmi stanovené v čl. 3 písm. a) Palermského protokolu a čl. 4 písm. a) Úmluvy proti obchodování s lidmi – „*jednání*“, „*prostředky*“ a „*účel*“. Pokud jde o „*jednání*“ a „*účel*“, vnitrostátní soudy zjistily, že X stěžovatelku dvakrát najal a soustavně ji ukrýval a převážel s cílem vykořisťovat ji k sexuálním službám prováděným za úplatu.

Pokud jde o „prostředky“, nebyla rozhodující skutečnost, že X byl obžalován a odsouzen za trestný čin podle trestního zákoníku, podle kterého je trestný čin obchodování s lidmi spáchán i v případě chybějícího prvku „prostředky“. Nebylo prokázáno, že by se X uchýlil k násilí nebo pohrůzkám násilím, aby stěžovatelku přiměl k poskytování sexuálních služeb ve svůj prospěch. S odkazem na důvodovou zprávu k Úmluvě proti obchodování s lidmi Soud poznamenal, že mezinárodní právo jasně odráží chápání novodobého obchodování s lidmi tak, že je *někdy prováděno rafinovanějšími prostředky, jako je podvod, psychologický nátlak či zneužití zranitelnosti – tyto taktiky by neměly být vnímány izolovaně. Stěžovatelka byla chudá a emočně nestabilní mladá žena pocházející z malé vesnice, cítila závislá na X, který ji nechal bydlet ve svém domě, ponechal si její občanský průkaz a odebíral jí podstatnou část výdělku. Patrně spolu měli intimní vztah (obchodníci s lidmi někdy vytvářejí pocit citové vazby a závislosti tím, že své oběti nalákají do intimního vztahu a vydávají se za jejich milostné partnery)*. Kromě toho ji X podvedl, zbavil ji možnosti volného pohybu nebo kontaktu s rodinou a existovaly důkazy, že zneužíval její citové a sociální zranitelnosti, aby kontroloval její chování, a to zejména tím, že jí vyhrožoval prozrazením, že poskytuje sexuální služby za úplatu. Za těchto okolností nebyla rozhodující skutečnost, že žalobkyně mohla (alespoň zpočátku) souhlasit s tím, že bude poskytovat sexuální služby ve prospěch X. Podle definic Úmluvy proti obchodování s lidmi byl takový souhlas v každém případě irelevantní, byl-li použit některý z „prostředků“ obchodování s lidmi. Rozhodující nebylo ani to, že se žalobkyně mohla od X osvobodit dříve. Námitka vlády týkající se neslučitelnosti *ratione materiae* byla proto zamítnuta.

(b) Existuje povinnost podle článku 4 Úmluvy umožnit obětem obchodování s lidmi požadovat od svých obchodníků s lidmi náhradu ušlého zisku?

Soud byl poprvé konfrontován s otázkou, zda existuje pozitivní závazek podle článku 4 umožnit obětem obchodování s lidmi požadovat od svých vykořisťovatelů náhradu ušlého zisku. Pozitivní závazek vyplývající z článku 4 Úmluvy by se mohl vztahovat na způsob, jakým vnitrostátní právo upravuje určité záležitosti. Soud již rozhodl, že nemožnost požadovat podle příslušných vnitrostátních předpisů určité druhy náhrady škody byla v rozporu s článkem 2 Úmluvy. *Skutečnost, že text článku 4 výslovně nezmiňuje pozitivní závazek umožnit obětem požadovat po pachatelích obchodování s lidmi náhradu ušlého zisku, nebyla rozhodující. Povinnosti smluvních států podle článku 4 ve vztahu k obchodování s lidmi se musí řídit komplexním přístupem, který vyžaduje Palermský protokol a Úmluva proti obchodování s lidmi. V tomto ohledu může být účinná pouze kombinace různých opatření, přičemž spektrum ochranných opatření ve vnitrostátním právu musí být dostatečné k zajištění efektivní ochrany práv obětí obchodování s lidmi. Je tedy důležité vykládat pozitivní závazky podle čl. 4 takovým způsobem, aby poskytovaly účinnou ochranu právům zakotveným v Úmluvě.*

Dosavadní judikatura Soudního dvora týkající se následné reakce na obchodování s lidmi se zaměřovala na vyšetřování a trestání. Taková opatření však nemohla smazat utrpenou materiální újmu obětí obchodování s lidmi, ani jim prakticky pomoci zotavit se ze svých zkušeností. Soud opakovaně zdůraznil potřebu chránit oběti obchodování s lidmi z hlediska jejich zotavení a opětovného začlenění do společnosti. Právě z tohoto úhlu pohledu by možnost obětí žádat o náhradu ušlého zisku představovala jeden z prostředků, jak jim zajistit *restitutio in integrum* tím, že jim bude plně nahrazena utrpená újma. To, že by jim byly

poskytnuty finanční prostředky na obnovu jejich života, by rovněž významně přispělo k zachování jejich důstojnosti, napomohlo by to jejich zotavení a snížilo riziko, že se znovu stanou oběťmi obchodníků s lidmi. Kromě toho by taková kompenzace zajistila, že obchodníci s lidmi nebudou moci využívat výnosy ze své trestné činnosti, čímž by se snížila ekonomická motivace k jejich páčání. Mohlo by také dojít ke snížení zátěže veřejných zdrojů používaných na podporu zotavení obětí obchodování s lidmi. Zároveň by obětem byla poskytnuta další motivace k tomu, aby nahlašovaly a pomáhaly odhalovat případy obchodování s lidmi, čímž by se zvýšily šance na pohnání obchodníků s lidmi k odpovědnosti, což by v důsledku sloužilo rovněž jako prevence dané trestné činnosti. Proto je třeba tuto možnost považovat za podstatnou součást integrované reakce státu na obchodování s lidmi, kterou vyžaduje článek 4 Úmluvy. Z lidskoprávního hlediska by navíc mělo být prvořadým hlediskem odškodnění oběti.

Tento přístup má oporu v příslušných mezinárodních nástrojích, konkrétně v Palermském protokolu, Úmluvě o obchodování s lidmi, jakož i v doporučeních a zprávách orgánů OSN, Skupiny expertů Rady Evropy pro boj proti obchodování s lidmi (GRETA) a Parlamentního shromáždění Rady Evropy (PACE). Z dostupných srovnávacích právních materiálů rovněž vyplynulo, že v *posledních letech se projevuje trend umožňovat obětem obchodování s lidmi získat zpět od svých obchodníků výnosy, které získali jejich vykořisťováním*. Tento trend je nejvýraznější v USA a Kanadě, ale také v některých členských státech – v Rakousku, Belgii, Dánsku, Francii, Německu, Nizozemsku, Norsku a Spojeném království. Pravděpodobně pouze jeden další členský stát (kromě Bulharska) takové nároky výslovně zakazuje.

S ohledem na všechny výše uvedené úvahy dospěl Soudní dvůr k závěru, že *článek 4 Úmluvy, vykládaný tak, aby jeho záruky byly praktické a účinné, stanoví pozitivní závazek smluvních států umožnit obětem obchodování s lidmi požadovat od svých obchodníků s lidmi náhradu ušlého zisku*. Tato povinnost posílila ochranu již zakotvených práv v tomto článku ve světle současné reality a uvedla tuto ochranu do souladu se stále vyšším standardem požadovaným v této oblasti a se změněným společenským kontextem, v němž je nyní třeba tento článek uplatňovat.

(c) Bylo zamítnutí nároku stěžovatelky na náhradu ušlého zisku proti X v rozporu s tímto pozitivním závazkem?

Bulharské soudy při zamítnutí nároku stěžovatelky na náhradu škody od X poukázaly na skutečnost, že stěžovatelka získala výdělek prostitucí v rozporu s a) článkem 329 § 1 trestního zákoníku a b) dobrými mravy.

Pokud jde o první důvod, žádný orgán nikdy nenaznačil, že by jednání žalobkyně naplnilo všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podle článku 329 § 1 trestního zákoníku, a nikdy nebyla pro takový trestný čin vyšetřována ani stíhána. Toto ustanovení bylo navíc založeno na zastaralých společenských postojích a politických úvahách, které tam zůstaly z dob totalitního komunistického režimu, a bylo neslučitelné s ústavním rámcem založeným na právním státě a na dodržování lidských práv, což vedlo Ústavní soud k jeho prohlášení za protiústavní. Tvrzenou nezákonnost výdělků stěžovatelky nebylo možné akceptovat jako dostatečný důvod pro zamítnutí její žaloby.

U druhého důvodu bylo třeba zohlednit obavy vycházející z morálních hledisek. V tak citlivé oblasti, jako je prostituce, se v různých právních systémech přistupuje různě v závislosti na

tom, jak ji příslušná společnost chápe. Lidská práva musí být hlavním kritériem při navrhování a provádění politik v oblasti prostituce a obchodování s lidmi. Není možné připustit, aby rozhodnutí nařizující X vrátit žalobkyni výdělek, který jí odebral, bylo v Bulharsku považováno za nemorální, a to bez ohledu na skutečnost, že tento výdělek byl získán prostitucí. *Nárok stěžovatelky se netýkal dobrovolné sexuální práce, ale vykořisťování za účelem nucené prostituce – což je, jak uznal Soudní dvůr, neslučitelné s lidskou důstojností.* Tento případ se tedy netýkal toho, zda smlouvy o sexuální práci musí být samy o sobě uznány za právně platné, ani obecněji toho, zda Úmluva brání tomu, aby prostituce nebo některé její aspekty byly postaveny mimo zákon. Analýza Soudu se omezila na to, zda se lze pozitivnímu závazku vyhnout z důvodů veřejného pořádku, zejména na základě toho, že předmětné příjmy byly získány nemorálním způsobem. S ohledem na značný důraz kladený na práva obětí obchodování s lidmi v mezinárodních dokumentech, jakož i v řízení před bulharským Ústavním soudem, a na důvody, které tento soud uvedl, nebylo možné připustit, aby pouhý odkaz na „nemorální“ charakter výdělku žalobkyně představoval dostatečné odůvodnění pro nesplnění této povinnosti. I kdyby existovaly rozumné veřejnoprávní důvody pro zamítnutí nároku na náhradu škody týkajícího se výdělku získaného prostitucí, v daném případě se tyto důvody střetly s převažující a nepochybně přesvědčivou veřejnou politikou proti obchodování s lidmi a ve prospěch ochrany jeho obětí, které nejen Soudní dvůr, ale i samotné bulharské orgány přikládaly značný význam. *Ukázalo se, že žalobkyně neměla jiné možnosti, jak se domoci odškodnění a nemohla takové odškodnění získat ani prostřednictvím obecného systému odškodnění obětí trestných činů.*

Soud tedy dospěl k závěru, že rozhodnutí o zamítnutí nároku stěžovatelky vůči X z titulu ušlého zisku *nelze považovat za zajištění spravedlivé rovnováhy mezi jejími právy podle článku 4 a zájmy společnosti, a to bez ohledu na prostor pro uvážení žalovaného státu.*

Soud rozhodl, že došlo k porušení článku 4 Úmluvy ve vztahu ke stěžovatelce. V tomto případě Soud zejména poznamenal, že státy mají v souladu s čl. 4 Úmluvy povinnost umožnit obětem obchodování s lidmi požadovat náhradu ušlého zisku od obchodníků s lidmi a že bulharské orgány důkladně nezvážily právo stěžovatelky na uplatnění takového nároku podle článku 4 Úmluvy v porovnání se zájmy společnosti, která pravděpodobně nepovažuje vyplácení odškodnění v takové situaci za nemorální. V tomto ohledu *Soud odkázal na příslušné mezinárodní smlouvy, které stanoví povinnost umožnit obětem obchodování s lidmi žádat o odškodnění, včetně Palermského protokolu (článek 6 § 6) a Úmluvy proti obchodování s lidmi (článek 15 § 3), které jsou platné ve všech smluvních státech.*

9. PARTNERSTVÍ

9.1 Partnerství v rámci ČR

V této kapitole jsou uváděny příklady spolupráce jak na strategické, tak na operativní úrovni. I nadále zůstala spolupráce jednotlivých organizací ovlivněna ruskou agresí na Ukrajinu a s tím související snaha pomoci a ochránit především ukrajinské ženy a děti v ČR před různými druhy trestné činnosti, včetně obchodu s lidmi.

Nadále probíhala spolupráce Policie ČR, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, orgánů celní správy ČR, oblastních inspektorátů práce, nevládních organizací, z nichž nejintenzivnější byla roce 2023 s organizací La Strada ČR, Diakonie ČCE, Arcidiecézní chartou (Projekt Magdala) a Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Dále také s orgány územní samosprávy a úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, zdravotnickými zařízeními, matričními úřady a dalšími orgány veřejné správy.

Policie ČR je prostřednictvím Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV zapojena do projektu EMPACT (Evropská multidisciplinární platforma v boji proti kriminálním hrozbám) k problematice trestné činnosti obchodování s lidmi. V rámci této platformy se realizují společné akce evropských zemí k naplňování priorit trestní politiky EU v boji proti závažné mezinárodní a organizované trestné činnosti. Jsou plánovány společné aktivity, tzv. „*Action days*“, které spočívají v provedení kontrolních akcí v konkrétních termínech na území různých členských států. Cílem akcí je vyhledání, dokumentování a vyhodnocení poznatků o zájmovém prostředí a osobách v něm se pohybujících. Na území ČR se kontrolní akce uskutečnila v termínu od 10. 6. 2023 do 17. 6. 2023 se zaměřením na problematiku pracovního vykořisťování, akce byla řízena pracovníky Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace a OMSM NCOZ SKPV P ČR. Mimo projektu EMPACT byly samostatně ve spolupráci se Službou Cizinecké policie a místně příslušnými Oblastními inspektoráty práce provedeny opakované kontroly nočních podniků v Plzeňském kraji, za účelem zjištění informací k možnému sexuálnímu vykořisťování žen z Ukrajiny a Jižní Ameriky. Těmito kontrolami nebyly zjištěny žádné oběti. V menším rozsahu byly prováděny cílené kontroly s účastí menšího počtu subjektů, kdy tyto kontroly vyplývaly z požadavků jednotlivých trestních řízení, které byly v uvedeném období vedeny.

V roce 2023 se konala dvě řádná zasedání **MKS**, a to dne 28. 6. 2023 a 5. 12. 2023. Stálí členové MKS a další přizvaní hosté se v průběhu těchto zasedání zabývali především následujícími tématy:

- Aktuální dění v problematice boje proti obchodování s lidmi s důrazem na zkušenosti a aktivity ve vztahu k ukrajinským uprchlíkům v ČR.
- Příprava revize směrnice EP a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí.
- Přijetí nového metodického návodu prvního náměstka ministra vnitra pro řízení sekce vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání ze dne 14. prosince 2022 a jeho aplikace v praxi.
- Příprava nové veřejné zakázky k Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.
- Informace ze dvou pravidelných jednání Evropské sítě národních reportérů a ekvivalentních mechanismů proti obchodování s lidmi NREM při Evropské komisi.
- Vypracování 5. *Progress Reportu* v boji proti obchodování s lidmi za období 2021 – 2023 za Českou republiku pro Úřad evropské koordinátorky pro boj proti obchodování s lidmi při Evropské komisi.
- Zrealizované aktivity v oblasti boje proti obchodování s lidmi v rámci předsednictví ČR v Radě EU.
- Realizace projektu v Programu bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2022–2027 (SecPro) s názvem „*VC20222025009 –Komplexní přístup k prevenci a potírání*

obchodování s dětmi“ společností Accendo – Centrum pro vědu a výzkum a Univerzita Karlova.

- Informace o průběhu 2. kola Monitoringu Výborem GRETA (leden 2023 – podzim 2024) v rámci hodnocení provádění Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi.
- Plnění úkolů Národní strategie boje proti obchodování s lidmi na období let 2020 – 2023.

9.2 Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce v roce 2023 nadále fungovala jak u státního, tak u neziskového sektoru.

Od ratifikace **Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi** Českou republikou v březnu 2017 již **probíhá 2. kolo Monitoringu Výborem GRETA (leden 2023 – podzim 2024)** v rámci hodnocení provádění této Úmluvy. Monitoring probíhá zejména prostřednictvím dotazníkového šetření a následnou komunikací s orgány monitorované smluvní strany Úmluvy, včetně přímé diskuze se všemi zainteresovanými subjekty. Ve dnech 31. 10. – 3. 11. 2023 se na Ministerstvu spravedlnosti uskutečnila 2. hodnotící návštěva k implementaci Úmluvy Rady Evropy proti obchodování s lidmi.

V roce 2023 proběhly 2 jednání NREM (sítě národních reportérů a ekvivalentních mechanismů při Evropské komisi, a to **v dubnu a listopadu**. Hlavními tématy byly globální stránka obchodování s lidmi, Evropská strategie pro boj s obchodováním s lidmi na léta 2020 – 2025, v rámci druhého zasedání byla představena nová preventivní mediální kampaně Úřadu evropské koordinátorky pro boj proti obchodování s lidmi při Evropské komisi s názvem „Skončete s obchodováním s lidmi“ a „Přerušete neviditelný řetězec“. Ta byla spuštěna u příležitosti Evropského dne boje proti obchodování s lidmi (18. 10. 2023 v ČR též medializováno v rámci tohoto dne na stránkách MV apod.).

V březnu 2023 proběhl pro členy MKS a další pozvané zájemce **workshop pořádaný OBSE** (ve spolupráci s MV) zaměřený na situaci ukrajinských uprchlíků a možnosti pomoci státům, kterých se to bezprostředně týká.

Dne 28.–29. června 2023 se JUDr. Daniela Příbylová (KSZ České Budějovice) zúčastnila jednání – **2. setkání státních zástupců – specialistů na obchodování s lidmi v Haagu**, pořádané organizací **Eurojust**.

Dne 9. 11. 2023 se v Praze uskutečnil **workshop**, který pořádala mezinárodní nezisková organizace **ECPAT INTERNATIONAL s názvem Prevence a boj proti obchodování s dětmi v České republice**. Tento workshop byl naplánován jako součást mezinárodního projektu této organizace zaměřeného na obchod s dětmi na trajektorii Vietnam – Německo. Zástupci ECPAT byli pozitivně překvapeni komplexností a efektivitou spolupráce na všech úrovních v rámci problematiky OSL. Poznatky prezentované na tomto workshopu v současné době zapracovávají do svého projektu. Před finálními výstupy projektu budou své poznatky a závěry konzultovat s relevantními zástupci ČR.

Dne 13. 11. 2023 proběhlo **na Ministerstvu zdravotnictví jednání** ohledně určení příslušných orgánů, jejich kompetencí a odpovědností na národní úrovni za činnosti stanovené nařízením **Evropského parlamentu a Rady o standardech jakosti**

a bezpečnosti látek lidského původu určených k použití u člověka a o zrušení směrnic 2002/98/ES a 2004/23/ES.

V roce 2023 obdržela ČR v rámci pravidelného **hodnocení vládou USA** výsledek auditu **v oblasti boje proti obchodování s lidmi za rok 2022**, kterým **i nadále ČR zůstává zařazena do skupiny I** (státy, které naplňují minimální standardy na problematiku OSL z pohledu Ministerstva zahraničních věcí USA).

9.3 Poznatky ZÚ ČR k obchodování s lidmi ve vztahu k ČR

ÁZERBAJDŽÁN

O občanech ČR obchodovaných do/prostřednictvím Ázerbájdžánu není ZÚ Baku informován a vzhledem k velmi malému počtu státních občanů ČR v Ázerbájdžánu lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že takovéto případy neexistují.

Stejně jako v roce 2022 bylo i v roce 2023 zřejmé, že státní občané Ázerbájdžánu projevují zvýšený zájem o zaměstnání v ČR. Avšak jen málokoho z žadatelů o pobytová oprávnění v ČR (dlouhodobá i krátkodobá) za účelem zaměstnání, lze označit za „kvalifikovanou či vysoce kvalifikovanou pracovní sílu“. Za typického ázerbájdžánského zájemce o práci v ČR (žadatele o pobytové oprávnění za účelem zaměstnání v ČR) lze považovat muž středního věku z nižších sociálních vrstev, žijícího na Ázerbájdžánském venkově s absencí znalosti jakéhokoli jazyka, kromě ázerbájdžánštiny. Ze zkušeností ZÚ Baku se zpracováním žádostí o předmětná pobytová oprávnění, z podkladů k těmto žádostem a souvisejících pohovorů s žadateli, se lze důvodně domnívat, že **značná část zájemců o práci v ČR (EU) z Ázerbájdžánu, jsou pravděpodobnými oběťmi „obchodování s lacinou pracovní silou“, jež režírují „ruskojazyčné subjekty“, které již v ČR (EU) mají své letité zázemí.**

Od druhé poloviny roku 2023 ZÚ Baku zaznamenává významný nárůst počtu občanů Ázerbájdžánu s českými schengenskými vízy, udělená na ZÚ ČR Baku, kteří žádají v Schengenském prostoru o „azyl“ (především v SRN, Francii, Švédsku či Belgii). V průběhu roku 2023 se jednalo celkem o 28 osob. V souvislosti s děním v Náhorním Karabachu došlo v této oblasti v druhé polovině roku 2023 ke značným „migračním pohybům“ osob, převážně směrem do Arménie. Dle dostupných informací nejsou na území Ázerbájdžánu vytvářeny pro občany Ukrajiny, kteří prchají před válkou, žádné zvláštní podmínky a jakýkoli „přesah“ v této problematice, na území ČR, ZÚ Baku nezaregistroval.

ČÍNA

ČR nepatří mezi hlavní cílovou destinaci organizovaných přesunů občanů Číny (cílovými zeměmi jsou v EU hlavně Německo, Francie, Itálie, Španělsko). **Nicméně některé poznatky z nabíraných dlouhodobých žádostí v průběhu r. 2023 naznačují, že obchodování s lidmi je organizováno i směrem do ČR** (naprostá většina zaměstnaneckých karet je pro "kuchaře", popř. "pomocníky do kuchyně"), přičemž tito občané (se základním vzděláním, nezaměstnaní, bez jakýchkoli jazykových znalostí) jsou zastoupeni právníckými kanceláři již při podání svých žádostí (k 30. lednu 2024 zůstávalo ze strany MV ČR nevyřízeno 90 takových žádostí za r. 2023 a 20 žádostí za rok 2022). Pouze ojedinele se k nám dostávají informace o tom, že "kuchař" hodlal cestovat do ČR přes Velkou Británii (aniž by měl UK vízum), nebo že "kuchařka" nedorazila do ČR,

nýbrž do Německa, kde se živila prostitutí poblíž berlínské ZOO, kde byla nalezena zavražděná (informace od německého ILO).

ZÚ Peking i GK Šanghaj kontaktovalo několik čínských občanů ohledně ověření pravosti jejich nových českých pasů a občanských průkazů. Snaha čínských občanů o imigraci do zemí Schengenu jde tak daleko, že jsou ochotni uhradit přes 70.000 EUR za vystavení českých dokladů. Čínské úřady jsou informovány samotnými neúspěšnými "Čechy", kteří se po zjištění, že jejich nové české doklady jsou pouhé padělky, snaží získat své peníze zpět a nahlašují zprostředkovatelské agenty policii.

GK Hongkong (dále jen HK) hodnotí příjem a zpracování žádostí o zaměstnanecké karty pozitivně a podobnou zpětnou vazbu má i od českých zaměstnavatelů, s nimiž je v kontaktu. Byly však zaregistrovány i negativní případy: jednalo se vždy o práci "personálních agentur", většinou zahraničních, ale i českých s ukrajinskou či případně ruskou účastí ve vedení společnosti. Tyto žadatele spojuje naprostá neznalost souvislostí s podáním žádosti a nebývale vysoký poplatek ve výši až 30 000 HKD za přípravu dokumentů. Vzhledem k výdělku a nákladům v HK je zjevné, že si žadatelé takovou sumu nemohou dovolit a lze se tak domnívat, že si na poplatek budou nuceni peníze půjčit a zadlužit se. Pokud neseženou peníze v rodině, je jedinou možností vypůjčit si peníze od "agentury", čímž se přímo vystavují rizikům vykořisťování. Bezvýchodnost situace podtrhuje i to, že ačkoli jsou žadatelé na podvodné jednání ze strany agentur upozorňováni pracovníky GK HK před podáním žádostí, přesto na podání trvají. GK HK má díky specifické situaci s vydáváním výpisů z rejstříku trestů v HK možnost se seznámit s podklady k podání žádosti o zaměstnaneckou kartu ještě před vlastním podáním žádosti. Tyto podezřelé případy jsou tedy odhaleny a ve formě informace k žádosti zasílány MV.

Zatímco v agendě dlouhodobých pobytů a víz lze hovořit o ojedinělých případech, v agendě schengenských víz (pobyt do 90 dnů), lze hovořit o trendu. GK HK registruje (ve vlnách) zvýšený počet žádostí o schengenská víza za účelem zaměstnání v ČR na tři měsíce. Z pohovorů se žadateli o tato víza jednoznačně plyne, že jsou připraveni pracovat v ČR/EU dlouhodobě. O tom jsou ujišťováni agenturami. Podobně jako v případě žadatelů o zaměstnanecké karty se jedná o žadatele, kteří v HK dlouhodobě pracují a mají negativní pracovní zkušenosti. Jsou připraveni řádný pobyt v HK/MAC ukončit, a to bez možnosti návratu (rozvázání poměru v HK znamená povinnost opuštění země do dvou týdnů, přičemž zaniká i platnost pobytového oprávnění). Scénář je opět podobný: vysoká částka zprostředkovatelským agenturám za vyřízení podkladů, investice do jednosměrné letenky ve výši cca 7500 HKD, nízká minimální mzda v ČR - 18 000 Kč, absolutní neznalost podmínek zaměstnání, ubytování a informací o ČR. Zjevná připravenost k nelegálnímu pobytu v ČR (tedy připravenost zůstat v ČR i po skončení platnosti krátkodobého víza) vytváří podmínky k tomu, aby se stali obětmi obchodování s lidmi. Všechny žádosti, které mají výše popsané parametry, jsou zamítány.

FILIPÍNY

ZÚ Manila nezaznamenal na Filipínách nebo v ostatních zemích přiakreditace (Palau, Nauru, Mikronésie, Marshallovy Ostrovy) případy občanů ČR jako obětí obchodování s lidmi.

Filipínské orgány bedlivě sledují cesty svých občanů do zahraničí, zejména s ohledem na riziko obchodování s lidmi. **ZÚ Manila zaznamenal v minulém roce několik případů, kdy filipínským občanům, kteří cestovali do ČR na Schengenské vízum vydané ZÚ Manila, nedovolili filipínští imigrační úředníci odjet ze země** – týkalo se to zpravidla přítelkyň českých občanů. Důvody byly vždy také formální – filipínští občané musí před odjezdem za manželem do zahraničí absolvovat školení (jak se chovat v nouzových situacích) u Komise pro Filipínce v zahraničí a mít certifikát o tomto školení. Toto školení nemusí filipínské občanky (zpravidla se jedná o manželky a přítelkyně) nově mít od září 2023, resp. se nemusí prokazovat při odjezdu z Filipín příslušným certifikátem, pokud jedou pouze na turistickou cestu za svým přítelem nebo manželem. Musí však vždy mít pozvání a prohlášení manžela nebo přítele ověřené filipínským velvyslanectvím. Školení se vyžaduje pouze v případě výjezdu z Filipín (dlouhodobé vízum za účelem sloučení rodiny, „snoubenecké“ nebo „manželské“ vízum).

V roce 2023 ZÚ Manila oslovil emailem český novinář, který žije v Indonésii a věnuje se regionu jihovýchodní Asie. Tento novinář přeposlal ZÚ Manila email od své filipínské známé se vztahem k ČR (mimořádně se jedná o pracovníci filipínského honorárního konzulátu na Kanárských ostrovech). **V tomto emailu popisovala některé patologické jevy související se zaměstnáváním filipínských masérek v ČR některými masážními salony, včetně údajného nucení k prostituci.** ZÚ informoval ústředí a také ZÚ Filipín v Praze. Reakce ZÚ Filipín byla opatrná především s ohledem na způsob komunikace tématu. Pracovnice filipínského honorárního konzulátu v jiné zemi měla podle názoru filipínských kolegů z Prahy především o svých poznatcích informovat tento filipínský zastupitelský úřad, případně rovněž ústředí v Manile.

Na pracovní úrovni se ZÚ Manila v prosinci 2023 rovněž dozvěděl, že filipínský úřad pro migrující pracovníky působící na ZÚ Filipín v Praze (MWO – Migrant Workers Office) v listopadu 2023 přestal na základě instrukce ústředí (Ministerstvo pro migrující pracovníky – Department of Migrant Workers – DMW) poskytovat českým zaměstnavatelům a pracovním agenturám součinnost z hlediska zaměstnávání filipínských masérek v ČR. ZÚ Manila však bez ohledu na uvedené nadále zpracovává žádosti o zaměstnanecké karty pro masérky, v rámci *Programu kvalifikovaný zaměstnanec* i v rámci žádostí o tzv. zbytkové zaměstnanecké karty, resp. ZÚ Manila toto opatření nezaznamenal z hlediska zpracovávání agendy víz a pobytů.

FINSKO

Ve Finsku i v ČR byl během roku 2023 medializován rozsáhlý případ kuplířství, ke kterému docházelo v rozmezí několika let. V dubnu 2023 byli ve Finsku odsouzeni dva čeští organizátoři (další z organizátorů byli souzeni i v ČR). Podle médií **bylo kuplířstvím postiženo nejméně 25 žen po celém Finsku, nejvíce z nich pocházelo z ČR.** Podle zpráv v českých médiích bylo dívkám vyhrožováno a byl na ně vyvíjen nátlak. Žádná z obětí obchodování spojená s tímto případem se na náš ZÚ neobrátila a nejsou k nim žádné bližší informace. Využité otevřené zdroje žádné jiné případy českých občanů nezmiňují.

GRUZIE

ZÚ Tbilisi informacemi o českých občanech (obětech či pachatelích obchodu s lidmi) nedisponuje. **Potenciálně rizikovou skupinou by mohli být žadatelé o pracovní víza z řad občanů Gruzie, kdy mnoho žadatelů nedokáže během pohovoru zodpovědět ani na základní otázky týkajících se jejich zaměstnání či pobytu v ČR.** Tady se nabízí otázka, do jaké míry budou v podstatě plně závislí zaměstnanci (absence vzdělání, orientace v cizím prostředí, jazyková bariéra) schopni přijímat samostatné a svéprávné rozhodnutí v případě jakýchkoliv těžkostí či problémů na našem území a nestanou se tak, v některých případech, oběťmi obchodování s lidmi. Do této skupiny lze také zařadit jednotlivce z vysokého počtu gruzínských občanů žádajících v ČR/EU o azyl.

IRSKO

ZÚ Dublin řešil v 08/2023 případ konzulární nouze českého občana, který se nechal zlákat na nabídku práce v městě Mallow, na jihu Irska v hrabství Cork. Přibližně po 14 dnech pobytu, kdy mu zaměstnavatel zabavil občanský průkaz a nevyplácel žádnou mzdu, kontaktoval emailem ZÚ s žádostí o pomoc. **Na jeho repatriaci do ČR se podílela irská policie a polská nezisková společnost Barka,** která působí i v Dublinu a jejíž činnost v těchto případech financuje dublinská radnice. Dle specializovaného policejního útvaru (*Human Trafficking Investigation and Coordination Unit*) se stal obětí organizované česko-slovenské skupiny, která byla dlouhodobě v hledáčku irských orgánů činných v trestném řízení. Skutečnost, že policie již proti aktivitám této organizované skupiny dávno nezasáhla je údajně fakt, že stejně jako tento postižený občan ČR, odmítají oběti podat svědectví a svědčit v soudním procesu. **Na začátku 03/2024 nakonec proběhla masivní policejní akce, při které byli zadrženi 2 občané SR a jeden občan ČR. Zprávy o tomto zásahu se objevily v irských HSP.**

KEŇA

Pokud jde o obchodování s lidmi ve státech akreditace (KE, RW, TZ, BI, UG), pak znamenáme, v souvislosti s konfliktem v UA, v jehož důsledku došlo k přerušování nábory pracovní síly z RU/UA, **zvýšený zájem CZ zaměstnavatelů (zpravidla nekale jednajících přes místní prostředníky, kteří své „služby“ žadatelům poskytují za nemravně vysokou úplatu) o pracovní sílu ze států akreditace ZÚ Nairobi.** Žadatelé často nemají ani nejzákladnější ponětí o výši čisté mzdy, nemohou si svobodně zvolit ubytování, nemají povědomost o svém pracovním zařazení, místě výkonu práce, bydlišti, pojištění, atd. Tento neblahý trend byl výrazně potlačen nulovou kvótou pro r. 2024, nicméně se stále setkáváme s „předpřipravenými“ e-maily žádajícími schůzku za účelem podání žádosti o sezónní zaměstnání na základě vydaného rozhodnutí ÚP za minimální mzdu u společností s RU/UA vlastnickou strukturou a týmiž ubytovateli.

Ačkoliv se o obchod s lidmi jako takový přímo nejedná, společným jmenovatelem je nesvoboda jedince, který je zcela odkázán na své zaměstnavatele (ubytovatele), což jsou často tytéž osoby, motivované ziskem ze zaměstnání (resp. vykořisťování jejich levné pracovní síly) osob ze zahraničí, neznalých CZ právních předpisů, vlastních práv a povinností zaměstnavatele. Žádosti o krátkodobá víza za účelem zaměstnání jsou ZÚ zamítány na shora uvedených důvodech, žádosti o dlouhodobá víza/pobyty za účelem zaměstnání jsou MV ČR zasílány s poznatky učiněnými během pohovorů a vyplynulší z dokumentů, indikující tzv. novodobé otroctví.

KUBA (rovněž HAITI, DOMINIKÁNSKÁ REPUBLIKA, BAHAMSKÉ SPOLEČENSTVÍ)

Jako problematickou považujeme **pracovní migraci z Kuby a Dominikánské republiky do ČR, která enormně narostla s pandemií koronaviru**. Jedná se o velké skupiny žadatelů o zaměstnanecké karty se základním vzděláním, kteří se hlásí na pozice manuálních prací jako pomocníci ve skladu, skladníci, montážní dělníci apod. Na tyto pozice se hlásí celé rodiny žadatelů, včetně žen, které nemají o podmínkách práce povědomí. Domlouvání schůzek a zpracování žádostí o víza v naprosté většině případů probíhá přes prostředníka a žadatelé často nemají tušení o platovém výměru, náplni práce ani místu výkonu práce. Většina žadatelů nemluví česky a nerozumí smluvním dokumentům. Registrujeme desítky případů, kdy se tito žadatelé vytratil druhý den po příjezdu do ČR.

Rovněž stojí za pozornost časté případy žadatelů (žadatelek), u kterých existuje **podezření na účelové sňatky/vztahy a tudíž i obchod s lidmi. Jedná se zejména o mladé Kubánky ve věku 18-30 let, které nemají na Kubě žádné zázemí**. Většina z nich přijde podat žádost o vízum na základě pozvání, které jim vystaví muž české národnosti s výrazným věkovým rozdílem. Běžným případem je, že se pár spolu viděl pouze jednou či dvakrát v životě (nebo vůbec), komunikují spolu pouze online a přes překladač. Tyto žádosti jsou ze strany ZÚ považovány za migračně rizikové, tudíž je u nich vysoké procento zamítnutí. Prozatím však nejsou k dispozici žádné oficiální statistiky ani údaje od Policie ČR, které by potvrdily případy obchodování.

MONGOLSKO

Ve vztahu k Mongolsku upozorňuje ZÚ na **systematické zadlužování mongolských zaměstnanců u českých firem**. Zprostředkovatelé práce v České republice často využívají metody „dluhu“. Žadatel o práci v ČR si musí půjčit na splacení vysokého zprostředkovatelského poplatku, který se pohybuje mezi 1 300 až 2 000 EUR, místy až 5 000 EUR za zprostředkování práce v některé z českých firem, či zahraničních poboček v ČR. Toto se bohužel týká i značné části náborů do společností zařazených ve vládním Programu kvalifikovaný zaměstnanec („Režim Mongolsko“). Ačkoli se jedná o mongolsko-mongolský problém, potenciální riziko vykořisťování mongolských uchazečů o práci (o to hůře) v „Režimu Mongolsko“ nevrhá dobré světlo na Českou republiku.

ZÚ se domnívá, že ačkoli se jedná o místní mongolsko-mongolský problém, **nekalí mongolští zprostředkovatelé tímto jednáním zcela otevřeně a bez skrupulí poškozují dobré jméno České republiky**. Je o to závažnější, že mongolská strana o nápravu v této oblasti nejeví vůbec zájem i přes opakovaná upozornění ZÚ.

ZÚ nemá k dispozici **verifikovaný seznam zprostředkovatelů práce** s alespoň základní garancí etického postupu. Ti přitom fungují na základě oficiálního programu vlády ČR. Přes dotazy místní veřejnosti tak zájemcům o práci v Česku velvyslanectví nemůže poskytnout přehled kontaktů, kde se lze o práci v ČR ucházet. ZÚ nedokáže zaručit, že budou fungovat v rámci platných právních norem či etiky. ZÚ proto doporučuje zvážit kroky, které by vedly k větší angažovanosti nejen českých úřadů a firem, ale i mongolských úřadů (např. během konzulárních konzultací: závazek mongolské strany k ustanovení státní agentury pro zprostředkování zaměstnání v zahraničí, či efektivnější potírání/eliminace korupce/daňových úniků z nedaněných poplatků za zprostředkování).

Stejně tak je důležitá **role českých firem**, které na nábor musí zodpovědněji dohlížet a potírat nekalé praktiky mnohdy vlastních mongolských zaměstnanců, kteří se ve výše uvedeném modu operandi zprostředkování zaměstnání rovněž angažují. ZÚ by velmi ocenil **oficiální seznam náborových organizací** podpořených např. českou Hospodářskou komorou, kde bude zaručen etický postup. ZÚ nemá informace, nakolik je tento problém výlučný jen pro Mongolsko.

NĚMECKO

Na ZÚ Berlín se obrátila v červenci 2023 nevládní organizace pomáhající cizincům v SRN v případě problémů na pracovním trhu s žádostí o vystavení cestovních průkazů pro 2 české občany (muže). Doklady jim byly zabaveny německým občanem, který je vylákal do SRN za účelem zaměstnání. Místo slibované práce však **české oběti nechal na ulici bez dokladů i finančních prostředků, jejich doklady navíc zneužil k páchání trestné činnosti.** Daní čeští občané jsou považováni za oběti obchodování s lidmi a bylo jim poskytnuto německou policií ubytování a finanční podpora. V současnosti stále probíhá vyšetřování tohoto případu a očekává se vznesení obžaloby státním zastupitelstvím.

Generální konzuláty ČR na území SRN se v roce 2023 nesetkaly s případy obchodování s lidmi, jejichž oběťmi nebo pachatelé by byli čeští občané. Na území SRN v příhraničních oblastech s ČR bylo v loňském roce zatčeno několik občanů ČR za trestný čin převaděčství nelegálních migrantů, což mohlo též souviset s obchodováním s lidmi. Zavedením dočasných německých stacionárních kontrol na státní hranici s ČR, Polskem a Švýcarskem dne 16. 10. 2023 došlo ke snížení organizovaného převaděčství směrem do SRN.

PÁKISTÁN (rovněž pro AFGHÁNISTÁN)

ZÚ/ISLA neměl v roce 2023 žádný konkrétní poznatek o lidech obchodovaných z ČR do Pákistánu či opačným směrem. Podle hodnotící zprávy U.S. státního departmentu *"2023 Trafficking in Persons: Czech Republic"* však Pákistán figuruje vedle Bulharska, Polska, Rumunska, Slovenska, Ukrajiny, Mongolska, Nepálu, Nigérie, Filipín, Vietnamu, Moldavska, Lotyšska a dalších republik bývalého SSSR ve výčtu států, jejichž občané **bývají v ČR zneužíváni k nucené práci jako jedné z forem traffickingu.**

Na základě rozhodnutí vlády ČR k cílené ekonomické migraci je ZÚ/ISLA již po několik let zmocněn k náběru vysoce kvalifikovaných a vědeckovýzkumných pracovníků, nikoliv kvalifikovaných pracovníků, čímž se zúžil prostor k případnému zneužívání pracovního pobytového titulu k nuceným pracím. Žádosti o krátkodobá pracovní víza a sezónní zaměstnání jsou v drtivé většině ze strany ZÚ/ISLA odůvodněně zamítány.

V případě ZÚ/ISLA však pochybnosti nadále vzbuzuje postavení ať již pákistánských žen, které se provdávají za Pákistánce s pobytem v ČR, či již s nabytým českým občanstvím, nebo pákistánských, zpravidla mladých mužů, kteří se žení se staršími českými či slovenskými ženami. Ročně takto ZÚ registruje počty sňatků v řádu vyšších jednotek. Sňatky bývají dle místních tradic často dohodnuty rodinami obou snoubenců. Ženich přijede na svatbu do Pákistánu, aniž by se s nevěstou před svatbou vůbec viděl a vzápětí po uzavření sňatku se vrací zpět do ČR s tím, že jej má novomanželka následovat.

Analogicky je tomu v případě českých či slovenských žen, které uzavřou muslimský sňatek v Pákistánu či ve třetí zemi, často na Kypru, a poté se většinou navracejí do ČR či na Slovensko a žádají po ZÚ/ISLA vyšší ověření pákistánského oddacího listu. V případě Afghánistánu jsme zaznamenali rovněž případ on-line sňatku s občanem s českým i afghánským státním občanstvím, po jehož uskutečnění nevěsta zažádala z titulu rodinného příslušnice (RP) o krátkodobé vízum do ČR, aby mohla podat žádost o přechodný pobyt. Za výše uvedených okolností není snadné posoudit, do jaké míry žena vstupuje do svazku dobrovolně, jaký pociťuje nátlak ze strany rodičů a širší společnosti a zda může sňatek bez úhony odmítnout.

Případy **účelových sňatků**, zejména pákistánských občanů s občankami ČR či SK, jsou zpravidla díky důvodným pochybnostem ohledně pákistánských matričních dokumentů odhalovány již v souvislosti s ověřováním těchto dokumentů, předkládaných ZÚ k vyššímu ověření (superlegalizaci). Děje se tak díky zpřísněné praxi, prováděné v zájmu boje s fenoménem účelových manželství, kterou umožňuje český zákon o zahraniční službě v § 18, odst. 6 (možnost odmítnutí ověření, pokud je listina v rozporu se skutečností, kterou má ověřovat), jakož i vyhláška 187/2017 v § 6, odst. b), dle něhož se "vyšší ověření veřejné listiny provede za předpokladu, že ověřující osoba nemá důvodné pochybnosti o pravosti listiny".

Objevují se rovněž případy občanů různých členských států EU pákistánského původu, kteří se snaží cestovat do ČR jako rodinní příslušníci občana EU s cílem zneužít Směrnici 2004/38/ES. ZÚ/ISLA tyto žádosti přijímá pouze po předložení ověřeného matričního dokumentu ZÚ příslušného státu EU, jímž žadatel prokáže založení příbuzenského vztahu s občanem EU. I tak skupina rodinných příslušníků občanů EU zůstává slabým místem, umožňujícím snazší získání víza, někdy i navzdory sporné platnosti sňatku s rizikem následného zneužití víza pro trafficking. Na případnou změnu situace, provázenou registrací konkrétních případů traffickingu z Pákistánu do ČR či v opačném směru by ZÚ ISLA reagoval návrhem vhodné akce/akcí s využitím zkušeností místních NGO, případně kolegů ze spřátelených ZÚ. Změnu současné situace sice ZÚ nepovažuje za pravděpodobnou, nicméně z důvodů prevence je problematika obchodování s lidmi průběžně sledována.

POLSKO

Odbor operační a vyšetřování Hlavního velitelství Pohraniční stráže PL ve svém sdělení informoval, že v roce 2023 nebyly při výkonu úřední činnosti odhaleny žádné oběti mající občanství ČR, stejně tak řešené případy neměly souvislost s ČR. **V souvislosti s tématem obchodování s lidmi KO ZÚ Varšava řešilo celkem 4 konzulární případy, které se týkaly organizace či napomáhání nelegálního překročení hranice ze strany občanů ČR.** Ve dvou případech dne 9. 1. 2023 a 16. 5. 2023 a v posledním případě ze dne 23. 3. 2023 se jednalo o napomáhání v nelegálním překročení státní hranice **z Polska do SRN.** Poslední případ se týkal napomáhání k nelegálnímu překročení PL – BLR hranice občanům třetích zemí.

ŠVÉDSKO

V roce 2023 zaznamenalo Švédsko **dva případy s českými oběťmi obchodování** – první případ ze 4. 5. 2023 – oběť – občanka České republiky narozená roku 1983; dva muži

zadržení kvůli podezření z napomáhání a odebírání poloviny jejího výdělků. Muži byli z Litvy a v červnu 2023 byli odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody. Druhý případ z 1. 6. 2023 – oběť – občanka ČR narozená 1989, nahlásila jinou ženu, že jí pomáhala a za to si nechávala polovinu jejího výdělků. Další osoba „operátora“ pomáhala kontaktovat zákazníky. Oběť při dalším slyšení nebyla k zastížení a případ se uzavřel.

ŠVÝCARSKO

ZÚ Bern zaznamenal v roce 2023 dva případy občanů ČR, kteří hlásili problémy v této oblasti. V jednom se jednalo o studenta – brigádníka (ve věku 20 let), který nedostal slibovanou práci v domluveném rozsahu, a tím pádem ani slíbenou odměnu. ZÚ kontaktovala matka dotyčného z ČR. Ve druhém případě se jednalo opět o problém odměňování za odvedenou práci, kdy žena s dlouhodobým pobytem ve Švýcarsku (ve věku kolem 30 let) neobdržela mzdu za dva měsíce – věc řešila sama právní cestou. Důvodem, proč se v těchto případech občané ČR na ZÚ obrátili, bylo očekávání rychlého a okamžitého řešení ze strany ZÚ (ideálně formou přesvědčování zaměstnavatele a poskytnutí finanční náhrady ze strany ČR), bez toho, aniž by museli podávat trestní oznámení. ZÚ se domnívá, že zmínění občané mohli být skutečně zneužití, přičemž roli mohlo sehrát i to, že se jednalo o cizince.

VELKÁ BRITÁNIE

V roce 2023 nebyl na území UK zaznamenán nový případ organizovaného obchodu s lidmi, ve kterém by figurovali občané ČR. Vývoj aktuálně řešených případů:

- na sklonku sledovaného období došlo k odsouzení první části organizované skupiny tvořené občany ČR romské národnosti, která v letech 2014-2020 zneužívala svoje spoluobčany k pracovnímu vykořisťování na území UK.
- Ve větvi souzené v listopadu 2023 hrabství Cambridgeshire byly dvěma obžalovaným uloženy tresty ve výši 10,5 roku odnětí svobody, finanční tresty a zároveň byly uloženy další omezující opatření.
- Další větev této kauzy je aktuálně souzena v Londýně a vynesení rozsudků se očekává v nejbližší době. Stejně je tomu u části, ve které je vedeno soudní řízení před Krajským soudem v Plzni.

VIETNAM

Ve Vietnamu je aktuálně realizován za podpory MZV projekt Diakonie ČCE „Posílení ochrany obětí obchodování s lidmi ve Vietnamu“ v období 2023-2024. ZÚ Hanoj nemá žádné informace o existenci obchodovaných občanů ČR/EU ve Vietnamu (VSR) v roce 2023. Vietnamská policie nezveřejňuje komplexní statistiky.

Nepovšimnuty zůstávají jemnější formy obchodování s lidmi zejména za zneužití dluhových pastí, uvedení v omyl apod. (bez sexuálního vykořisťování a brachiálního násilí). ZÚ Hanoj má vlastní zkušenost, kdy diskuze se specialisty Ministerstva Veřejné bezpečnosti na obchodování s lidmi a s MOLISA ve věci vybírání **nezákonných vysokých poplatků vietnamskými agenturami od žadatelů o různé druhy víz do ČR/EU nebude vietnamskými úřady proaktivně řešeno a není považováno ani za možné obchodování s lidmi, dokud se taková osoba sama za oběť neoznačí. Vzhledem k pull/push faktorům žadatelů o víza není taková situace pravděpodobná. ZÚ nicméně zůstává k dispozici pro mediaci takového případu mezi českými a vietnamskými úřady.**

Prognóza trendů pro rok 2024: ZÚ Hanoj nepředpokládá, že by se zvýšila pravděpodobnost výskytu obchodování českého občana do VSR. V případě vietnamských občanů zůstává riziko nelegální migrace řízené vietnamskými agenturami, kdy se žadatelé mnohdy dostávají do dluhových pastí, a mohou tak spíše inklinovat k zapojení do organizované trestné činnosti nebo být k takové činnosti na území ČR/EU donuceni/zneužiti.

10. PRIORITY

Priority v roce 2024:

- prevence zneužívání ukrajinských uprchlíků pobývajících na území ČR k obchodování s lidmi,
- realizace projektu Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi,
- zlepšení schopností pracovníků v terénu identifikovat oběti OSL (s využitím stávajících nástrojů a pomůcek, cílených školení, jakož i prohlubování spolupráce orgánů veřejné správy s neziskovým sektorem a dalšími zainteresovanými subjekty.

TABULKOVÁ ČÁST

1. STATISTICKÉ VÝSTUPY PČR

1a – TRESTNÝ ČIN OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČR V LETECH 2012 – 2023												
(DLE § 168 TZ)												
rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
registrované skutky	24	18	20	18	22	16	13	20	18	14	18	20
z toho objasněno	18	11	14	7	15	11	9	12	11	6	9	13
objasněno dodatečně	4	5	5	2	2	5	4	1	2	6	3	6
stíháno osob	22	25	16	12	23	24	15	26	20	21	16	25
z toho muži	15	20	8	6	17	21	11	13	12	14	9	10
z toho ženy	7	5	8	6	6	3	4	13	8	7	7	15
z toho cizinci	3	2	3	4	1	6	2	6	2	4	2	3
z toho občané ČR	19	23	13	8	22	18	13	20	18	17	14	22

1b - TRESTNÝ ČIN KUPLÍŘSTVÍ (DLE § 204 STZ, § 189 TZ)												
rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
registrováno	42	52	57	50	36	60	34	37	19	34	67	74
objasněno	30	38	49	44	27	52	24	30	17	24	58	58
stíhané osoby	46	44	72	63	35	42	33	27	28	29	28	51

2. STATISTICKÉ VÝSTUPY MS

2a – POČTY PRÁVOMOCNĚ ODSOUZENÝCH OSOB A ULOŽENÝCH TRESTŮ ZA OBCHODOVÁNÍ S LIDMI DLE § 168 TZ A 232A STZ)												
rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
odsouzené osoby	11	19	6	19	8	9	16	12	8	21	13	13
k nepodmíněnému trestu	10	17	4	12	6	6	13	11	5	18	6	8
k podmíněnému trestu	1	2	1	7	2	3	3	1	3	3	7	5

2b – PRÁVOMOCNĚ ODSOUZENÉ OSOBY PRO VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY V ROCE 2023									
rok 2023		§ 164	§ 165	§ 166	§ 167	§ 168	§ 189	§ 190	§ 342
celkem trestných činů		0	0	1	0	15	27	0	5
celkem odsouzeno osob		0	0	1	0	13	25	0	1
oběť	dítě	x	x	x	x	x	x	x	x
	žena	x	x	x	x	x	x	x	x
trest	PO	0	0	0	0	5	16	0	1
	NEPO	0	0	1	0	8	4	0	0
	do 1 roku	0	0	0	0	0	0	0	0
	1 - 5 let	0	0	1	0	2	3	0	0
	5 - 15 let	0	0	0	0	6	1	0	0
upuštěno od potrestání		0	0	0	0	0	0	0	0
Zproštěno		0	0	0	0	0	0	0	0

X – data k obětem trestného činu nemáme k dispozici, sledujeme pouze oběti tr. činu domácí násilí

3. OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MLADŠÍMI 18 LET (MPSV, ZDC)

3a – POČET ZJIŠTĚNÝCH PŘÍPADŮ DĚTSKÉ PORNOGRAFIE A PROSTITUCE ZA LÉTA 2013 – 2023 (MPSV)		
Rok	dětská pornografie	dětská prostituce
2023	96 (75 dívek, 21 chlapců)	10 (6 dívek, 4 chlapci)
2022	127 (106 dívek, 21 chlapců)	21 (11 dívek, 10 chlapců)
2021	100 (90 dívek, 10 chlapců)	8 (6 dívek, 2 chlapci)
2020	77	5
2019	114	8
2018	151	2
2017	119	9
2016	66	23
2015	57	15
2014	87	17
2013	33	17

3b – STATISTICKÉ ÚDAJE O NEZLETILÝCH CIZINCÍCH BEZ DOPROVODU ZA ROK 2023 (ZDC)	
Celkem nezletilých (z toho UA)	44 (15)
<i>z toho chlapci (z toho UA)</i>	33 (10)
<i>z toho dívky (z toho UA)</i>	11 (5)
<i>z toho do 15 let (z toho UA)</i>	13 (6)
<i>z toho nad 15 let (z toho UA)</i>	31 (9)
<i>z toho žadatelů o azyl (z toho UA)</i>	2 (0)
Země původu	
<i>Ukrajina</i>	15
<i>Sýrie</i>	11
<i>Afghánistán</i>	4
<i>Německo</i>	3
<i>Turecko</i>	3
<i>Maroko</i>	1
<i>Jamajka</i>	1
<i>Egypt</i>	1
<i>Moldavsko</i>	1
<i>Somálsko</i>	1
<i>Švédsko</i>	1
<i>Rumunsko</i>	1
<i>Tunis</i>	1
Ukončení pobytu	
<i>Útěk (z toho UA)</i>	18 (0)
<i>Do péče rodiny (z toho UA)</i>	6 (5)
<i>Do jiného zařízení (z toho UA)</i>	6 (4)
<i>Do péče 3. osoby (z toho UA)</i>	1 (1)
<i>Zletilost (z toho UA)</i>	2 (0)
<i>SUZ (z toho UA)</i>	0 (0)
<i>Stále v zařízení (z toho UA)</i>	11 (5)
Prům. délka pobytu	74,8 dní

4. STATISTICKÉ VÝSTUPY MV

4a – STATISTIKA PROGRAMU PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OSL MV ZA ROK 2023						
	Celkem	Muži	Ženy	Sexuální vykořisťování	Pracovní vykořisťování	Jiné formy
Počet obětí	18	10	8			
Sexuální vykořisťování	6	0	6			
Pracovní vykořisťování	11	10	1			
Jiné formy	1	0	1			
Národnost						
ČR		7	2	1	8	
Slovensko		1			1	
Rumunsko*		1			1	
Ukrajina		1	2	1	1	1
Venezuela		0	3	3		
Kolumbie		0	1	1		

*znovuzařazení

5. STATISTICKÉ VÝSTUPY VE VZTAHU K NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ (MPSV)

5a – POČET PROVEDENÝCH KONTROL V OBLASTI DODRŽOVÁNÍ ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI A POČET ZJIŠTĚNÝCH NELEGÁLNĚ ZAMĚSTNANÝCH OSOB					
rok	počet kontrol	počet osob zjištěných při nelegální práci			
		občané ČR	občané EU	cizinci	celkem
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 840	763	225	3 595	4 583
2019	9 457	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295
2022	6 572	475	79	2 007	2 561
2023	6 574	583	62	2 156	2 801

6. DOTACE MPSV POSKYTOVANÉ NNO V ROCE 2023

6a – DOTACE MPSV 2023 ORGANIZACÍM POSKYTUJÍCÍM SLUŽBY PŘEVÁŽNĚ CÍLOVÉ SKUPINĚ „OBĚTI OBCHODU S LIDMI“	
Diakonie ČCE - Středisko celostátních programů a služeb	8 878 800
azylové domy	4 758 355
krizová pomoc	4 120 445
Arcidiecézní charita Praha	9 639 596
Odborné sociální poradenství	9 639 596
LA STRADA Česká republika, o.p.s.	10 739 719
terénní programy	1 970 166
azylové domy	2 910 520
krizová pomoc	2 532 437
odborné sociální poradenství	2 146 266
telefonická krizová pomoc	1 180 330
Celkový součet	29 258 115

6b – POČTY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, KTERÉ MAJÍ REGISTROVANOU CÍLOVOU SKUPINU OBĚTI OBCHODU S LIDMI, A DÁLE KTERÉ POSKYTUJÍ SLUŽBY TAKÉ OSOBÁM MLADŠÍM 18 LET (2023)		
DRUHY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	POČET SLUŽEB	Z TOHO POČET SLUŽEB ZAMĚŘENÝCH TAKÉ NA OSOBY DO 18 LET
azylové domy	10	9
krizová pomoc	2	2
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0	0
odborné sociální poradenství	29	6
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	0	0
sociální rehabilitace	2	2
telefonická krizová pomoc	8	5
terénní programy	7	5
Celkový součet	58	29

POUŽITÉ ZKRATKY

CEPOL	The European Union Agency for Law Enforcement Training – Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva
ČR	Česká republika
Diakonie ČCE	Diakonie Českobratrské církve evangelické
EMPACT THB	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats Trafficking in Human Beings – Evropská multidisciplinární platforma v boji proti kriminálním hrozbám, obchodování s lidmi
EU	Evropská unie
EUROJUST	The European Union's Judicial Cooperation Unit – Evropské jednotka soudní spolupráce
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
La Strada ČR	La Strada Česká republika, o.p.s.
MEPA	Mitteleuropäische Polizeiakademie - Středoevropská policejní akademie
MKS	Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi
MOPNZC	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MOPNZ	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV
NNO	Nestátní nezisková organizace
NBD	Nezletilý bez doprovodu
OIP	Oblastní inspektorát práce
OSL	Obchodování s lidmi
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie ČR
Program	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV
R-R	ROZKOŠ bez RIZIKA, o. s.
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování PČR
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
ZDC	Zařízení pro děti – cizince
Zpráva	Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2020
ZÚ Manila	Zastupitelský úřad Manila

PRÁVNÍ PŘEDPISY

zákon o pobytu cizinců	zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
STZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
zákon o sociálních službách	zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o zaměstnanosti	zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
zákon o SPOD	zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2023

*Ministerstvo vnitra České republiky
odbor prevence kriminality
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7*

Praha 2024